

ХРОНІКА

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

Ч. 60—62.

Справозданє за час від 1/7 1914—1/7 1918 р.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

ЛЬВІВ, 1918.

НАКЛАДОМ ТОВАРИСТВА.

З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка.

В КНИГАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

у Львові, Ринок, ч. 10,

можна набути ось які видання, що доторкають ся етнографії:

Антонович В., Чари на Україні.

Бодяньський О., Українські казки.

Верхратський Іван, Знадоби для пізнання угро-руських говорів, т. 1—2.

— Про говор галицьких Лемків.

— Говір Батюків.

Вовк Хведір. Кавказ і Карпати. Деякі проби етнольоґічних зближень.

— Українське рибальство у Добруджі.

— Антропометричні досліді укр. населеня Галичини, Буковини й Угорщини.

Гнатюк Володимир, Словацький опришок Яношік в народній поезії.

— Русини Пряшівської епархії і їх говори.

— Словаки чи Русини.

— Пісенні новотвори в укр. руській нар. словесности.

— Утроруські духовні вірші.

— Народня пожива на Бойківщині.

— Весіле в Керестурі.

— Бойківське весіле в Мшанци.

— Віршована легенда про рицаря і смерть.

— Хоценський співаник Левицьких.

— Легенда про три жіночі вдачі.

— Купане й палене відьм у Галичині.

— Баронський син в Америці. Вибір нар. казок. З образками Ю. Панкевича.

— Народні казки. З образками В. Кобринського.

— Народні новелі. З образками В. Кобринського.

— Народні байки. З образками М. Вихора.

— Ein erotisches ukrainisches Lied aus dem XVII Jahrh.

— Polnische erotische Lieder aus dem XVIII Jahrh.

— Die Brautkammer.

— Запропашена збірка угрорусь. казок.

— Народні оповідання про тютюнарів.

— Українська народня словесність (В справі записів укр. етногр. матеріялу).

— Прачунки до пізнання Гуцульщини.

— Пісня про покритку, що втопила дитину.

Грушевський М., Історія України-Руси, т. I (містить огляд староруського побуту).

— Розвідки й матеріяли до історії України-Руси, т. II, містить між иншим пісні з поч. XVIII в.

— Етнографічні категорії й культурно-археолоґічні типи в сучасних студіях східньої Європи.

— Спирні питання староруської етнографії.

Доманицький В. Піонер української етнографії (Зорян Доленга-Ходаковський).

Етнографічний Збірник, т. I—XXXVIII (т. XX має вийти пізнійше) містить переважно заокруглені збірки однородних матеріялів, як: О. Роздольський, Галицькі народні казки (т. 1 і 7); О. Роздольський, Галицькі народні новелі (т. 8); І. Франко, Галицько-руські народні приповідки (т. 10, 16, 23—24, 27—28); І. Свенціцький і В. Гнатюк, Похоронні голосія і Похоронні звичаї й обряди (т. 31—32); В. Гнатюк, Галицько-руські анекдоти (т. 6); Галицько-руські народні легенди (т. 12—13); Знадоби до української демонології (т. 15, 33—34); Коломийки (т. 17—19); Колядки і щедрівки (т. 35—36); Укр. народні байки (т. 37—38); О. Роздольський-Ст. Людкевич, Галицько-руські народні мьелодії: містить також різнородні матеріяли, але з замітних чимнебудь місцевостей або країн, як ось: І. Колесса, Галицько-руські народні пісні з мьелодіями (т. 11); В. Лесевич, Оповідання Р. Ф. Чмихала (т. 14); В. Гнатюк, Етнографічні матеріяли з Угорської Руси (т. 3—4, 9, 25, 29—30).

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

Вип. I—III.

Р. 1918.

Ч. 60—62.

ХРОНІКА

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

ЗМІСТ: Sprawozdane за час від 1/7 1914—1/7 1918 р.: Діяльність Виділу. — Діяльність секцій і комісій. — Наукові видання. — Члени Товариства: Почесні члени. Дійсні члени. Члени основателі. Звичайні члени. — Члени комісій. — Біографії нових дійсних членів. — Некрольоги. — Науковий фонд ім. д-ра Теофіля Дембицького. — Страти Товариства в часі російської інвазії. — Заряд Товариства. — Інституції, що обмінювалися виданнями з Товариством. — Часописи, які доставала бібліотека. — Касові sprawozdania.

Справозданє за час від 1/7 1914—1/7 1918 р.

Діяльність Виділу.

Теперішній Виділ був ввбраний на загальних зборах дня 29 червня, 1913 р. на основі статута, що доси обов'язує, на протяз двох лѣт, значить, мавдати його вигасали в 1915 р. Тимчасом по році його діяльності ввбухла війна, що й доси не скінчила ся. Вона увеможливила до сього часу силькаве нових загальних зборів і ввбір нового Виділу, тому старий мусів вести агенди Товариства так, як се в давних обставинах було можливе, то збираючись янийсь час на засідання навіть поза місцем постійного осідку (в Відни), то висилаючи до Львова делегатів з окремими уповаженнями (д-р. В. Щурат

у 1915 р. в осени та частині 1916 р.). Усякаж діяльність була крім цього обмежена воєнними обставинами (брак урядників, робітників, служби; брак паперу й ин.) і піддержувана з великими труднощами в межах можливости.

По виборах мав Виділ такий склад:

Голова:

Михайло Грушевський, професор університету.

Члени Виділу:

Др. Володимир Вергановський, судія і доцент університету.

Др. Володимир Левицький, проф. гімн.

Юліян Мудрак, інженер.

Др. Володимир Охримович, директор „Двістра“.

Др. Іван Раковський, проф. гімн.

Др. Стефан Томашівський, проф. гімн. і доцент університету.

Др. Василь Щурат, проф. гімн.

Заступники членів Виділу:

Др. Стефан Баран, адвокат.

Др. Богдан Барвінський, урядник університ. бібліотеки.

Філарет Колесса, проф. гімн.

Др. Іван Зілинський, проф. гімн.

Делегати секцій до Виділу:

Михайло Грушевський від істор. філь.

Др. Іван Франко від фізіологічної.

Др. Стефан Рудницький від мат. природоп. лінар.

Контрольна комісія:

Йосиф Гавінчак, надінженер залізниц.

Ілля Кокоруда, директор гімназії.

Юліян Січняський, радник домен.

Дня 10 вересня 1913 р. Виділ уконституував ся вибравши заступником голови дра Ст. Томашівського; секретарем Виділу дра В. Левицького; касіером дра В. Щурата; референтом каменець Ю. Мудрака; референтом книгариї дра В. Вергановського; референтом музея дра С. Рудницького; референтом бібліотеки дра Б. Барвінського.

В жовтні 1913 р. зложив проф. М. Грушевський уряд голови, тому заступав його др. С. Томашівський до січня, 1918 р., а від того часу др. В. Щурат. З вибухом війни ві-

дійшли до армії: др. В. Левцький, що опісля попав у російський полон; Ю. Мудрак і др. Ів. Зілинський, що одужать доен; др. С. Рудницький і др. С. Томашівський, опісля виреклямовані. Наслідком того функції деяких членів треба було протягом війни аминяти й кілька разів, прим. секретаря Ваділу. Їх сповнювали найдовше др. І. Раковський та др. В. Барвінський, а від часу до часу й інші члени. Також делегати секцій позмінювали ся: Делегатом фізіологічної секції від 1914—1917 був др. В. Щурат; від мая 1917 р. Мих. Тершаковець. Делегатом істор. філософичної секції став від грудня 1916 р. др. Іван Крип'якевич. Делегатом мат. природ. секції від грудня 1916 р. др. Юліян Гірнак.

Коли Львів заняли російські війська, лишили ся в нім іа членів Ваділу тільки др. В. Охримович, який і опікував ся Товариством, аж поки не вивезли його Москалі до Росії, відки він вернув аж при кінці 1917 р., та др. В. Барвінський, що був також арештований, але ратував ся утечею. Крім того опікували ся Товариством у часі інвазії К. Павлинський, поки його не вивезли до Київна, де й помер, та Сидір Громицький.

Члени Ваділу, що зібрали ся по довším часі у більшім числі в Відня, постановили полагоджувати й там деякі справи Товариства, котрі можна було. Щобаж мати змогу формального урядованя, повідомили віденську дирекцію поліції 17. V. 1915 р. про свій склад та про намір вести там провізорично свою діяльність. Роблено заходи про добуте субвенції від міністерства освіти, полагоджувано дрібнійші адміністраційні справи, але не спускано з ока й наукових справ. Там прим. розпочато там друк XVI т. „Жерел“ та докінчено 1 випуск XVI т. „Матеріалів до етнології“; пороблено заходи для друку „Запасок“, але поки налагодив ся технічний бік справи, Львів увільнено і друку не починано. Видано накладом книгарні книжку А. Єнсена про Т. Шевченка в німецькій мові. Переклад рос. виданя української історії проф. М. Грушевського („Очеркъ“), нескінчений перед війною, що мав вийти накладом Товариства, відступлено за вворотом коштів Союзови невволеня України. Внесено також просьбу від Ваділу до міністерства війни, щоби дозволило членам Товариства, дру З. Кузелі та дру І. Раковському перевести на полонених Укра-

інцях антропометричні поміри. На жаль міністерство не прийшло до сеї просьби, хоч майже рівночасно дало такий дозвіл, тільки ширший (розтягнений на всіх полонених, а не тільки Українців) „Антропобіологічному Інститутові“ в Відні, де ту справу порушив власне др. І. Раковський, що став членом інститута.

По увільненню Львова наділено дра В. Щурата (ухвала з 23 серпня 1915 р.), повновластю заступати Виділ перед властю й поладжувати адміністраційні справи Товариства у Львові. Вийшовши до Львова в вересні, др. В. Щурат організував тимчасовий заряд, до якого крім нього увійшли: С. Громицький, що опікувався Товариством за інвазії, Гр. Пежанський, бувший заступник голови, та др. Ф. Колесса і др. І. Кринякевич. Пізніше прибули ще члени др. І. Раковський, др. В. Барвінський, др. С. Баран і др. В. Вергановський. Запрошено зараз знавців, що оглянули й оцінили шкоди, які зробили Москалі Товариству за час інвазії та предложено їх вказ Укр. Парламентарній Репрезентації й дотичним властям, а крім того вказ втрат і шкід книгари та переплетні також львівському Технологічному Інститутові. Опісля внесено до Краввої Централі для відбудови Галичини через адвокатську канцелярію подане о підмогу на відбудову, але досі без результату.

Перейдемо тепер до поодиноких агенд Товариства.

Обі каменці при ул. Чарнецького, ч. 24 і 26, не потерпіли безпосередно від воєнних ділань, але сам факт, що за чотири роки не переводжено в них ніякого ремонту через брак кваліфікованих робітників, укажує, що в будуччій він буде потрібний у ширшій обемі. Та посередно відбилися воєнні відносини на каменцях. Льокаторам, що мешкали у Львові в часі інвазії, треба було обвизвати чинш за час від 1 вересня 1914 р. до 30 червня 1915 р. о 33%, а тим, що не мешкали, о 50%, бо інакше вони не були би посплачували залегlostий; сума одноразового опусту винесла показну цифру 16.620 кор. Від 1 липня 1915 р. признано дальше опуст о 25%, і сей опуст обовязував до кінця 1917 р. Тоді заведено в приватних помешканях (в каменці під числом 26 коштом 11.509 кор.) електричне освітлене зразу в одній, потім у дру-

гій наменці і на амортизацію коштів піднесено чинш о 25%, значить, повернено до цін із перед воєнного ставу.

Інакше представляєть ся справа з Академічним Домом. Його заняло зраау наше військо, а в часі інвазії Москалі зробили собі в нім касарню і знищили ґрунтовно. Всі меблі поломано й попалено, шибн повибивано, клямки повірвано, стіни дезольовано вбиванем та вириванем гаків і гвоздів, словом, зроблено його непридатним для мешканя без великих вкладів на значні адаптації. Через те стояв він увесь час пусто, аж 26 червня, 1918 р. постановив Виділ внаймвти його безплатно на дівочу гімназію СС. Василянок під такими умовами:

1) Управа гімназії відреставрує Акад. Дім власним коштом та покриє видатки адаптації й адміністрації, як також буде оплачувати дотичні податки.

2) Внайм скінчить ся з кінцем того шкільного року, в яким скінчить ся воєнний стан в Австрії, в кождім разі не пізнійше як за чотири роки від дня винайму.

3) Управа гімназії зобовязеть ся в убіаціях Акад. Дому, незанятих гімназією, примістити незасібні слухачки львівського університету.

Управа гімназії приймила сі умови і від осені 1918 р. примістила гімназію в Акад. Домі.

Тут належить згадати, що адміністратор каменець, інженер Ярослав Танкевич, пропав без вісти на війві ще при кінці 1914 р., тому треба прийняти, що згинув. На його місце став адміністратором емеритованвий надкомісар скарбу Іван Кандяк.

Промислові підприємства Товариства понесли також значні втрати і то не тільки наслідком воєнних обставин, але й через зарядженя ворожої армії. І так:

Друкарня зараз із початком інвазії була опечатана. Опісля заняла її редакція „Воєнного Слова“ та друкувала в ній не тільки газету, але й інші виданя, уживаючи й приготовлені запаси паперу, фарб і ин. При відході забрали Москалі з собою найкрасше і найновійше письмо, а инші поперемишували так, що треба було опісля кілька місяців часу, поки перебрано черенки і поскладано, як належить. Забрали також ві собою найліпшу і найновішу машину, на инші не

стало їм часу, хоч уже розмонтовувано. В маю 1916 р. зареквірувало австрійське військо 2.500 кт. черенок. Робота по інвазії йшла слабо й пияво через брак складачів, що пішли на війну і деякі вгнули, та через брак паперу. Тому й ніяких значніших вкладів у друкарню не роблено.

Переплетня потерпіла мовше в часі інвазії, як друкарня, бо нею менше інтересували ся Москалі, але всеж знищили в ній деякі запаси. Робота йшла мляво з тьх самих причин, що у друкарни. Нових вкладів не роблено ніяких. В 1918 р. помер управитель переплетні (другий від її заснованя) Мих. Баран, а на його місци став Вошак.

Книгарня в часі інвазії була також замкнена, а її управителя, А. Дермаля, вивезено до Росії і він досі не вернув назад. Його місце заступає касієрка, п. Клим. Панькевичева.

По інвазії почав рух книжковий повертати звільна до давних, передвоєнних норм. Колиж у Росії упав царат і Україна почала організувати ся, книжковий рух почав зростати так, що треба було в книгарни значно збільшити персонал, аби дати раду вимогам часу. Вилви готівки до книгарні значно вросли не тільки через розпродаж давних запасів книжок, але й через стягнене більше ніж третини залеглостий від давнішвх довжвиків. Се дало змогу книгарни повиплачувати всі важніші коміси, відновити зверхній вигляд книгарні коштом поверх 4.000 корон та заснувати окреме видавництво книгарні.

Справу видавництва предложено Виділови на засіданю 10 жовтня 1917 р. і він постановяє сформувати окрему комісію для нього, яка мала би право заключувати умови з авторами, що ставали би правосильні, коли Виділ також затвердить їх. У випадках, які комісія вважала би за відповідні, звертала би ся вона до сенцій за опінією на предложені твори до друку. В марті 1918 р. вибрано видавничу комісію для вкладів книгарні, до якої увійшли:

Др. С. Томашівський як голова.

Др. В. Щурат як заст. голова.

Мих. Тершаковець як секретар.

Як члени :

Др. Б. Барвінський.

Др. Ів. Раковський.

Др. С. Рудницький.

Комісія на своїх засіданнях постановила видати передо всім ті твори новим накладом, які калось Товариство видало, а вони вичерпали ся, як: О. Кониського, Монографія про Т. Шевченка, твори Б. Грінченка та Ів. Тобилевича, В. Шухевича, Гуцульщину, т. I—II. Далі: Ів. Котляревського Енеїду у двох виданнях, повнім і скороченім для молодіжи; поезії М. Костомарова; Літературні начерки В. Шурата; Історію в життєвих, М. Костомарова; Нарис антропології, І. Равовського; Нарис фізичної географії, С. Рудницького; Українську граматику Ом. Огоновського в перерібці Ост. Манарушні; т. II „Творів“ С. Руданського; Кобаар, Т. Шевченка; Карти з портретом Ів. Франка, роботи Ф. Красницького; стінну мапу України С. Рудницького; йогож 8 мап частий світа по 1000 примірників; німецько-український і українсьо-німецький підручний словар Юрія Рудницького.

Належить іще зазначити, що в осевн 1917 р. підвищено ціни на книжки „Видавничої Спільн.“ о 50%, а на церковні книжки о 200%. З початком 1918 р. підвищено також ціни на видання Товариства о 100%.

Наукові інституції потерпіли також сильно наслідком інвазії і не могли розвивати ся в тім темпі, що перед війною (сама бібліотека зростала пересічно о 5.000 книжок що року), але не остали цілковито без прибутків.

Бібліотека потерпіла від інвазії найменше мабуť тому, що саме перед війною перевезено її з „Акад. Дому“ і скидаю в кімнатах на підлогу, де вона пролежала так аж до 1917 р., коли приїхав із Відня заст. бібліотекаря Вол. Дорошенко та почав її упорядковувати. В неупорядкованій бібліотеці не міг ніхто зорієнтувати ся і хоч би як був хотів, не годен був вибрати цінніших книжок. В. Дорошенко прибрав собі до помочи учеників та довів поволи до того, що швидко буде бібліотека зовсім упорядкована.

Що до обмінів, то вони тепер майже зовсім не приходять. Також закупна дуже обмежені, але всеж і тепер не занедбувано закупувати принагідно деякі старі друки,

Україніса та воєнні публікації, що дотикаль України. Установлено навіть окрему комісію для закупна книжок, до якої увійшли: Др. Б. Барвінський, др. Ів. Крипякевич, др. С. Рудивцьквй і др. В. Щурат.

Більше пощастило ся бібліотеці побільшити ся череа дари. Дійснвй член др. Евг. Олесивцький переказав Товариству свою бібліотеку, переважно з творами правничого змісту, яку на бажане вдови по небіщиму постановлено уложити в окремій кімнаті і умістити відповідний напис. Другий дійснвй член, др. Ю. Медведський, переказав Товариству свою бібліотеку, переважно з обсягу природних наук. Заходами інших дійсних членів удало ся набути останки цінної бібліотека з одного старого монастиря, чвслом до 3.000 старих друків і вількадесять рукописів. Та найцінніший дар — се безперечно бібліотека також дійсного члена, дра Ів. Франка, яку він записав тестаментарно Товариству та яку знавці оцінили на 15.000 корон. Є в ній також рукописи, що тепер збогатять значно сей бібліотечний відділ. Так отже поволи витворюеть ся бібліотека Товариства на найбільшу бібліотеку українознавства та загалом найбільшу наукову бібліотеку українську.

Архів Товариства потерпів дуже сильно в часі інвазії, бо все те, що остало неперевезене з „Акад. Дому“ до камениці при ул. Чарнецького, ч. 24, підпало майже цілковитому знищеню. Докладне зіставлене шкід буде можливе аж по війні, коли повернуть урядникв, що служать у війську і аладать відповідні виказа. З нових набутків до архіва належить зазначити дар давного редактора „Зорі“, нотаря Володимира Левицького (Василя Лукича), що подарував свій архів із рукописами богатых українських письменників.

Музей потерпів також у часі інвазії, але небагато гай втрати не такі, щоби їх не можна було поновити. В часі війни збогатив ся він головно в двох напрамах: етнографічним і природописнім. До етнографічного відділу закуплено від п. Червінської збірку гуцульських предметів за 8.000 корон. До природописного відділу закуплено гарну колекцію екзотичних мотилів, а крім того одержано в дарі велику природописну збірку від дійсного і почесного члена Івана Верхратського, за яку аложила йому подяку окрема делегація, аложена з дра Ів. Раковського та М. Тершаківця. Для пере-

хована сеї збірки спроваджено з Німеччини спеціальні свирночно та визначено для неї кімнати на другім поверсі, через що музей значно розширено. В 1916—1917 р. працював у музею урядник Олексій Назаріїв, з його відходом став аплікантом музею Ст. Полянський.

В завідуваню фондами походили в часі війни деякі зміни. Увійшли в жите два фонди, засновані ще перед війною, а то фонд Ол. Коницького і Як. Головацького. Понадто прибув новий фонд стипендійний ім. Ів. Франка та великий „Науковий фонд ім. дра Т. Дембицького“, що власне тепер в в тракті введеня в жите. Се потриває одначе довший час тому, що фонд вложений у земську посілість (село Белелу), про що мова буде далі. Також записала Товариству фонд 8.000 кор. Олена з Білинських Качкеновичева, але справа сього запису не полагоджена ще доси в окружнім суді в Самборі і гроші не передані Товариству.

Що до справи завідуваня фондами, належить зазначити тут ухвалу Ваділу, що всі фонди мають бути витягнені з обороту і зложені в цінних паперах. Початок до сього зроблено вже з отсими фондами, уміщеними в цінних паперах у „Земельнім Банку Гіпотечнім“ та „Кравнім Союзі Кредитовім“:

- 1) Фонд Ол. Коницького 14.944·94 К
- 2) „ Я. Головацького 5.841·23 К
- 3) „ І. Франка 2.841·23 К
- 4) „ Ол. Огоновського 2.989·50 К
- 5) „ П. Ніщвицького 170·89 К

За сими фондами піде звільна витягана з обороту також інших.

Як перед війною, так і тепер у часі війни, тільки в менших розмірах, признавано стипендії й підмоги в першій мірі для студентів, а в дальшій і для тих кандидатів, що виїздили кудись задля спеціальних студій. Подасмо тут їх виказ:

1915 р. Нестор Гаморак, студ. філь.	200 К.
1916 р. Др. Юліян Гірняк на наук. цілі	300 К.
Юліян Чайківський з фонду А. Бончевського	154 К.
Остап Залеський з фонду А. Бончевського	200 К.

1917 р. Стефан Прідуї з фонду А. Бончевського	300 К
Олександра Гнатюківна, студ. медицини, з фонду Як. Головацького	250 К
Наталія Сілиньська, учен. їмн. з фонду Як. Головацького	250 К
Людмила Шевченківна, з власних фондів	300 К
1918 р. Ол. Гнатюківна з ф. Як. Головацького	250 К
Др. Юл. Гірняк на габілітаційні цілі	2.000 К
Крім цього признано:	
Філаретови Колесі на друк воєнних пісень у музичнім укладі	200 К
На „Зеліаного Рязара“ у Львові (1916 р.)	
від Товариства	200 К
від квігарні	50 К
На фонд ім. митр. А. Шептицького (1917 р.)	500 К
На коляду для дитній школи вправ при жіночій семінарії (1915)	20 К
На воєнній фонд інвалідів (1916)	50 К
На коляду для дитній школи М. Шашкевича (1916 р.)	100 К
Укр. Комітетови в Празі на підмога для шкіль- них дитній (1917)	100 К

Крім того признавав Виділ у ріжні часи адміністраційні підмоги для урядників, складачів, робітників і служб та їх родив, занятих у Товаристві, а на три воєнні позички підписав 3.000 кор. (по 1.000 кор. на кожду).

Для „Медячної Громади“ відступив непотрібні меблі в „Акад. Дому“.

Відступав свої видання по зниженій ціні „Союзови визволення України“ в Відні, для бібліотек полоневцх, що Союз засновував, та оо. Васвлянама у Львові. Відступав також вибір книжок безплатно для ранених жовнірів у Білій, для проєвітного кружка в Білій у Холмицькій та для школи інвалідів у Львові.

За час війни понесло Товариство великі страти в членах. Померли:

Почесні члени:

Іван Нечуй Левицький.

Іван Франко.

Дійсні члени :

I. Історично-філь. секція :

Федір Вовк.
 Людвік Кубала.
 Євген Олесницький.
 Олександр Рузов.

II. Фільольогічна секція :

Федір Корш.
 Кость Михальчук.
 Михайло Павлик.
 Іван Стешенко.

III. Мат. прив. літ. секція :

Остап Волощак.
 Осип Дакура.
 Роман Залозецький.
 Маріян Ломницький.
 Юліян Медведський.
 Петро Огоновський.
 Євген Озаркевич.
 Іван Пулюй.
 Володимир Шухевич.

Подасмо далі їх некрольоги, на скільки вдало ся нам зібрати потрібні відомости.

Крім того померли ще :

Члени основателі: о. Євген Гузар, Кость Паньківський.

Звичайні члени: о. Петро Білинський, парох Зарваниці; Ярослав Весоловський, референт укр. преси в міністерстві у Відні; Кость Гукевич, інспектор лісництва на Шлезку; Володимир Гребеняк, анлікант музея (полаг у бою); др. Андрій Кос, адвокат у Калуші; Осип Кузьмич, урядник „Двістра“ (помер у Росії); др. Іван Навроцький, штабоний лікар у Стрию; Софрон Недільський, директор укр. гімна. в Коломні; о. Володимир Петрушевич, парох у Калуші; о. Йосиф Фолис, парох і посол у Сенилові.

Наукова діяльність Товариства.

Склад секцій і комісій Товариства змінив ся від часу останніх загальних зборів доволі значно. Склад президій секцій був такий:

I. Історично-філософська секція.

Директор: Проф. М. Грушевський.
Заст. дир. I.: Др. С. Томашівський.
Заст. дир. II.: Др. С. Дністрянський.
Секретар: Ів. Кривецький.
Заст. секр.: Др. Ів. Крипакевич.

II. Фізіологічна секція.

Директор: Др. Ст. Смоль Стоцький.
Заст. дир.: Др. К. Студинський.
Секретар: Др. В. Щурат.
Заст. секр.: Др. Я. Гординський.

III. Мат. природ. лікарська секція

Директор: Др. Ів. Горбачевський.
Заст. дир.: Др. Волод. Левицький.
Секретар: Др. Ст. Рудницький.
Заст. секр.: Др. Ю. Гіряк.

Делегатами секцій до Віділу були: Істор.-філософської — др. Ів. Крипакевич; фізіологічної — зраду др. В. Щурат; опісля (від мая, 1917 р.) М. Тершаковець; природописної — др. Ст. Рудницький, а від грудня, 1916 р., др. Юл. Гіряк.

Вибір нових дійсних членів переводжено в сім періоді: В іст. філософській секції — два рази, в фізіологічній — два рази, в природописній — раз. В першій вибрано раз 9, дру-

тий раз 4 членів; у другій раз 14, другий раз 2 членів; у третій 11 членів. З того припало на чужинців у першій секції — 3, у другій — 9, у третій — 5. Таким чином представляло ся число членів:

	Було.	Вибрано.	Вмерло.	Став.
Истор. філос. секція:	26	9+4	4	34
Фізіолог. секція:	20	14+2	5	31
Мат. прив. літ. секція:	17	11	9	19
Разом:	62	40	18	84

Розуміть ся само собою, що наукова діяльність серед воєнних обставин не могла розвивати ся так, як у мирних часі. Багато діяльних членів і співробітників видань Товариства пішло на війну і деякі з них не вернуть уже ніколи; багато з тих, що лишили ся дома, не можуть займатися науковою, але якоюсь вищою, полатнійшою працею, щоби тільки мати змогу перетривати тяжкі часи; число складачів у друкарні зпало до до мінімуму, паперу брак; контакт із заграничними членами вже чотири роки перерваний. При таких обставинах і теперішних зльднях швидше можна би дивувати ся, що загалом науковий рух не вазмер та що якісь наукові видання виходять, хоч не так, як перед війною та не в таких розмірах. У секціях представляв ся науковий рух у цифрах ось як:

	1916		1917		1918	
	Засід.	Рее.	Засід.	Рее.	Засід.	Рее.
Истор. філос. секція	6	— 8	8	— 7	—	—
Фізіологічна секція	5	— 9	4	— 4	6	— 10
Мат. прив. літ. секція	—	—	1	— 4	1	— 6
Разом:	11	— 17	13	— 15	7	— 16

Науково-видавничий рух представляв ся так у цифрах:

	Число книжок і випусків.	Число аркушів.
Записки	9	102
Збірник фізіол. секції	3	59
Збірник мат. прив. л. с.	1	7
Жерела	1	14
Матеріали до укр. бібліографії	1	5
Укр. бібліотека	1	18
Етногр. Збірник	2	38
Матеріали до укр. етнол.	3	46

Хроніка, ч. 56—59	3	9
Chronik, ч. 56—59	3	8
S. Baley, Über Urteilsgeföhle	1	8
Разом:	22+6	314+4 ¹⁾

Комісії збирали ся на засідання лиш деякі тай то не часто. Зазначити належить одначе, що котрі збирали ся, намічували та обговорювали плана нових видань та деяких реформ. Засновано дві нові комісії: „Комісію для історії штуки“, яка постановила заложити окреме видавництво п. н. „Матеріали для історії штуки“. На першу книжку призначено працю Василя Карповича: „Інвентаризація деревляних церков Галичини“, якої друк розпочнеть ся незабаром. „Комісію для клясичної фільольогії“, яка постановила видавати збірник праць і вибрала до редакційного комітету: Дра Романа Ілевича, Михайла Посацького та Осипа Ровдольського. — Випадав агадати також про засноване видавничої комісії для накладів книгарні, яка не носить иправді стисло наукового характеру, але при рухливості може мати не мале значіне для популяризації науки. З початком 1918 р. засновано також окрему музейну комісію, якій визначено одну задачу: заняти ся уладженем музея. До сеї комісії увійшли:

Голова: Др. Стефан Рудивцьквй.

Заст. гол.: Іван Труш.

Секретар: Др. Філярет Колесса.

Як члени:

Др. Іван Крип'якевич.

Др. Осип Пеленський.

Др. Іван Раковський.

Михайло Тершаковець.

Др. Василь Щурат.

Багато праць, плянованих перед війною, не випорнено череа війну; деякі відложено (прим. бібліографія „Sevčenkian-iv“, показчик до 98 томів „Записок“, спис праць І. Франка); деякі пропали в часі війни (прим. дальший том „Матеріалів до історії української пісні і вірші“ Мвх. Возняка, якого вже було

¹⁾ Сі 4 аркуші повстали з тих надвишок, що лишають ся при книжках понад круглий аркуш.

зложено 6 аркушів; рукописи до „Матеріалів до укр. етно-
 льогії“ і до „Хроніки“ (двох чисел, які опісля видано в скоре-
 ченю) й ині.

З приладжуваннх на далше праць належать зазначити
 отсі:

Для „Збірника етнологічної секції“: Др. К. Студни-
 ський, Українська громада шістьдесятих років (подвійний том).

Для „Укр. Архіва“: Др. В. Щурат, Перешика карди-
 нала Мих. Леницького; Хроніка буцацької гімназії.

Для „Укр. Історичної бібліотеки“, яку постановлено про-
 довжувати з трохи зміненним титулом: Дрібні праці дра Юл.
 Целевича, під редакцією дра Б. Барвінського.

Для „Пам'яток“: Др. К. Студинський, Тренос М. Смо-
 гринського.

Для „Етногр. Збірника“: В. Гнатюк, Колошийки, т. IV;
 Українські народні думи; Народні назки.

Для „Матеріалів до укр. етнології“: Др. І. Раковський,
 Про Черемісів (друга частина).

Наукові видання Товариства в 1914—1918 р.

1. Записки Наукового Товариства імени Шевченка, наукова часопись, присвячена передовоїм українській історії, фіольольогії й етнографії. Їх діставали деякі дійсні члени, всі члени основателі та почесні і ті звичайні, що аложили з гори членську вкладню річну в квоті 10 К. В р. 1914—1918 вийшли т. СХІХ—СХХVІІ.

2. Збірник історично-фіольософічної секції — останній том ХІV за 1911 р. В нїм надруковано: М. Грушевський, Історія України-Руси. Т. VІІІ (Частина І, рр. 1626—1638), ст. 316, 8°.

3. Збірник фіольольогічної секції виходить один том на рік. В 1917 р. вийшов т. ХVІ, що містить: До історії культурного й політичного життя в Галичині у 60-тих рр. ХІХ в. Написав Ярослав Гордниський. Ст. VІІІ+264, 8°.

В 1916 р. вийшов подвійний том ХVІІ—ХVІІІ, що містить: Львівська духовна Семвнарня в часах Марвіана Шашкевича (1829—1843). Написав др. Кирило Студинський. Ст. VІ+CCLX+406.

4. Збірник математично-природописно-лікарської секції. В 1916 р. вийшов т. ХVІІ, що містить чотири праці: дра Волод. Кучера, дра Романа Цегельського, дра Вас. Калідуна і дра Нестора Гаморака. Ст. 110, 8° + IV таблиці.

5. Українсько-Руський Архив, за 1913 р. вийшов т. ІХ, що містить: Матеріали до історії української пісні і вірші. Тексти й замітки. Видав Михайло Возняк. І. Ст. 240, 8°.

6. Студії з поля суспільних наук і статистики — нова серія заснована 1908 р. За 1911 р. вийшов т. ІІІ, що містить 7 праць різних авторів. Ст. ІV+276+6 таблиць.

7. Часопись правнича і економічна. Виходить під редакцією дра Ст. Дністрянського. За 1912 р. вийшов т. X. Містить: Др. Ст. Дністрянський: Причинки до реформи приватного права в Австрії; Др. Микола Бодрут: Правна суть новації. Ст. 273, 8°.

8. Правнича бібліотека. Сього видавня появило ся чотирь випуски. Останній випуск вийшов у р. 1909 і містить: Др. С. Дністрянський, Австрійске право облігаційне. Т. II, вип. III. Ст. 427—601, 8°.

9. Русьна Історична Бібліотека — за 1904 р. вийшов двацять четвертий том сеї бібліотеки, що містять: Розвідки про міста і міщанство на Україні-Руси в XV—XVIII в., частинна друга. Ст. 178—461, 8°. На тім здержано сю серію.

10. Жерела до Історії України-Руси. В 1918 р. вийшов г. XVI, 1, що містять: Ватиканські матеріали до історії України. Зібрав і видав Стефан Томашівський. Том I. Донесення римських нунційів про Україну 1648—1657. Випуск 1. Тексти. Ст. 236, 8°. Ся публікація виходить на переміну з „Памятками українсько-руської мови і літератури“.

11. Памятки українсько-руської мови і літератури — вийшов т. VII за р. 1910, що містять: Вірші Єром. Климентія Зянівівва сина. Видав з передмовою В. Перетц. Ст. LII+228, 8°.

12. Матеріали до української бібліографії. Серія заснована 1909 р. В 1918 р. вийшов т. IV, вип. I, що містять: Спис творів Івана Франка в додатком статій про нього і рецензій на його писаня. Уложив Володимир Дорошенко. (Ч. 1—2044). Ст. 2+80, 8°.

13. Українсько-руська Бібліотека. В 1918 р. вийшов т. III, що містять: Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне виданє. Том III. 1Б. Драма. З автографів видав др. Олександр Колесса. Ст. XXII+266, мал. 8°.

14. Етнографічний Збірник. Виходять два томи в рік. В 1917 р. вийшов подвійний том XXXVII—XXXVIII, що містять: Українські народні байки (звіриний епос). Т. I—II. Зібрав Володимир Гнатюк. Ст. LVI+560, 8°.

15. Матеріали до української етнології, виходить один том річно. В 1916 р. вийшов т. XVI, вип. 1, що містять: Мельодії українських народних пісень з Поділля і Холмщини зібрані А. Плосайкевичом і Я. Сенчиком, під редак-

цією Станіслава Людкевича, з передмовою Філарета Колесни. Ст. XXII+108, 8°.

В 1918 р. вийшов т. XVII, що містить: Кости Черешієві з давніх гробів у Тоншаєві, Костромської губернії. Написав др. Іван Раковський. Частина I. Ст. 332, 8°.

В 1918 р. вийшов також т. XVIII, що містить: 1) Др. І. Франко, Моя вітцівська хата. 2) Народня пожива в Галичині (описи О. Яворського, Ан. Чичули, Д. Великановича, А. Онцука, Б. Заклинського, Ів. Голубовича, Й. Коненка). 3) Петро Шекерик Довжків, Родни і хрестини на Гуцульщині. 4) Федір Коломайченко, Сільські забави й різдвяні обряди в Чернягівщині. 5) О. Ріпецький, Парубочі й дівочі звичаї в Полтавщині. 6) Збірки сільської молодіжи на Україні. Ст. 276, 8°.

16. Хроніка Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Почала виходити в 1900 р. і містить справозданя з діяльності Товариства. Річно виходить 4 випуски. Від 1915 р. вийшли ч. 56—59. Ст. 36+64+56. Ця „Хроніка“ розсилаєть ся всім членам Товариства.

17. *Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg.* (Те саме виданє, в німецькій мові, для інформовани тих, що не розуміють української мови, про діяльність Товариства. Розсилаєть ся тільки науковим інституціям, які стоять в обміні з Науковим Товариством ім. Шевченка). Річно виходить 4 випуски — від 1915—1918 р. вийшли ч. 56—59. (Ст. 42+54+40).

Окремо вийшла книжка:

Über Urteilsgefühle von Dr. Stefan Baley. Lemberg, 1916. Ст. 128, 8°.

За підмогою Товариства вийшла книжка:

Привіт Іванови Франкови в сороклітє його письменської праці 1874—1914. Львів, 1916. Ст. 184+390, 8°. Книжка складаєть ся з двох частин, літературної, дружованої тут у перше, і наукової, що є відбиткою з „Записок“ т. 117—118.

Накладом книгарні вийшли:

1) **Taras Schewtschenko.** Ein ukrainisches Dichterleben. Literarische Studie von Dr. Alfred Jensen. Wien, 1916. Ст. XVIII +158, 8°.

2) **Микола Костомарів.** Історія України в життєписах визначніших її діячів. Переложив Олександр Барвінський. У Львові, 1918. Ст. IV+496, 8°.

3) **І. Котляревський.** Вірґілієва Енеїда. Передрук першого повного видання з 1842 р. У Львові, 1918. Ст. VI+228, 8°.

Члени Товариства.

1. Почесні члени Товариства

з днем 15 падолиста 1918 року.

1. Іван Верхратський, емерит. проф. укр. гімназії у Львові (як нижше). Вибраний поч. членом 1905 р. з нагоди 40-літнього ювілею літературної діяльності, за педагогічно-наукові заслуги.

2. Сидір Громницький, управитель філії української гімназії у Львові, бувший довголітній член Виділу і заступник голови Товариства. Вибраний поч. членом 1904 р. за адміністративні заслуги коло розвитку Товариства.

3. Михайло Грушевський, проф. університету у Львові (як нижше). Вибраний поч. членом 1896 р. за наукові заслуги, положені для Товариства.

Померли:

1. Володимир Антоневич, вистужений проф. університету в Києві (як нижше). Вибраний поч. членом 1890 р. за наукові заслуги, положені при розслідах історії українського народу. Помер 21. III. 1909 р.

2. Іван Левицький Нечуй, вистужений професор гімназії, визначний український белетрист, вибраний поч. членом 1890 р. за заслуги, положені коло розвою української літератури. Помер у Києві 2. IV. 1918 р.

3. Микола Лисенко, музик у Києві, вибраний поч. членом 1904 р. з нагоди ювілею 35-літньої композиторської діяльності, за заслуги, положені коло розвою української музики. Помер 6. XI. 1912 р.

4. Іван Франко, письменник у Львові (як нижше). Вибраний поч. членом 1904 р. за наукові заслуги, положені для Товариства. Помер 28. V. 1916 р.

2. Дійсні члени Товариства

з днем 15 падолиста 1918 року.

I. Історично-філософська секція.

1. Катерина Антоновичева, вдова по проф. Вол. Антоновичу, член різних наукових товариств, ввбрана д. чл. 12/5 1909 р.

2. Стефан Балеї, доктор філософії, учитель академічної гімназії у Львові. Ур. 1885 р., вибраний д. чл. 8/3 1917 р.
Львів, ул. Рувовського, ч. 22.

3. Богдан Барвінський, доктор філософії, бібліотекар університетської бібліотеки у Львові. Ур. 1880 р., вибраний д. чл. 4/3 1914 р.

Львів, ул. Собіщина, ч. 5.

4. Микола Біляшевський, директор городского музею в Києві і член Українського Наукового Товариства тамже. Ур. 1867 р., вибраний д. чл. 12/5 1909 р.

Київ, Городський Музей.

5. Микола Василенко, бувший український міністер освіти і севатор, професор російської історії в київ. університеті св. Володимира, кандидат адвокатури, бувший голова історичної секції і член редакційного комітету „Записок“ Укр. Наукового Товариства в Києві. Ур. 1867 р., вибраний д. чл. 15/11 1911 р.

Київ, Університет св. Володимира.

6. Володимир Вергановський, доктор прав, радник кравового суду і доцент австрійської цивільної процедури в львівському університеті. Ур. 1876 р., вибраний д. чл. 4/3 1914 р.

Львів, ул. Вінк. Поля, ч. 7.

7. Василь Герасимчук, доктор філософії, професор жіночої учительської семінарії у Львові. Вибраний д. чл. 8/3 1917 р.
При війську.

8. Михайло Грушевський, маістер руської історії, проф. історії на львівському університеті з українською викладавою мовою, доктор honoris causa харківського університету, бувший довголітній голова Наук. Тов. ім. Шевченка і директор історичної його секції та голова археографічної комісії, голова Українського Наукового Товариства в Києві, Товариства прихильників української літератури, науки і штуки, бувший голова Української Видавничої Спілки у Львові, дійсний або по-

чесний член різних наукових товариств, член-кореспондент вкраїнської Академії Наук, бувший довголітний редактор Записок, бувший президент Центральної Ради, першим укр. парламентом у Києві. Ур. 1866 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Київ, ул. Паньківська, ч. 9.

9. Олександр Грушевський, бувш. приватний доцент руської історії в петербурзькій університеті, проф. україн. університету в Києві, дійсний член Українського Наукового Товариства й історичного товариства тамже. Ур. 1877 р., вибраний д. чл. 18/12 1907 р.

Київ, Укр. Університет.

10. Іван Джиджора, доктор філософії, заступник бібліотекаря Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, член археографічної, бібліографічної і статистичної комісії. Вибраний д. чл. 27/2 1913 р.

При війську.

11. Станіслав Дністрянський, доктор прав, професор приватного австрійського права у львівській університеті з українською викладовою мовою, заступник голови історичної секції і статистичної комісії, бувш. посол до парламенту. Ур. 1871 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

При війську.

12. Михайло Зобків, доктор прав, судовий радник при верховнім суді в Сараєві (Босна), доцент австрійського цивільного права в університеті в Загребі. Ур. 1864 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Sarajevo, Oberlandesgericht.

13. Михайло Зубрицький, парох у Берегах Долішніх. Ур. 1856 р., вибраний д. чл. 29/7 1904 р.

Береги Долішні, п. Устріки Долішні.

14. Мирон Кордуба, доктор філософії, професор II гімназії в Чернівцях. Вибраний д. чл. 1/7 1903 р.

Чернівці, Друга гімназія.

15. Іван Кревецький, бібліотекар Наук. Тов. ім. Шевченка, член археографічної, бібліографічної, статистичної й мовної комісії. Ур. 1883 р., вибраний д. чл. 18/12 1907 р.

При війську.

16. Іван Крип'якович, доктор філософії, бувш. учитель академічної гімназії у Львові, член археогр. комісії, проф.

уцр. унів. в Каменці Подільській. Ур. 1886 р., вибраний д. чл. 15/11 1911 р.

Каменець Подільський, Університет.

17. Кость Левицький, доктор прав, адвокат, член археографічної і мязикової комісії, бувш. посол до сойму і парламенту, президент україн. правительства у Львові. Ур. 1859 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Підвале, ч. 7.

18. Орест Левицький, вислужений учитель гімназії, державний радник, заступник голови Українського Наукового Товариства в Києві, член Київської Археографічної Комісії, Історичного Товариства Нестора літописця і Московського Археологічного Товариства. Ур. 1848 р., вибраний д. чл. 1/12 1910 р.

Київ, ул. Пушкінська, 1. Укр. клуб.

19. Вячеслав Липинський, власитель дібр, посол української держави у Відни. Вибраний д. чл. 4/3 1914 р.

Wien, Hotel Bristol. Ukrainische Gesandtschaft.

20. Олександр Лотоцький, кандидат богослова, титул. радник, бувший заступник ревізора у Державній Контролі в Петербурзі, бувший генер. писар, міністер релігій у Києві. Ур. 1870 р., вибраний д. чл. 1/4 1900 р.

Київ, ул. Пушкінська, 1. Укр. клуб.

21. Олекса Новицький, учитель художньої школи в Москві. Вибраний д. чл. 4/3 1914.

Москва.

22. Володимир Охримович, доктор прав, адвокат у Львові і директор тбв. „Дністер“, голова статистичної і член етнографічної та мязикової комісії. Ур. 1870 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Руська, ч. 20.

23. Осип Пеленський, доктор філософії, консерватор старинних пам'яток Галичини. Вибраний д. чл. 8/3 1917 р.

При війську.

24. Єфим Сіцинський, ключар Каменецького Катедр. Собора, редактор Подол. Епарх. Відомостей, директор Музея Подол. Епарх. Істор. стат. Комітета в Каменці Подільській. Ур. 1859 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Каменець Подільський, Музей.

25. Федір Срібний, професор академічної гімназії у Львові.
Вибраний д. чл. 8/3 1917 р.

Львів, ул. Рутівського, ч. 22.

26. Петро Стебельський, доктор прав, професор карного права і процедурн а викладовою українською мовою на львівським університеті, член різних наукових товариств, радник двора. Ур. 1857 р., вибраний д. чл. 1/6.1899 р.

Львів, Університет.

27. Гядор Стрипський, доктор філософії, кустос угорського національного музею в Будапешті. Вибраний д. чл. 4/3 1914 р.

Budapest, VI, Városliget, Iparcsarnok. Magyar Nemzeti Múzeum.

28. Стефан Томашівський, доктор філософії, професор при філії української гімназії у Львові, доцент австрійської історії у львівським університеті, член археографічної, статистичної, етнографічної й мовної комісії, дійсний член Україн. Наукового Тов. у Києві, член крайової Ради шкільної. Ур. 1875 р. вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Чарнецького, 24.

29. Дмитро Яворницький, бувший учитель гімназії і доцент історії та археології в московьким університеті, директор музею ім. А. Поля в Катеринославі. Ур. 1855 р., вибраний д. чл. 4/3 1914 р.

Катеринослав, Краєвий музей ім. А. Поля.

Члени чужинці.

30. Альфред Єнсєн, почесний доктор унсальського університету, член інститута Нобля при шведській академії, член полуднево-слав. Академії Наук у Загребі і чеської у Празі, Общества люб. рос. словесности в Москві і Towarzystwa przystąpienia do nauk у Познані. Ур. 1859 р., вибраний д. чл. 15/11 1911 р.
Stockholm, Va, Dalagatan, 14.

31. Плятон Жукович, проф. духовної академії в Петербурзі. Вибраний д. чл. 1/12 1910 р.

СПетербургъ, Духовная Академія.

32. Раймунд Фридрих Кайндль, доктор філософії, професор австрійської історії в університеті перше в Чернівцях, тепер у Грацу. Ур. 1866 р., вибраний д. чл. 4/3 1914 р.

Graz, Universität.

33. Шарль Сеньбос, професор історії в Парижа. Вибраний д. чл. 4/3 1914 р.

34. Олексій Олександрович Шахматов, професор російської мови в петербурзькій університеті, член Академії Наук у Петербурзі і голова її другого відділу, член різних наукових товариств. Ур. 1864 р., вибраний д. чл. 12/5 1909 р.
СПетербургъ, Академія Наукъ.

Померли:

1. Володимир Антонович, професор кийівського університета Ур. 1834 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер 21/3 1909 р.

2. Федір Воян, доцент і доктор honoris causa петербурзького університету, член товариства Антропологічного, Історичного і Народніх переказів у Парижі, Російського Географічного у Петербурзі і філії його в Троїцькосавську, член-кореспондент тов. „Narodopisná Společnost Československá“ у Празі. Ур. 1847 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.
Помер 29/6 1918 р.

3. Людвік Кубала, доктор філософії, доктор honoris causa львівського університету, емеритований професор гімназії, член Академії Наук у Кракові. Ур. 1838 р., вибраний д. чл. 4/3 1914 р., помер 30/9 1918 р.

4. Володимир Лесевич, письменник. Ур. 1837 р., вибраний д. чл. 20/11 1905 р., помер у грудні 1905 р.

5. Олексій Маркевич, проф. унів. в Одесі. Ур. 1847 р., вибраний д. чл. 23/3 1901 р., помер 18/6 1903 р.

6. Євген Олесницький, доктор прав, адвокат у Львові, голова „Сільського Господаря“ і директор тов. „Дністер“, посол до парламенту. Ур. 1860 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер 26/10 1917 р.

7. Олександр Русів, вислужений учитель гімназії, професор Київського Торговельного Інститута, колежський асесор, член „Рус. Геогр. Общества“ і „Вольнаго Економическаго Общества“, редактор „Извѣстій Київ. Коммерческаго Института“. Ур. 1847 р., вибраний д. чл. 1/2 1910 р., помер 21/10 1915 р.

8. Остап Терлецький, доктор прав, кандидат адвокатури. Ур. 1850 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер 22/7 1902 р.

9. Яків Шульгин, проф. першої гімназії в Києві, дійсний член Київ. Україн. Наук. Тов. і ин. Ур. 1851 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер 18/11 1911 р.

II. Фільольогічна секція.

1. Олександр Барвінський, вислужений проф. мужеської учительської семінарії у Львові, бувш. член краєв. Радъ.

никільної і член палати панів, секретар віроісповідань у Львові. Ур. 1847 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Собіщина, ч. 7.

2. Володимир Гнатюк, секретар Наук. Тов. ім. Шевченка, член редакції Етнографічного Збірника, член - кореспондент Академії Наук у Петербурзі, товариства „Národopisná Společnost Československá“ у Празі і товариства „Verein für österrreichische Volkskunde“ у Відни, голова етнограф. комісії. Ур. 1871 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Чарнецького, ч. 24.

3. Ярослав Гординський, доктор філософії, професор академічної гімназії у Львові. Ур. 1882 р., вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Львів, ул. Рутовського, 22.

4. Іван Зілинський, доктор філософії, професор академічної гімназії у Львові. Ур. 1879 р. в селі Красні, вибраний д. чл. 20/6 1917 р.

При війську.

5. Ілля Кокорудз, директор укр. гімназії у Львові, лектор української мови у львівськiм університеті, член язикової комісії, голова комісії для класичної філології. Ур. 1859 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Рутовського, 22.

6. Олександр Колесса, доктор філософії, проф. української мови і літератури у львівськiм університеті, член археографічної і язикової комісії, консерватор старин. пам'яток Галичини, бувш. посол до парламенту. Ур. 1867 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, Університет.

7. Філарет Колесса, доктор філософії, проф. при філії української гімназії у Львові, член етнографічної, бібліографічної і язикової комісії. Ур. 1871 р., вибраний д. чл. 22/12 1909 р.

Львів, ул. Рутовського, 22.

8. Володимир Коцовський, доктор філософії, директор учительської семінарії в Сокалі, член археографічної комісії. Ур. 1860 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Сокаль, Учит. семінарія.

9. Агатангел Кримський, надзвичайний професор арабської літератури в Лазаревськiм Інституті східних мов

у Москві та історії мусульманського сходу, секретар Східної секції Московського Імп. Археологічного Товариства і редактор її „Трудовъ“, дійсний член Імп. Московського Товариства Любителів Природознавства, Антропології й Етнографії. Ур. 1871 р., вибраний д. чл. 18/2 1903 р.

Київ, ул. Пушкінська, 1. Укр. Клуб.

10. Зенон Кузеля, доктор філософії, урядник при університетській бібліотеці і лектор україн. мови в університеті в Чернівцях, член етнографічної комісії. Ур. 1882 р., вибраний д. чл. 22/12 1909 р.

Чернівці, Університетська бібліотека.

11. Осип Маковей, доктор філософії, директор учительської семінарії в Заліщиках. Ур. 1867 р., вибраний д. чл. 18/2 1909 р.

Заліщики, Учительська семінарія.

12. Володимир Перетц, був. проф. університету в Києві, голова філ. секції Україн. Наук. Товариства тамже, член Академії Наук у Петербурзі. Ур. 1870 р., вибраний д. чл. 3/6 1908 р.

Петербург, Академія Наук.

13. Юліян Романчук, вслужений професор української тімизації у Львові, бувш. посол до парламенту і його віцепрезидент, бувший посол до галицького сойму. Ур. 1842 р., вибраний д. чл. 22/12 1909 р.

Львів, ул. Кампіана, ч. 5.

14. Іляріон Свенціцький, доктор філософії, доцент славянських літератур у львівському університеті, директор Національного Музею ім. А. Шептицького. Уродився 1876 р., вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Львів, ул. Мохнацького, ч. 42.

15. Стефан Смалъ-Стоцький, доктор філософії, професор української мови й літератури в чернявецькому університеті, бувш. посол до парламенту. Ур. 1859 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

При війську.

16. Кирило Студинський, доктор філософії, професор української мови з особливим углядженням церковної мови і літератури в львівському університеті, член археографічної і мовної

комісії, консерватор старовинних пам'яток Галичини. Ур. 1868 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Хмельовського, 15.

17. Микола Сумцов, професор університету в Харкові, член-кореспондент Академії Наук у Петербурзі і почесний член Історичного Товариства Нестора літописця у Києві, Губерн. Архівної Комісії в Чернигові й Вороніжжі і Археологічного Інститута в Москві. Ур. 1854 р., вибраний д. чл. 3/6 1908 р.

Харків, Університет.

18. Михайло Тершаковець, професор академічної гімназії у Львові. Вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Львів, ул. Рутовського, ч. 22.

19. Євген Тимченко, магістер російського язика і словесности, бувший професор порівн. язикознавства на Вищих Жіночих Курсах при Варшавському університеті та російської літератури в Інституті сільського господарства и лісоводства в Ново-Александрії, професор університету св. Володимира в Києві. Ур. 1867 р., вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Київ, Музикальний пер., ч. 2, п. 48.

20. Василь Щурат, доктор філософії, професор німецької гімназії у Львові, заступник голови Наук. Тов. ім. Шевченка і секретар фільолог. секції. Ур. 1871 р., вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Львів, ул. Куркова, 3.

Члени чужинці.

21. Еріх Бернекер, доктор філософії, професор славянської фільології на університеті в Мінхені (перед тим на нім. університеті в Празі і Вроцлаві). Уродився 1874 р. в Кенігсбергу в Прусії, вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

München, Mauerkirchenstrasse, 16.

22. Іван Бодуен де Куртене, доктор філософії, магістер фільологічно-історичних наук, професор порівн. фільології і санскриту в петербурзькій університеті, член-кореспондент Академії Наук у Петербурзі, член Академії Наук у Кракові, почесний член казанського університету, Неофільологічного Товариства при петерб. університеті, Фіноугрійського Товари-

ства (Suomalais-Ugrilainen Seura) в Гельсінґфорсі і Естонського Товариства (Eesti Kirjameeste Selts) у Дорпаті, член „Société de linguistique“ у Парижі, „Litauische litterarische Gesellschaft“ у Тильзіті, Русского Географ. Общества в Петербурзі. Вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

СПетербургъ, Васил. Островъ, Кадетская линия, №. 9, дв. 14.

23. Олександр Брікнер, доктор філософії, професор славянської філології в берлінській університеті, член Академії Наук у Кракові, Петербурзі, Празі і Бельграді, Towarzystwa Przujaściół Nauk у Познань, Варшаві й Вільні. Урод. 1856 р. в Тернополі, вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Berlin, Wilmersdorf, Wilhelmsaue, 18.

24. Оляф Брок (Olaf Broch), доктор філософії, професор університету в Христіанії і член норвезької Академії Наук. Вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Christiania, Universitât.

25. Теодор Ґартнер, доктор філософії, висулужевий професор німецької філології в Чернівцях і в Інсбруку. Вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Innsbruck, Universitât.

26. Матвій Мурко, доктор філософії, почесний доктор чеського університету в Празі, професор славянської філології в лицьській університеті, надзвичайний член чеської Академії Наук у Празі та член кореспондент полуднево славянської Академії Наук у Загребі і сербської в Білграді, товариства „Národopisná společnost česko-slovanská“ в Празі і „Verein für österr. Volkskunde“ в Відав та „Slovenska Matica“ в Люблянї. Уродив ся 1861 р. в Дрстелі коло Петав у Стірії, вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Leipzig, Universitât.

27. Стоян Новакович, президент сербської Академії Наук у Білграді, член російської Академії Наук у Петербурзі, чеської у Празі, польської в Кракові, сенатор, бувший міністер освіти і президент міністрів, бувший сербський посол у Константинополі, Парижі й Петербурзі. Уродив ся 1842 р. в Шабаці в Сербії, вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Білград, ул. Ресавська, ч. 19. Сербія.

28. Микола Петров, професор Духовної Академії в Києві, секретар Церковно-Історичного і Археологічного Товариства

та вустое його музея, доктор honoris causa харківського унів., дійсний статський совітник і властитель ордера св. Анни I кл., член різних наукових товариств. Ур. 1840 р., вибраний д. чл. 5/6 1911 р.

Київ, Духовна Академія.

29. Юрій Полівка, доктор філософії, професор славянської філології в чеській університеті в Празі, член Академії Наук у Празі і Národopisnej Společnosti československéj та редактор її органа Národopisný Věstník československý. Урод. 1858 р. в Горішній Австрії, вибраний д. чл. 18/2 1914 р.

Praha, Kt. Vinohrady: Halková tř. 49.

30. Іван Шишманов, доктор філософії, професор університету в Софії і член болгарської Академії Наук, бувший міністер освіти, болгарський посол при українським правительстві в Києві. Вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

Київ, Болгарське посольство.

31. Ватрослав Ягіч, доктор філософії, доктор honoris causa університету в Петербурзі, Будапешті і Кракові, емеритованый професор славян. філології в віденським університеті, член Академії Наук у Відні, Петербурзі, Берліні, Мінхені, Будапешті, Празі, Кракові, Загребі і Бельграді, почесний член університету в Москві, Харкові, Одесі, Петербурзі й Києві та Академії Наук у Букарешті й Софії, член Académie des inscriptions у Парижі, член археологічних товариств у Москві, Константинополі, Одесі, Загребі, Общества любителей естествознания, антропологии и этнографии в Москві, Národopisnej Společnosti česko-slovenskéj у Празі, член інших наукових товариств і властитель ордерів, бувш. член палати панів. Ур. 1838 р., вибраний д. чл. 8/3 1903 р.

Wien, VIII, Kochgasse, 15.

Померли :

1. Митрофан Динарив, вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер 26/11 тогоч року.

2. Павло Житецький, висулужений професор гімназії у Києві, член кореспондент Академії Наук у Петербурзі. Ур. 1836 р., вибраний д. чл. 18/2 1903 р., помер 18/3 1911 р.

3. Михайло Комар, нотар в Одесі. Ур. 1844 р., вибраний д. чл. 25/3 1901 р., помер 21/8 1913 р.

4. Олександр Коноський, письменник і адвокат. Ур. 1836 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер 11/12 1900 р.

5. Федір Норш, проф. московського університету й Лазаревського інститута східних мов, почесний член п'ятих російських університетів, звичайний член Академії Наук у Петербурзі, член багатьох наукових товариств. Ур. 1843 р., вибраний д. чл. 22/12 1909 р., помер 1/3 1915 р.

6. Кость Михальчук, приватний урядник, член Рос. Географ. Товариства в Петербурзі, Історичного Тов. Нестора Літописця, Товариства прихильників штуки і Українського Наукового Товариства, всіх у Києві. Ур. 1840 р., вибраний д. чл. 5/6 1911 р., помер 20/4 1914 р.

7. Михайло Павлик, письменник у Львові і перший бібліотекар Товариства. Ур. 1853 р., вибраний д. чл. 1/4 1900 р., помер 26/1 1915 р.

8. Олександр Пипін, бувший професор петербурського університета, член Академії Наук у Петербурзі і Празі і багатьох інших наукових товариств та інституцій. Ур. 1833 р., вибраний д. чл. 8/7 1903 р., помер 9/12 1904 р.

9. Іван Стешенко, бувший учитель гімназії і письменник, перший генеральний писар і перший міністер освіти в кабінеті В. Винниченка. Ур. 1873 р., в Полтаві, вибраний д. чл. 20/6 1917 р., помер у Полтаві 30/7 1918 р.

10. Іван Франко, доктор філософії, доктор honoris causa харківського університету, письменник у Львові, член-кореспондент товариства „Národopisná Společnost Československá“ в Празі і товариства „Verein für österreichische Volkskunde“ у Відні, бувш. директор фіольогічної секції, член редакції Етнографічного Збірника, член археографічної, етнографічної і мовної комісії. Ур. 1856 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер 28/5 1916 р.

III. Математично-природописно-лікарська секція.

1. Григорій Величко, доктор філософії, emerit. проф. гімназії і власнотель огородничого заведення у Львові. Ур. 1863 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. св. Софії, ч. 10.

2. Іван Верхратський, emerit. проф. української гімназії у Львові. Ур. 1846 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Голуба, 8.

3. Юліян Гірняк, докт. техн. наук, бувш. учитель укр. гімн. у Львові, проф. укр. унів. в Каменці Подільській. Ур. 1881 р., вибраний д. чл. 28/1 1908 р.

Львів, ул. Рутівського, 22.

4. Іван Горбачевський, доктор медицини, бувший професор лікарської хемії в чеськїм університеті у Празі і був. ректор, член санітарної ради чеського королівства і кількох наукових товариств, бувш. член палати панів і міністер народ. здорovia у Відні. Ур. 1854 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Wien, Ministerium für Volksgesundheit.

5. Василь Каліцун, доктор технічних наук, проф. реальної школи у Снятині. Ур. 1878 р., вибраний д. чл. 28/6 1912 р.

6. Михайло Кос, доктор медицини, штабовий лікар, перед війною стаціонований у Черемшлі. Ур. 1863 р., вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

На війні.

7. Володимир Левицький, доктор філософії, проф. V-ої гімн. у Львові, співредактор Збірника секції і заст. директора, член товариства „Circolo matematico“ в Палермі і товариства „Deutsche Mathematiker-Vereinigung“ у Липську. Ур. 1872 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Театинська, 3.

8. Іван Раковський, доктор філософії, професор української гімназії у Львові, співредактор Збірника секції. Ур. 1874 р., вибраний д. чл. 8/4 1903 р.

Львів, ул. Рутовського, 22.

9. Сергій Руденко, кандидат петербургського університету, секретар російського антропологічного товариства при університеті в Петербурзі. Вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

Петербургъ, Рус. Антропологическое Общество при университетѣ.

10. Стефан Рудницький, доктор філь., доцент університету, професор реальної школи у Львові, співредактор Збірника секції і її секретар. Ур. 1877 р., вибраний д. чл. 25/3 1901 р.

Львів, ул. Чарнецького, 24.

11. Щасний Сельський, доктор медицини, лікар у Львові, начальник відділу жіночих недуг на львівській поліклініці. Ур. 1852 р., вибр. д. чл. 1/6 1899 р.

Львів, ул. Академічна, ч. 8.

12. Семен Сидоряк, проф. української гімназії в Тернополі. Вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Тернопіль, Укр. гімназія.

13. Роман Цегельський, доктор філософії, учитель української гімназії в Чернівцях. Ур. 1882 р., вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

Чернівці, ул. Мецгера, ч. 12 а.

14. Микола Чайковський, доктор філософії, бувш. учитель гімназії в Раві Руській, проф. укр. увів. в Каменці Подільській. Ур. 1887 р., вибраний д. чл. 22/10 1913 р.

Каменець Подільський, Університет.

15. Олександр Черняхівський, доктор мед., професор київського українського унів., співредактор Збірника медич. секції київськ. Україн. Наук. Товариства. Ур. 1869 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р.

Київ, Український державний університет.

Члени чужинці.

16. Равль Антоні (R. Anthony), професор анатомічної антропології в антропологічній школі в Парижі і асистент порівнюючої анатомії в природописнім музею. Вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

Paris, Rue de l' Ecole de médecine, 15.

17. Володимир Бехтерев, професор воєнно-медичної академії в Петербурзі і директор клініки душевних і нервових хворіб, президент психо-неврологічного інститута, невропатолог і психіатр. Уродив ся 1857 р., вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

СПетербургъ, Военно-медицинская академія.

18. Люї Манувріє (Louis Manouvrier), доктор філософії, директор антропологічної лабораторії при медичнім факультеті в Парижі, заст. директора фізіологічної стації, професор фізіологічної антропології в антропол. школі, генеральний секретар антропологічного товариства. Вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

Paris, Rue de l' Ecole de médecine, 15.

19. Карло Ходунський (Karel Chodounský), доктор медицини, звичайний професор фармакології в чеськім університеті, член чеської Академії Наук. Ур. 1843 р., вибраний д. чл. 18/3 1914 р.

Praha, Smichov, Karlova ul. č. 31.

Померли:

1. Евстахій Волощан, доктор прав і філософії, виступивши професор політехніки у Львові, член основатель тов. „Січ“ у Відні. Ур. 1835 р. в Яворові, вибраний д. чл. 18/3 1914 р., помер у Відні 10/7 1918 р.
2. Осип Далура, доктор мед., мійський лікар у Відні. Ур. 1864 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер у Відні в липні 1914 р.
3. Роман Залозецький, бувший професор політехніки у Львові, бувший президент „Сільського Господаря“ і соймовий посол, радник міністерства публичних робіт. Вибраний д. чл. 18/3 1914, помер у Відні 6/10 1918 р.
4. Маріян Ломницький, виступивши професор гімназії і кустос музею ім. Дідушицьких у Львові. Вибраний д. чл. 18/3 1914 р., помер 26/9 1915 р.
5. Юліян Медведський (Ю. Недзведський), доктор філософії, доктор технічних наук honoris causa, професор мінералогії і геології у львівській політехніці, член Академії Наук у Кракові, російського мінералогічного товариства в Петербурзі, почесний член Towarzystwa przyrodników im. Kopernika у Львові. Урод. 1845 р., вибраний д. чл. 18/3 1914 р., помер у Львові 7/1 1918 р.
6. Петро Огоновський, виступивши професор української гімназії у Львові і почесний член та бувший голова Товариства „Просвіта“. Ур. 1853 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер у Відні 9/2 1917 р.
7. Євген Озаревич, доктор медицини, лікар і директор „Народної Лічниці“ у Львові. Ур. 1861 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер у Відні 21/9 1916 р.
8. Іван Пулюй, доктор філософії, проф. експериментальної фізики і електротехніки в німецькій політехніці у Празі, член різних наукових товариств, радник двора. Ур. 1845 р., вибраний д. чл. 1/6 1899 р., помер у Празі 31/1 1918 р.
9. Володимир Шухевич, емерит. проф. реальної школи у Львові. Ур. 1848 р., вибраний д. чл. 1/6 1900 р., помер у Львові 10/4 1915 р.

3. Члени основателі.¹⁾

1. Олександр Борковський, емерит. директор гімназії і бувший редактор „Діла“, Ваневичі, н. Самбір.
2. Осип Ганічак, інженер залізниці, Львів.
3. Василь Гоголо, властитель дібр, Катеринослав.
4. о. Ізидор Глинський, парох у Буцнів, почта Острів коло Тернополя.

¹⁾ Членів основателів прийнято на підставі старого статута. Тепер ся група вже не збільшуєть ся.

5. Володимир Гузар, радник суду, Станіславів.
6. Василь Нагірний, директор „Народної Торговлі“, Львів.
7. Йосифа Паньківська, учителька, Львів.
8. Тит Ревакович, емеритований радник суду, Львів.
9. Товариство „Січ“, Відень.
10. о. Олександр Стефанович, емерит. катехит учит. семінарії, Львів.
11. Северина Сушкевичева, вдова по секретарю прокуратури скарбу, Львів.
12. Василь Тисовський, професор мужеської семінарії учительської, Львів.
13. Антін Хойнацький, директор „Народної Гостиниці“, Львів.
14. о. Кипріян Ясеницький, парох, Жовтанці.

4. Звичайні члени.¹⁾

1. Орест Авдиківч, проф. україн. гімназії, Перемишль (1914—1918).
2. Тов. Академічна Громада, Львів (1914—1918).
3. Тов. Академічна Цюпіч, Львів (1914—1918).
4. Андрій Алиськевич, директор укр. гімн., Черемашль.
5. Амвр. Андрохович, проф. жін. учит. семінарії, Львів (1914—1918).
6. о. Андрій Бандера, в Угринові Старім, н. Новиця коло Калуша (1913—1918).
7. Кароль Бандрівський, емер. радник фінанс. дирекції, Львів.
8. Др. Стефан Баран, адвокат і секретар рільництва, Львів.
9. Др. Волод. Бачинський, адвокат, Підгайці (1914—1918).
10. Василь Бережанський, радник суду, Самбір.

¹⁾ Звичайним членом може бути кожда особа або інституція українська, яку прийме Виділ. Членська вкладка виносить річно 10 кор. (одноразово платить ся 2 кор. вписового), платна з гори в першій кварталі кожного року. За вкладку дістає кождий член „Записки“ і „Хроніку“. Рік у скобках означає, що в ньому не вплачено ні частини членської вкладки.

11. Др. Володимир Бирчак, проф. гімн., Дрогобич (1914—1918).
12. Бібліотека Духовної Семінарії, Львів (1911—1918).
13. Теодор Біленький, проф. учит. семінарії, Самбір.
14. Ярослав Біленький, проф. гімн., Сокаль (1911—1914).
15. Василь Білецький, проф. укр. гімн., Львів (1916—1918).
16. Др. Денис Білявський, лікар, Відень (1915—1918).
17. Іван Боднар, проф. учит. семінарії, Тернопіль.
18. Михайло Бойчук, артист-малар, Київ (1914—1918).
19. Др. Олександр Бовкало, проф. гімназії, Дендеш (Угорщина) (1918).
20. Мелвія Бордунівна, учителька гімназії, Львів (1914—1918).
21. Др. Осип Боцан, єпископ і ректор дух. семінарії, Львів (1914—1918).
22. Іларіон Брвкович, проф. укр. гімн., Тернопіль.
23. Др. Іван Брик, проф. гімн., Львів (1914—1918).
24. Свдір Бриттан, секр. „Дністра“, Львів (1914—1918).
25. Єраст Бурачинський, завідаєтель лісів, Чернівці.
26. Михайло Возник, учит. гімн., Львів (1917—1918).
27. Андрій Волощак, ц. к. надпоручник, Львів.
28. о. Ол. Волякський, парох, Криворівня, п. Ясенів Горіш.
29. Мвх. Галушчинський, директор укр. гімн., Рогатин (1915—1918).
30. Др. В. Ганчаковський, лікар, Львів (1914—1918).
31. Лука Гарматій, учитель, Могильниця Стара, п. Могильниця (1917—1918).
32. Др. Альфред Говикович, адвокат, Львів (1918).
33. Марія Грушевська, жінка проф. увівер., Київ (1915—1918).
34. о. Марко Грушевський, с. Таганча, п. Чигрин (1913—1918).
35. Др. Волод. Гуркевич, адвокат, Самбір (1913—1918).
36. Іван Децик, учитель, Устеріки (1918).
37. Володимир Дорошенко, бібліотекар Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів.
38. Дмитро Дорошенко, міністер загран. справ, Київ.

39. Др. Филип Євни, адвокат, Львів (1911—1918).
40. Сидір Єлюк, проф. гімна., Бережани (1915—1918).
41. Дмитро Єдик, учитель, Залуче н. Пр., п. Матіївці.
42. Сергій Єфремів, письменник, Київ (1914—1918).
43. о. Максим Журкевич, парох, Монастир.
44. Богдан Загайкевич, учит. гімна., Перемишль (1914—1918).
45. Богдан Заклинський, учитель, Кривополе, п. Жабів (1914—1918).
46. Роман Заклинський, емер. проф. учит. семін., Станіславів (1914—1918).
47. Ростислав Заклинський, студ. унів., Львів (1914—1918).
48. Тадій Залеський, учитель семін. учит., Заліщики (1914—1918).
49. Микола Залізник, письменник, Київ.
50. о. др. Йосиф Застирець, проф. гімна., Львів.
51. Микола Заячківський, директор „Нар. Торговлі“, Львів.
52. Володимир Зубрицький, учит. укр. гімна., Перемишль (1913—1918).
53. Олекса Іванчук, учитель, Косів.
54. Михайло Івашко, судія, Вашківці (1915—1918).
55. Український Інститут для дівчат, Перемишль (1912—1918).
56. Іван Калинович, уряд. пошти, Борислав.
57. Федь Калинович, студ. унів., Львів (1914—1918).
58. о. Плятон Карпинський, Островець, п. Теремовля (1918).
59. Дмитро Катамай, Відень (1914—1918).
60. Іван Кивелюк, рад. суду і бувш. член Виділу краюго, Львів.
61. Др. Кость Клеулевський, проф. гімна., Городок Яг.
62. о. Осип Кишакевич, курат, Львів (1914—1918).
63. о. Полівект Кмить, катехит гімна., Дрогобич.
64. о. Юрій Кміт, Чайковичі, п. Погірці (1912—1918).
65. Др. Волод. Кобринський, лікар, Львів (1917—1918).
66. Омелян Колодницький, проф. гімна., Стрий (1913—1918).
67. Др. Іван Копач, краєвий інспектор, Львів (1915—1918).
68. Денис Коренець, проф. укр. гімна., Львів.

69. Др. Йосиф Кос, лікар, Коломия (1915—1918).
70. Антін Крушельницький, управит. укр. гімна., Городенка.
71. Михайло Крушельницький, проф. гімна., Бережани (1913—1918).
72. Сидір Кузик, агроном, Львів (1914—1918)
73. Василь Цмайло Кульчицький, уряд. Двістра (1914—1918).
74. Др. Ол. Кулачковський, адвокат, Відень (1914—1918).
75. о. Василь Кункевич, катехит, Дрогобич (1914—1918).
76. Др. Іван Кунців, адвокат, Улицько Зарубане. н. Потялич (1914).
77. Др. Іван Куровець, лікар, секретар суспільного адвокату, Львів.
78. Др. Волод. Кучер, проф. гімна., Львів (1914—1918).
79. Павло Лаврів, директор видавництва „Давін“, Київ (1914—1918).
80. Володимир Лезицький, нотар, Винники н. Львова (1915—1918).
81. Др. Дмитро Левицький, адвокат, Бережани (1914—1918).
82. Волод. Леонтович, владетель дібр, міністер рільництва, Київ (1914—1918).
83. о. Николай Лепкий, смерят. катехит гімна., Коломия (1915—1918).
84. Гедимін Лисинецький, радник суду, Чернівці (1918).
85. Др. Михайло Литвинювич, судія, Садагура (1915—1918).
86. Др. Михайло Лозинський, журналіст, Львів.
87. Др. Денис Лукіянович, управитель гімна., Рогатин.
88. Плятон Лушчинський, проф. гімна., Львів (1918).
89. Евген Любарський-Письменний, адвокат, Харків (1914—1918).
90. Др. Станіслав Людкевич, проф. укр. гімна., Львів (1913—1918).
91. Др. Іван Мавдичевський, адвокат, Станіславів.
92. Василь Матвій, урядник земства, Харків (1915—1918).
93. Микола Мельник, проф. гімна., Львів (1914—1918).
94. Петро Мечник, проф. гімна., Львів (1914—1918).

95. Яків Миколаевич, проф. учит. сем., Тернопіль.
96. о. Василь Мисик, парох, Ванькова, п. Рошівка.
97. Ол. Мишуга, артист співак, Варшава (1915—1918).
98. Монастир ОО. Василян, Крехів.
99. Монастир ОО. Василян, Жовква (1913—1918).
100. Монастир ОО. Василян, Львів.
101. о. Стефан Мохнацький, парох, Тереховля (1918).
102. Мех. Мочульський, нотар. кандидат, Львів (1914—1918).
103. Юліян Мудрак, інженер, Львів (1915—1918).
104. Марія Мудракова, жінка інженера, Львів (1915—1918).
105. Осип Навроцький, уряд. Карпаті. Львів (1914—1918).
106. Олекса Назарійв, кандидат прав, Київ (1914—1918).
107. Національний Музей, Львів.
108. Др. Михайло Новаковський, адвокат, Богородчани (1915—1918).
109. Гілар Огоновський, проф. укр. гімн., Львів (1918).
110. Др. Ярослав Окуневський, вислужений генеральний лікар, Відень (1918).
111. Юліян Охримович, студ. унів., Львів (1914—1918).
112. Др. Василь Панейко, редактор „Діла“, секретар заграничних справ, Львів (1914—1918).
113. Ярослав Пастернак, канд. філь., Львів (1915—1918).
114. Василь Пачовський, проф. укр. гімн., Львів (1914—1918).
115. Др. Михайло Пачовський, проф. гімн., Долина (1914—1918).
116. Гр. Пезанський, стар. інженер намісництва, Львів (1918).
117. о. Іван Порайко, катехит, Станіславів (1915—1918).
118. Товариство „Просвіта“, Львів (1914—1918).
119. Волод. Радзкевич, проф. укр. гімн., Львів (1912—1918).
120. Теодор Рожанковський, радник суду, Львів (1914—1918).
121. Осип Родольський, проф. укр. гімн., Львів (1914—1918).
122. Др. Петро Рондак, адвокат, Косів (1913—1918).

123. о. Іван Рудович, катехит, Львів (1914—1918).
 124. Руська Бесіда, Перемишль (1914—1918).
 125. Collegio Rutheno, Roma, Italia (1915—1918).
 126. Ольга Сабатова, жінка проф. гімна., Тернопіль (1915—1918).
 127. о. Теодор Савойка, Селська, п. Днів (1918).
 128. Омелян Саввич, дир. Краєв. Союзу Кред., Львів (1918).
 129. Іван Самотовка, учитель, Середне, п. Войнилів (1914—1918).
 130. Др. Василь Сімович, проф. учит. семінарії, Чернівці (1915—1918).
 131. Товариство „Січ“, Чернівці (1913—1918).
 132. Юліан Січинський, радник дир. домен, Львів (1915—1918).
 133. Атанас Скобельський, радник суду, Золочів (1914—1918).
 134. Теодозій Ставничий, учит. укр. гімна., Яворів (1915—1918).
 135. Петро Я. Стебницький, міністер просвіти, Київ (1914—1918).
 136. Михайло Струтинський, студ. філь., Львів (1914—1918).
 137. Зенон Сушко, урядник „Дністра“, Львів.
 138. Степан Танчаковський, нотар, Золотий Потік (1917—1918).
 139. о. Стефан Тесля, сотрудики, Збараж (1918).
 140. о. Тит Тимінський, архимандрит, Чернівці.
 141. Др. Олександр Тисовський, проф. гімна., Львів (1914—1918).
 142. Іван Труш, артист маляр, Львів (1914—1918).
 143. Др. Стефан Федак, дир. „Дністра“, Львів.
 144. Микола Федюшка, канд. філь., Львів (1914—1918).
 145. Філія „Просвіти“, Тернопіль (1914—1918).
 146. Філія Україн. Тов. Педагог., Золочів (1914—1918).
 147. Євген Форостина, учитель укр. гімна., Перемишль (1916—1918).
 148. В. Хировський, проф. учит. семінарії, Тернопіль (1915—1918).

149. Др. Льонгін Цегельський, канд. адв., секретар внутрішніх справ, Львів (1914—1918).
150. Василь Цимбал, урядник акциз, Київ (1913—1914).
151. Др. Андрій Чайковський, адвокат, Самбір (1918).
152. Юліян Чайківський, проф. гімна., Станіславів (1914—1918).
153. Євген Чикаленко, власитель дібр, Київ (1914—1918).
154. Мвквта Шаповал, лісник, бувш. міністер почти і телеграфу, Київ (1915—1918).
155. Володимир Шемет, власитель дібр, Київ (1914—1918).
156. Ів. Шпитковський, учит. укр. гімна., Коломия (1914—1918).
157. Ілля Шраг, адвокат, Чернігів (1914—1918).
158. Вадим Щербаківський, кустос музея, Полтава.
159. Олекса Ярема, проф. укр. гімна., Перемишль (1918).
160. Мврослава Яримович, довька нотаря, Підгайці.
161. о. Яків Яхво, Залокоть, п. Підбуж в. Дрогобича.
162. Яків Яцкевич, проф. укр. гімна., Львів (1914—1918).
163. Др. Ст. Юрик, парох, Золочів.

Склад комісії

Наукового Товариства імени Шевченка.

А. Наукові комісії.

І. Археографічна комісія.

Президія:

1. Голова: Проф. Михайло Грушевський (Київ).
Заст. голови: (vacat).
2. Секретар: Др. Іван Джиджора (при війську).

Члени:

3. Проф. Дм. Багалій (Харків).	16. Др. Іван Крип'якевич (Львів).
4. Микола Ваєленко (Київ).	17. Др. К. Левицький (Львів).
5. Михайло Вовняк (Львів).	18. В. Липинський (Відень).
6. Др. Василь Герасимчук (при війську).	19. В. Модзалевський (Чернігів).
7. Володимир Гнатюк (Львів).	20. Проф. Вол. Перетц (Петербург).
8. Ол. Грушевський (Київ).	21. Др. І. Свенціцький (Львів).
9. Др. А. Єнаєв (Штокгольм).	22. Др. Степан Смаль-Стоцький (при війську).
10. Іван Каманін (Київ).	23. Др. Г. Стрипський (Будапешт).
11. Др. Ол. Колесса (Львів).	24. Др. К. Студинський (Львів).
12. Др. М. Кордуба (Чернівці).	25. Др. С. Томашівський (Львів).
13. Д. Коренець (Львів).	26. І. Шнитковський (Коломня).
14. Др. В. Коцовський (Сокаль).	27. Олег Целевич (Копичинці).
15. Іваа Кривецький (при війську).	

II. Бібліографічна комісія.

Президія

1. Голова: Володимир Дорошенко (Львів).
2. Заст. гол.: Др. Володимир Левицький (при війську).
3. Секретар: Олексій Назарійв (Київ).

Члени:

4. Др. Б. Барвінський (Львів).	14. Др. І. Крип'якевич (Львів).
5. Михайло Возняк (Львів).	15. Др. З. Кузеля (Зальцведель).
6. Володимир Гнатюк (Львів).	16. Проф. Вол. Черетц (Петербург).
7. Проф. М. Грушевський (Київ).	17. Др. Іван Раковський (Львів).
8. Др. Іван Джиджора (при війську).	18. Др. С. Рудницький (Львів).
9. Д. Дорошенко (Київ).	19. Др. І. Свенціцький (Львів).
10. Микола Залізняк (Київ).	20. Проф. М. Сумцов (Харків).
11. Іля Кокоруда (Львів).	21. Др. Василь Щурат (Львів).
12. Др. Філарет Колесса (Львів).	
13. Іван Кривецький (при війську).	

III. Статистична комісія.

Президія:

1. Голова: Др. Володимир Охримович (Львів).
2. Заст. гол.: Др. Ст. Дністрянський (при війську).
3. I секретар: Др. Василь Панейко (Львів).
4. II секретар: Микола Залізняк (Київ).

Члени:

5. Др. Стефан Баран (Львів).	13. Василь Кошовий (Київ).
6. Максим Гехтер (Київ).	14. Іван Кривецький (при війську).
7. Проф. Мих. Грушевський (Київ).	15. Др. К. Левцький (Львів).
8. Вол. Дорошенко (Львів).	16. Др. Мих. Лозинський (Львів).
9. Др. Іван Джиджора (при війську).	17. Др. Осип Назарук (при війську).
10. Андрій Жук (Відень).	18. Др. С. Рудницький (Львів).
11. Др. Волод. Загайкевич (при війську).	19. Омелян Саввч (Львів).
12. Др. М. Здерковський (Мотсвека).	20. Др. В. Старосольський (при війську).
	21. Др. С. Томашівський (Львів).

IV. Етнографічна комісія.

Президія:

1. Голова: Володимир Гнатюк (Львів).
2. Заст. голови: Др. Філарет Колесса (Львів).
3. Секретар: Осип Роздольський (Львів).

Члени:

4. М. Біляшевський (Київ).	13. Др. Ст. Людкевич (при війську).
5. Богдан Вахнянин (Перемішль).	14. Антін Онишук (при війську).
6. Лука Гарматій (Могильниця Стара).	15. Др. В. Охримович (Львів).
7. Проф. Михайло Грушевський (Київ).	16. Ярослав Пастернак (при війську).
8. Юрій Жаткович (Стройна, п. Свалява, Угорщина).	17. Др. Іван Раковський (Львів).
9. Б. Заклинський (при війську).	18. Др. Стефан Рудницький (Львів).
10. М. Зубрицький (Мшанець).	19. Др. І. Свенціцький (Львів).
11. Гнат Колдуняк (при війську).	20. Др. С. Томашівський (Львів).
12. Др. З. Кузеля (Зальцведель).	21. Євген Форостина (Перемішль).
	22. В. Щербаківський (Полтава).
	23. Др. В. Щурат (Львів).

V. Язикова комісія.

Президія:

1. Голова: Др. Василь Щурат (Львів).
2. Заст. голови: Др. Філарет Колесса (Львів).
3. Секретар: Іван Кривецький (при війську).

Члени:

4. Василь Білецький (Львів).	10. Макола Залізняк (Київ).
5. Володимир Гнатюк (Львів).	11. Др. Іван Копач (Львів).
6. Проф. Михайло Грушевський (Київ).	12. Ілля Кокоруда (Львів).
7. Др. Іван Джиджора (при війську).	13. Др. Ол. Колесса (Львів).
8. Вол. Дорошенко (Львів).	14. А. Кримський (Москва).
9. Др. Филип Євни (Львів).	15. Др. З. Кузеля (Зальцведель).
	16. Др. Вол. Охримович (Львів).
	17. Др. М. Пачовський (Долина).

18. Др. І. Раковський (Львів).	21. Др. К. Студинський (Львів).
19. Осип Роздольський (Львів).	22. Євген Тимченко (Київ).
20. Др. Степан Смаль-Стоцький (при війську).	23. Др. С. Томашівський (Львів).

VI. Комісія для класичної фізіології

Президія:

1. Голова: Ілля Коворуда (Львів).
2. Заст. голова: Осип Роздольський (Львів).
3. Секретар: Др. Роман Ілевич (Львів).

Члени:

4. Михайло Балаким (Львів).	12. Теофіль Мриц (Львів).
5. Др. Ярослав Гординський (Львів).	13. Григорій Налывайко (Львів).
6. Сидір Громницький (Львів).	14. Ілярій Огоновський (Львів).
7. Володимир Диквий (Львів).	15. Михайло Посацький (Львів).
8. Др. Спіридїон Кархут (Львів).	16. Юліян Романчук (Львів).
9. Др. Філярет Колесса (Львів).	17. Др. Кирило Студанський (Львів).
10. Микола Ластовецький (Львів).	18. Михайло Тершаковець (Львів)
11. Др. Остап Макарушка (Львів).	19. Стефан Федів (Львів).

VII. Комісія для історії штуки.

Президія:

1. Голова: Др. Василь Щурат (Львів).
2. Заст. голова: Др. Осип Пеленський (Львів).
3. Секретар: Др. Богдан Барвінський (Львів).
4. Заст. секр.: Др. Іван Крип'якевич (Львів).

Члени:

5. Володимир Дорошенко (Львів).	8. Ярослав Пастернак (Львів).
6. Денис Коренець (Львів).	9. Стефан Полянський (Львів).
7. Олександр Лушинський (Львів).	10. Др. Стефан Томашівський (Львів).
	11. Іван Труш (Львів).

VIII. Видавнича комісія для накладів книгарні.

Президія:

1. Голова: Др. Стефан Томашівський (Львів).
2. Заєст. голови: Др. Василь Щурат (Львів).
3. Секретар: Мвхйло Тершаковець (Львів).

Члени:

4. Др. Богдан Барвінський (Львів).
5. Др. Іван Раковський (Львів).
6. Др. Стефан Рудницький (Львів).

Б. Адміністраційні комісії.

I. Комісія для заряду каменницями

при ул. Чарнецького, 24 і 26.

Я. Ганзевч. — Др. Ф. Евин. — Ю. Мудрак.

II. Комісія для заряду „Академічним Домом“

при ул. Супінського, 21.

Др. С. Баран. — Ю. Мудрак. — Др. В. Озримовч.

III. Друкарняна комісія.

Др. В. Левцький. — Др. Ст. Томашівський. — Др. В. Щурат.

IV. Книгарняна комісія.

Др. В. Вергановський. — В. Гнатюк. — Др. С. Рудницький.

V. Бібліотечна комісія.

Др. Б. Барвінський. — В. Гнатюк. — Др. І. Крипакевич.
— Др. Ст. Рудницький.

VI. Музейна комісія.

Др. І. Раковський. — Др. Ст. Рудницький. — Др. Ст. Томашівський.

VII. Комісія для роздавання заповіг із фонду літератів.

Володимир Гнатюк. — Ілля Кокоруда. — Філарет Колесса. — Др. Іларіон Свеніцький.

Біографії нововибраних членів.

I. Історично-філософська секція.

1. **Стефан Балеї** уродився 4 лютого, 1885 р. в Бірках Великих. Гімназію кінчив у Тернополі, де одержав свідоцтво зрілості. Опісля слухав чотири роки викладів на філософським факультеті університету у Львові головню з царини філософії та психології. По скінченню університетських студій зложив державний іспит на учителя середніх шкіл, а в 1911 р. одержав патент доктора філософії. В 1912 р. дістав від австрійського міністерства освіти стипендію з фонду для образованя доцентів і виїхав на спеціальні студії з обсягу філософії до Берліна, а опісля до Парижа. В Берліні слухав головню викладів проф. Штумпфа і Шефера і працював у психологічним та фізіологічним інституті берлінського університету. Вислідом цих студій було 5 розвідок, друкюваних у німецьких фахових філософських та фізіологічних журналах. По повероті до Львова написав на німецькій мові розвідку п. з. „Über Urteilsgeföhle“, а на українській „З психології творчости Т. Шевченка“. Кілька філософських розвідок друкювано в „Записках“ Наук. Тов. ім. Шевченка, в „Літературно-Науковім Вістнику“ і в „Шляхах“.

2. **Богдан Барвінський** уродився 15 липня, 1880 р. в Тернополі. Іспит зрілості зложив 1898 р. в академічній гімназії у Львові, по чім віддавав ся історичним студіям в університетах у Львові, у Відні і в Берліні в рр. 1898—1908. В рр. 1901—1903 був аплікантом „краєвого Архіва актів городських і земських“ у Львові. В р. 1907 осягнув у львівським

університеті степень доктора філософії, а в 1908 р., після студій в „Архіві кн. Чарторйських“ у Кракові, вступив до служби в Університетській Бібліотеці у Львові. Від р. 1916 є членом-кореспондентом „ц. к. Архівальної Ради“ у Відні. Друком оголосив отсі праці:

1) Зїзд галицького князя Данила з угорським королем Белею IV в Прешбурзі 1250 р. 2) Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах (Записки Н. Т. ім. III.). 3) Життя-морт Кейстугович, великий князь литовсько-руський (1432—1440). 4) Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski (Відбитка з „Przewodnik-a nauk. i liter.“). 5) Bogarodzicza dzewiczka a історичні висновки д-ра Щурата. 6) Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріали до історії України-Руси. I—II. 7) Історичний розвій імени українсько-руського народу. 8) Pieczęcie książąt halicko włodzimierskich z pierwszej połowy XIV w. (Відб. з „Wiadomości numizm.-archeol.“). 9) Ze sfragistyki ruskiej (тамже). 10) Nieznana pieczęć Kiejstuta z r. 1366 (тамже). 11) Pieczęć ruska Wojdyły z r. 1380. 12) Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierwszej połowy XIV w. („Miesięcznik heraldyczny“). 13) Шевченко яко „атеїст“ та поет „ненависти“. 14) Оповідання з рідної історії (відручник для I кл. сер. шкіл). 15) В справі підручника рідної історії. 16) W imię prawdy dziejowej. Z powodu krytyki p. S. Sochaniewicza w „Świeście Słowiańskim“. 17) Йосиф II чи Ян Каазмир? (З нагоди святкування мнимої 250 літньої річниці встановлення Львівського Університету). 18) Кілька документів і заміток до часів вел. князів Свєнтригайла і Жвїгмонта („Записки“). 19) Гомер в Галицькій літописі („Зап.“). 20) Польська персоналізація „України“ з 1644 р. („Зап.“). 21) Наше народне імя: Україна, Українці, український („Ілюстр. нар. Календар Просвіти“). 22) Звідки пішло імя „Україна“? 23) Йосиф II. а університет Франца I у Львові. З нагодв нового столітя 1817—1917 (Відб. з Календаря „Просвіти“). 24) Предтеча університету ім. Франца I у Львові. Критичні замітки до питаня про генезу Львівського Університету („Зап.“). 25) Історичні права українського народу до його народнього імени.

3. Володимир Вергановський уродив ся 7/III 1876 р. в Лукавця Вижній, Стрийського пов. До гімназії ходив у Стрию

й Золочеві, на університет у Львові, на дальші студії виїздив до Берліна й Відня. По скінченню студій вступив до суду, а в 1908 р. габілізував ся в львівському університеті на доцента австрійської цивільної процедури. Оголосив друком отєї важнійші праці:

- 1) Про побічну інтервенцію. Львів, 1903.
- 2) Значіна правного інтересу в цивільнім процесі. Львів, 1906.
- 3) Зміна позову. Львів, 1912.
- 4) Новеля до процесових законів. Львів, 1916.

4. Вячеслав Липинський уродив ся 1882 р. в селі Загурцах, Володимирського повіту на Волині, де його батько був властителем більшої помілости. Родина його належить до давних українських шляхотських родів, але спольщених. До гімназії ходив у Житомири та Києві, на університет у Кракові й Женеві. В часі теперішньої війни служив як офіцер при кавалерії і був ранений. Від липня 1918 р. в послом Української Держави в Відни.

Оголосив друком отєї праці:

- 1) Генерал артилерії руського воєводства (з архіва Немирців). (Записки, т. 87).
- 2) Аріанський соймики у Киселині на Волві в маю 1638 р. Причинок до історії Аріанів на Україні (Записки, т. 96).

Окремо видав:

- 1) *Schlachta na Ukrainie* (Краків, 1909).
- 2) Велика книжка: *Z dziejów Ukrainy* (Краків, 1912), де містять ся найбільша його праця: „Stanisław Michał Krzyszewski” — з минулого боротьби української шляхти в радах повстанців під проводом Богдана Хмельницького.

Був також співробітником Літ.-Наук. Вістника і належав до основників та редакторів тижневика „Przegląd Krajowy”, що виходив у Києві 1908 р. та був присвячений справі повороту спольщеної шляхти до рідного народу.

5. Дмитро Яворницький (в документах: Д. Эварницкій) уродив ся 1855 р. в селі Сонцівці, Харківської губернії. Початки науки побирав дома, до гімназії і на університет (істор.-фізйольогічний відділ) ходив у Харкові, який і скінчив 1881 р.,

при чім виділ полишив його при університеті для підготовки на професора. Але „з незалежних причин“ мусів покинути Харків і присвятити ся весь студіям над козаччиною, в першій дліні над Запорожем. Він обїхав усі міста, в яких по архівах переходили ся документи про Запороже, працював по архівах та бібліотеках Петербурга, Москви, Варшави, а навіть їздив аж у далекий Соловецький монастир, шукаючи памяток по останнім кошовім запорожським. Та він розумів, що самі архіви й папери не розкриють усеї історії Запорожа, та не покажуть його внутрішнього життя й культури. Запорожська старовина переходила ся ще в устах старих дідів, що переняли її від своїх батьків, живих свідків минулого, далі в народніх переказах і піснях, у кінці в памятках матеріальної культури. Тому почав він мандрувати по всіх запорожських землях. Обїйшов усі пороги, всі острови, всі річки, байраки, степові могили, скали, всі місця, що стояли в якійнебудь звязі з Запорожем і описав усе. Побіч того зібрав велику силу оповідань, переказів, споминів про запорожські часи та пісень. В кінці почав робити на території Запорожа численні розкопи археологічні, а знайдені предмети віддавав переважно до Катеринославського музею ім. А. Поля. Якийсь час жив у Петербурзі, де учителював по середніх школах. У 1892 р. вислано його на три роки в Закаспійську область на урядника для окремих поручень при туркестанським генерал-губернаторі з метою історично-археологічного розсліду краю. Результати своїх дослідів оголошував він в урядових „Туркестанских Вѣдомостях“ та „Окраинѣ“, а потім випустив окремою книжкою п. д. „Путеводитель по Средней Азии въ историческомъ и этнографическомъ отношеніи“ (Ташкент, 1893). В 1896 р. оборонив дисертацію і одержав академічний ступінь магістра російської історії за „Исторію Запорожскихъ козаковъ“ (т. I, СПб., 1892, 542 ст.; т. II, СПб., 1895, ст. 624; т. III, СПб., 1897, ст. 646). Боронив дисертацію в казаньскім університеті, коли там був куратором округа М. Алексієнко. В осени 1896 р. переніс ся до Москви і прожив там до 1902 р., читаючи як доцент лекції в університеті (спеціальний курс з історії України та Запорожа і курс археології) та в Строганівським інституті (в історії й археології).

В 1902 р. вибрано його директором музею в Катеринославі і він пересіє ся туди на постійний побут. В 1913 р. обходив трицятьлітній ювілей своєї літературної діяльності, на якій дістав багато привітів із різних сторін. Тепер віддаєть ся виключно діяльності в музею, який зорганізував, зібрав і упорядкував. Колекції музею дають наглядний образ життя Катеринославщини в минувшині й теперішности. Особливо цінний в нім запорозький відділ. Сей музей се неамвруца заслуга Д. Яворницького не тільки перед краєм, але й перед наукою. І якби він нічого иншого не зробив понад упорядковане сього музею, то й тоді належала би ся йому велика пошана та заслужив би собі на славу.

Дмитро Яворницький оголосив за довголітню свою наукову діяльність багато наукових праць і матеріалів, із яких ми зазначимо тут крім поданих уже вище ще отієї:

Жизнь запорожскихъ козаковъ по разсказу современнаго-очевидца (Кіев. Стар. 1883, XI). Се перша його праця наукова взагалі.

Топографическій очеркъ Запорожья (Кіев. Стар. 1889, V—VII).

Островъ Хортица на Днѣпрѣ (тамже, 1886, I).

Запорожье въ остаткахъ старины и преданіяхъ народа. СПб., 1888. Ч. I, ст. 294; ч. II, ст. 257).

Сборникъ матеріаловъ для исторіи запорожскихъ козаковъ. СПб. 1888.

Очерки по исторіи запорожскихъ козаковъ. СПб., 1889, ст. 195.

Атаманъ Антонъ Головатый. СПб. 1889.

Вольности запорожскихъ козаковъ. СПб., 1890 (II вид. 1898).

Копевоі атаманъ Иванъ Дмитр. Сирко. СПб., 1894, ст. 162.

По слѣдамъ запорожцевъ. СПб., 1898, ст. 324.

Изъ украинской старины. (Рисунки академиків С. Васильківського і Н. Самокиша, текст Д. Яворницького. СПб., 1900, ст. 90. В російській і французькій мові).

Источники для исторіи запорожскихъ козаковъ. Владивіръ Губерн. 1903. Т. I, ст. 1072; т. II, ст. 2107.

Малоросійські п'єси, зібрання в 1878—1905 гг. Катеринослав, 1906, ст. 772.

Запорожці в поезії Т. Г. Шевченка. Катеринослав, 1912.

Гетмань Петро Сагайдачний. Катеринослав, 1913.

В сім століттю почав Д. Яворницький виступати також у краснім письменстві. Додержуючись манери старих українських письменників, що утворили нашу прозу, дав Д. Яворницький ряд талановитих повістей і оповідань на соціальні теми. Його нариси з життя панів і підпанків свідчать про неабиякві його хист до сатири. Визначною прикметою писань Д. Яворницького є гарна народна мова, яку він вивчив докладно стикаючись довгі літа з народом. Мотиви його поезій — се елегантний смуток самотної душі та відгуки на красу рідної природи. Подаємо назви сіх його важніших писань:

Наша доля — Божа воля, повість (Київ. Старина, 1901, I—IV й окремо. Нове виданє в Катеринославі, 1905, ст. 165).

За чужий гріх. Катеринослав, 1907, ст. 461.

Вечірні зорі (поезії). Катеринослав, 1910, ст. 110.

Де люде, там і лихо. Повість. Катеринослав, 1911, ст. 79.

Поміж панами. Катеринослав, 1911, ст. 283.

З нагоди ювілею вийшла 1913 р. в Катеринославі окремою брошуркою праця А. Г. Авчинникова: Профессоръ Дмитрій Из. Эварницкій. Къ 30-лѣттю литературно-ученой дѣятельности, ст. 16, вел. 8^о, в якій переведена докладніше характеристика діяльності ученого і письменника.

II. Фільольогічна секція.

I. Ярослав Гердинський Антонович уродив ся 22 люця 1882 р. в Склі, Яворівського повіту, в Галичині, де його батько Дмитро був священником. Народні школи кінчив у Склі, Молотковичах та у Львові. Від т. зв. пригодовляючої класи до VIII ходив до академічної гімназії у Львові, де здав іспит зрілості в червні 1900 р. По скінченню університетських студій у Львові та у Відні — на університеті працював чередовим під проводом проф. К. Студинського, а дещо й проф. О. Колесні — зложив іспит з української мови й фільольогії (1904)

р.) та вступив до служби при гімназії, зраду у Львові, оісла в Коломаї, а від 1912 р. знов у Львові.

Наукові праці — внялючно українською мовою — містив у львівських „Записках“, та в часописах „Руслан“, „Нива“ і ин. Важнійші з них в:

1) Іван Гушалевач і його літературна діяльність. Львів, 1905.

2) Причинки до студий над „Енеїдою“ І. Котляревского. Коломия. Ч. I, 1907; ч. II, 1908.

3) Трагестована „Енеїда“ Міхелїса. Львів.

4) Невідомі писаня Маркіяна Шашкевича. Коломия, 1911.

5) Слово про збурення цекла по Старунському рукопису XVIII в. (Записки, т. CVII).

6) До біографії й характеристики Миколя Устїяновича. У Львові, 1911.

7) Уривок псалтири XIII - XIV в. У Львові, 1912.

8) Віденська гр. к. духовна семінарія в 1852—55 рр. У Львові, 1913.

9) Кандидатура Федьковича на посла. Львів, 1914.

10) Шевченко і Краснїський. Записки, т. СХІХ—СХХ, 1917.

11) Перша проба хрестоматії з укр. літератури. Записки, т. СХХV, 1918.

12) Основане гр. кат. церкви в князївстві Люкка в італїї. Тамже.

13) Слова св. Єврема Сирина в перемиських пергамін. листках поч. XIV в. Записки, т. СХХVI—СХХVII, 1918.

14) До історії культурного й політичного життя в Галичинї у 60-тих рр. XIX в. (Збірник фільол. секції, т. XVI).

2. Іван Зілинський уродив ся 22 мая, 1879 р. в селї Красна, пов. Коросно. До народньої школи ходив у Красній і в Коросні, до гімназії в Перемишляв (укр. гімназ.), на університет у Відни; в р. 1907 промував ся на доктора фільософії і здав учительський іспит. Учителював у гімн. в Бережанах, в укр. гімназії в Станїславові і від 1913 р. в академічній гімн. у Львові.

Оголосив друком' отсі праці:

1) Дещо з фонетики українських говорів. (Ювілейний Альманах віденської „Січи“. Львів, 1908).

2) Проба упорядкованя українських говорів. (Записки, т. 117—118. Львів, 1914).

3. Іляріон Свенціцький, син народнього учителя і землевласника, родив ся 7 цвітня, 1876 р. в Буску. Скінчав академічну гімназію 1895 р. і університет 1899 р. у Львові. Рік 1900 пробув у Петербурзі на університеті в Археологічному Інституті, та працював у професорів Соболевського, Жданова, Платонова, Ламанського і Покровського. Після військової служби у Ціловці і Полі 1901 р. став помічником у Бібліотекі львівського Народного Дому, опісля працював у Празі і Відні у Ягіча і 1902 р. докторизував ся на основі праці про „Значінє Максима Грека в розвитку філософії в Росії“. Від марта 1905 р. працює в „Церковнім“ — сьогодні — „Національній Музею“ у Львові як його перший технічний організатор і директор. В липню 1913 р. габілітував ся для славянських літератур у львівськїм університеті, де викладає від весня 1914 р. як доцент.

Оголосив праці:

Опыт сравнительнаго словаря русских говоров (Жив. Стар., 1900), 16 ст.

Начало философии в русской литературе XI—XVI в. (Лит.-Наук. Сбор., 1901), 20 ст.

Поученіє Владимира Мономаха дѣтем (Л.-Н. Сб., 1902), 12 ст.

Церковно- и русскославянскія рукописи Народнаго Дома во Львовѣ (Извѣс. рус. отд. Акад. Наук, 1904), 65 ст.

Описаніє вноязычных и новѣйших карпаторусских рукописей Народ. Дома (Л.-Н. Сб., 1905), 64 ст.

Матеріали по исторіи возрожденія Карпатской Руси, I—II (Л.-Н. Сб. 1906, 1909), 212+160 ст.

Обзор сношеній Карпатской Руси с Россіей в 1-ую половину XIX в. (Изв. рус. отд. Ак. Наук, 1906), 106 ст.

Опис рукописів Народного Дому з колекції Ант. Петрушевича, I—III (Укр.-рус. Архив I, VI, VII, 1906, 1911), 242+294+193 ст.

„Архаггелови вѣщання Мариа“ і благовіщенська містерія (Зап. Наук. Т – ва ім. Ш. 1907), 76 ст.

Відроджене білоруського письменства. Львів, 1908 р., 58 ст.

Каталог книг церк.-слов'янської печаті Церковного Музею во Львові. Жовква, 1908 р., 223 ст.

Опись музею Ставропігійського Інституту во Львові, 1908 р., XI+248 ст.

Іван Вагилевич як проповідник (Запис., 1908), 13 ст.

Дещо про церковну старину (Нива, 1909), 16 ст.

Шкільна освіта духовних кандидатів в рр. 1756–1788 (Укр.-рус. Арх. IV, 1909), 9 ст.

Похоронне голосіння і церковно-релігійна поезія (Записки, 1910), 56 ст.

Л. Н. Толстой (Учитель, 1911), 16 ст.

Бучачьке Євангеліє (Зап., 1912), 17 ст.

Похоронні голосіння (Етногр. Збір. 1912), 120 ст.

Erzengels Marienverkündigung und das Annuntiationsmysterium (Archiv, 1912), 58 ст.

Бойківський говір с. Бітля (Зап., 1913), 36 ст.

Ілюстрований провідник по Національному Музею в у Львові (Жовква, 1913), 36 ст.

Лаврашевское Євангеліє нач. XIV в. (Иав. рус. отд., 1913), 23+23 ст.

Основи відродження білоруського письменства (Привіт Ів. Франкови, 1914 р.), 11 ст.

Галицько руське церковне малярство XV—XVI в. (Зап., 1914), 54 ст.

Praktyczna metoda języka gosyjskiego (Lwów, 1915), 240 ст. мал. 8°.

Основи науки про мову українську (Київ, „Час“, 1917), 72 ст.

Новосадський апостол XIV в. (Зап., 1918), 10 ст.

4. **Евген Тимченко** народився в Полтаві 27 жовтня, 1867 р. в родині місцевого діда і одержав домашню освіту в обсягу клясичної гімназії. Від 1885 до 1889 р. був студентом С.-Петербурзького університету на філологічному відділі. На початку 1889 р. через нездоров'я мусів залишити свої сту-

дії і покинути Петербург. Від 1891 до 1893 р. служив у Київі в Удільному заряді. Підвизши до Петербурга в 1893 р., подав до цензури збірку українських ідіомів під титулом „Українцями“, але цензура її не пропустила. В 1894 р. переїхав до Чернігова на службу в Губернську земську управу. Тогож року Редакція „Кіевскої Старини“ запросила його до оброблення матеріялу для українського словника, що мав вийти в світ під його і Науменковою редакцією. Свою часть редагування словника скінчив в 1898 р. Словник сей пізніше був перероблений на українську азбуку з „рижного“ правопису з додатком нового матеріялу і вишов під редакцією Грінченка. Тогож року видав він „Русско-малоросійській словарь“, що подав був до цензури під титулом „Русско-українській словарь“, але цензор слово „українській“ викреслив, написавши „малоросійській“. В 1898 р. вступив до служби в Київський університет на посаду помічника бібліотекаря. В 1901 р. з порушення Редакції „Кіевскої Старини“ приступив до збирання матеріялу, а далі й до оброблення словника писемної української мови пам'яток XIV—XVIII вв. Сей словник разом із словником живої української мови був поданий на Костомарівську премію до Академії Наук в 1906 р., але ще й досі зістає ся в рукопису.

В 1907 р. видав „Українську граматику“, а 1909 р. покинувши службу, вступив до Київського університету, щоби кваліфікувати свої знання і мати змогу присвятитись науково-педагогічній діяльності. Тогож року на предложенє Київського Наукового Товариства уложив разом із Михальчуком „Програму до збирання діалектичних відмін української мови“. В київських „Записках“ умістив дві невеликі розвідки: „Говірка м. Борзни і с. Пахутинці“ і „До питання про стосунок українських дум до полуднево-слов'янського епосу“.

В 1910 р. скінчив університет і фільольогічний факультет предложив його залишити при університеті на підготовленє до професури на катедру руського язька і словесности, але тогож року він переїхав до Варшави на посаду гімназіяльного професора. В 1911 р. зложив іспити при Київському університеті на степень магістра, а по весні 1912 р. прочитав у тому ж університеті 2 „пробні“ лекції на зване приват-доцента.

В 1913 р. одержав посаду професора „порівнявчого язикознавства“ на Вищих Жінчих Курсах при Варшавському університеті і „русской літератури“ в „Институтъ сельскаго хозяйства и лѣсоводства“ в Ново-Александрії, і тогож року подав до С.-Петербурзького університету дисертацію „Функціи генитива въ южнорусской языковой области“, яку оборонив 23 лютого 1914 р. і одержав ступень магістра „русского языка и словесности“.

В 1914 р. надрукував у „Записках Наукового Тов. ім. Шевченка“, т. 117–118 розвідку: „Вокатив в українській мові“.

III Мат. природописно-лікарська секція.

1. Михайло Кос родив ся в Комарні 1863 р. По скінченню медицини вступив до війська і служив як лікар по різних гарвізонах. Оголосив друком отсі праці:

1. Про скіязкопію. Лікарський Збірник, т. V, вип. II, 1899.

2. Ein Fall von Augenverletzung durch Exercierschuss. Der Militärarzt, 4, 1900.

3. Augengebrechen der Wehrpflichtigen. Der Militärarzt, 21–24, 1902.

4. Очі хвиби у новобранців. Збірник мат. прир. лік. секції Н. Т. ім. Шевченка, т. IX, 1903.

5. Ліченє трахоми і других запалень злучиці іхтарфаною. Збірник мат. прир. лік. секції Н. Т. ім. Шевченка, т. IX, 1903.

6. Erworbenes Ankyloblepharon infolge akuten Trachoms. Wiener Medizinische Wochenschrift, 34, 1903.

7. Akute toxische Entzündung beider Sehnerven. Wien. Mediz. Wochenschrift, 11, 1905.

8. Трахома. Перемшль (брбшурка), 1907.

9. Augengebrechen der Wehrpflichtigen. Der Militärarzt, 15–18, 1907.

10. Tenonitis suppurativa. Wien. Mediz. Wochenschrift, 27, 1907.

11. Traumatische Lähmung des Musculus Obliquus superior. Wien. Mediz. Wochenschrift, 11, 1908.

12. Клінічний причинок до пізнання виливу крові перед сітківку (haemorrhagia praeretinalis). Збірник медичної секції України. Наук. Тов. в Києві, 2, 1912.

13. Про полові справи. Літ. наукова бібліотека, 108, 3 вид., 1912.

14. Augengebrechen der Wehrpflichtigen. Der Militärarzt, 21, 1913.

15. Хворі очей у новобранців. Збірник мед. секції Укр. Наук. Тов. в Києві, 3, 1913.

16. Про будову очей. Здоровля, 7, 8, 1913.

17. Про лічене трахоми. Здоровля, 3, 1914.

Крім отсех праць оголосив іще цілий ряд популярних статей на різні медичні теми переважно в фейлетонах „Діла“.

2. Роман Целельський родив ся 12 люня, 1882 у Камінівці Стр. в Галичині. По скінченню академічної гімназії у Львові служав математично-фізичних викладів на університетах у Львові, Празі й Чернівцях. Відтак учителював в українській гімназії в Тернополі у 1904 і 1905 рр., в учительській семінарії в Чернівцях від 1905—1914 р., а від 1914 р. до тепер є учителем української гімназії в Чернівцях. На основі дисертації п. а. „Über das Sieden von Elektrolyten bei Stromdurchgang“ промовано його у 1911 р. на доктора філософії на університеті в Чернівцях. У 1913 р. появиля ся його праця п. а. „Zur Frage der Zerlegung hochkomplizierter chem. Verbindungen im schwankenden magnet. Kraftfelde“, а у XVII т. „Збірника мат. прив. лік. секції“ праця: „Із сучасних дослідів над магнетизмом“. Крім того написав більшу скількість популярно-наукових розвідок і статей, а в 1911 р. переробив і приладив для укр. учит. семінарії „Основи хемії“ Конрада Кравса.

В часі побуту у Відні в 1917/18 р. був управителем українських семінарних курсів у Відні.

Члени чужинці.

1. Раймунд Фрідріх Кайндль походить із долішно-австрійської родини, що більш-менш 90 літ тому поселила ся на Буковині. Його батька Антона, що довгий час учителював

у Чернівцях, наперед у старій нившій реальній школі, а опісля в мужеській семінарії, ще й досі мило згадує не один із старших Буковинців. Раймунд, один із його молодших синів, уродився в Чернівцях 31 серпня 1866 р.; там дістав він теж свою гімназійну та університетську освіту. Опісля продовжав свої історичні студії у Відні в „Institut für österreichische Geschichtsforschung“. Від 1891 р. через десять літ був

Проф. Раймунд Ф. Кайндль.

зайнятий як учитель історії, географії і німецької мови у кількох черновецьких середніх школах; від 1893 р. був крім того ще й приватним доцентом австрійської історії у черновецькому університеті, де й став звичайним професором у 1901 р. Рано почав цікавитися історією та народознавством рідного краю. „Та цікавість“, розкажує він сам у своїй „Історії Чернівців“ (Geschichte von Czernowitz), пробудила ся в мені ще в батьківському домі; її піддержували стародавня домовна об-

става, книжки та малюнки в кімнаті батька, що визначав ся хистом до малювання, й проходи в його товаристві, на кінець, до передчасної смерті батька, оповідання матери і старших від мене братів та сестер". Значно збільшив ту цікавість скарбовий радник Ф. А. Вікенгаузер († 1891 р.), в котрого домі він часто бував. З кожним роком Кайндль що раз більше переконувався про необхідність доповнювання історичних студій дослідями з області народознавства, що дозволяють істориком виробити собі яснійший погляд на предмет історії, народ. Через те він займався не тільки історичними та преісторичними студіями, але й фольклором; особливо-ж кілька разів промандрував задля того, з припоручення віденського антропологічного товариства, Буковину, Галичину й північну Угорщину. Ті мандрівки ваяють ся з працями Кайндля з обсягу народознавства, у котрих він займається головно Українцями, а поперед усього тою частиною Українців, що її зовуть Гуцулами. Висліди своїх студій вибрав Кайндль у своїх працях: „Die Ruthenen in der Bukowina“ у двох частинах (Чернівці, 1889 і наст.), „Die Huzulen“ (Відень, 1893), крім того в вельми численних, багато ілюстрованих студіях, що їх поміщав у „Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft“ у Відні, в „Mitteilungen der Geographischen Gesellschaft“ у Відні, в „Globus“, в Etvoip. Збірнику Наук. Тов. ім. Шевченка і в багатьох інших часописах. Крім того займався Кайндль у своїх наукових дослідях і вищими племенами, що живуть у Карпатах, і писав про них. Відомий його „Handbuch der Volkskunde“ (Відень, 1903).

Історичні студії Кайндля — се поперед усього важні причинки до історії Буковини. Жерельні студії на тому полі мусіли, ясна річ, доторкати ся не тільки історії Австрії, але й Румунії, Угорщини й Польщі; ще більш конечно було се при його улюбленій праці — історії Німців на Буковині і взагалі у Карпатських землях, при чім вельми стало йому в пригоді його знаня мов. Серед своїх дослідів про колонізаційні відносини на Буковині дійшов Кайндль до переконання, що заселення Буковини Німцями — се тільки частина славного минулого Німців у карпатських землях і з щирим запалом почав працювати над тою широкою та важкою темою, а висліди тої

праці зібрані в його трьохтомовім творі „Geschichte der Deutschen in den Karpathenländern“ (Gotha, F. A. Perthes). З інших історичних писань Кайндля, яких є чимало, згадаємо тільки ще про його: „Geschichte der Bukowina von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart“, „Geschichte von Czernowitz“, „Beiträge zur älteren ungarischen Geschichte“, „Studien zu den ungarischen Geschichtsquellen“, „Kaiser Josef II. in seinem Verhältnisse zur Bukowina“, „Das Ansiedlungswesen in der Bukowina, mit besonderer Berücksichtigung der Deutschen“, „Beiträge zur Geschichte des deutschen Rechtes in Galizien“, „Studien zur Geschichte des deutschen Rechtes in Ungarn und seinen Nebenländern“, „Geschichte der Deutschen in Ungarn“, і ин.

Нарешті треба ще згадати про те, що Кайндль писав і бібліографічні праці про Буковину, до історії Австрії (Jahresbericht der Geschichtswissenschaft). В них, а також у численних рефератах, він докладно обговорював новішу історичну та фольклорну літературу Українців і Поляків.

2. Еріх Барнекер уродився 3 лютого 1874 р. в Кенігсбергу в Пруссії. На університетах у Фрайбургу (в Німеччині) і Липську студював порівнююче язикознавство і славянську фільологію; в кінці під впливом Лескіна обмежився тим останнім фахом. Осягнувши в 1895 р. ступінь доктора філософії, поїхав у Москву, де працював даліше на полі славістики під проводом Фортунатова, Вс. Фед. Міллера й Корша; одно літо прожив у полтавській губернії на Україні. По поверті з Москви викладав наперед у семінарії для орієнтальних мов при берлінському університеті; після відбув наукову подорож у Краків і габілітувався 1899 р. для славянської фільології на корол. університеті Фрідріха-Вільгельма в Берліні. В 1902 р. покликано його як надзвичайного професора для порівнюючого язикознавства, з припорученням викладати славянську фільологію, на німецький університет у Празі, в 1909 р. як звичайного професора славянської фільології на університет у Вроцлаві; в 1911 р. заняв він новоосновану катедру того-ж фаху на мінхенському університеті.

Окремими книжками появилися отсі його праці:

1. Die preußische Sprache. (Штрассбург, 1896).
2. Russische Grammatik, 1897, 2 вид. 1902; Russisches

Lesebuch und Russisch-deutsches Gesprächsbuch, 1897; 2 вид. 1902, згл. 1907.

3. Die Wortfolge in den slavischen Sprachen. (Берлін, 1900)

4. Graf Leo Tolstoj. (Львівськ, 1900).

5. Slavische Chrestomathie mit Glossaren. (Штрасбург, 1902).

Проф. Еріх Бернекер.

6. Slavisches etymologisches Wörterbuch. Т. I, (Гайдельберг, 1908—13; т. II в друку).

3. Іван Бодуен де Куртенé (Jan Ignacy Niccisław Baudouin de Courtenay) уродив ся 13 марта, 1845 р. в Радзівіні, Варшав. губ. В 1857 р. вступив у Варшаві до 3 кл. реальної гімназії; в 1861 скінчив 6 кл. і вступив на „Kursa przygotowawcze do Szkoły Głównej“. В 1862 р. вступив до „Szkoły

Główniej" (університет) на історично-філологічний факультет, а по розділі його на секції на відділ славянської філології. В 1866 р. скінчив університет зі ступенем магістра філологічно-історичних наук. В 1867 р. дістав від Комісії публичної освіти в Пол. Королівстві, переміневій опісля на науковий округ варшавський, стипендію на в'їзд за границю з метою, приготувати ся до університетської катедри в Варшаві. (Опі-

Проф. І. Бодуен де Муртене.
(1912 р.)

сля виявило ся, що Бодуен, як Полак, не може викладати в Варшаві). За границею побував у Празі (в літніх місяцях), у Гні (де працював головнo над порівн. граматикою під проводом А. Шлейхера) і в Берліні (де студював особливо Рік-Ведя під проводом А. Вебера).

В 1868 р. делегував його куратор варшавського наукового округу до Петербурга та Москви. Бодуен обмежив ся на

Петербург, де працював головню під проводом І Срезнеєвського та займав ся також санскритом під К. Косовичем.

В 1870 р. докторизував ся в Липську, а повернувши в осени до Петербурга, здав магістерський іспит і оборонив працю на степенъ магістра порівн. язикознавства п. н. „О древне-польском языкѣ до XIV столѣтія“. Після того габілітував ся як приватний доцент порівн. граматики індоєвропейських язиків у петербур. університеті та викладав цілий 1871 рік.

На початку 1872 р. дістав заграничну стипендію і виїхав знов за границу, де в р. 1872—3 займав ся головню діялєктольоґічними студіями на території Словінців і Славян у північній Італії. Деякий час пробув у Мілані, де слухав викладів проф. Дж. І. Асколі. В 1874 і частині 1875 р. пробував у Липську, де викінчив і надрукував докторську дисертацію „Опыт фонетики режъанскихъ говоровъ“.

В 1874 р. вибрав Казанський університет Бодуена на етапового доцента порівн. граматики індоєвропейських язиків. Оборонивши в 1875 р. в Петербурзі докторську дисертацію, розпочав в осени того року виклади в казанськїм університеті. Швидко потім став надзвичайним, а далі й звичайним професором того університету. Від 1876—1880 р. викладав також російський і славянські язики в казанськїй Духовній Академії.

В 1883 р. переносить ся до університету в Дорпаті на катедру порівн. граматики славянських язиків.

По десятилітнім побуті в Дорпаті; діставши неповну емеритурю, виїздить 1893 р. за границу і осідає в Кракові, де як звичайний титулярний професор (за контрактом) викладає пять літ (1894—1899) загальне порівн. язикознавство.

Брошура Бодуена „Jeden z objawów moralności oportunistyczno-prawomyślnej“ ((Краків, 1898) викликала величезне обуренє і була причиною невідновленя контракту на нове пятилітє. Через те Бодуен був приневолений покинути Краків.

В 1900 р. переніс ся до Петербурга, зразу в характері приватного доцента, а потім звичайного професора порівн. граматики й санскриту в тамошнім університеті. В 1905 р. відслужив повну емеритурю, але викладає далі в характері звичайного заслуженого професора (professor emeritus). Від 1907 р.

викладав також загальне й порівнююче язикознавство та славянські язики на Висших жіночих курсах (Бестужевських). Крім того викладав у Педагогічній Академії союзу освіти та в Психо-неврологічному Інституті.

За видруковане в осени 1913 р. статі, написаної на початку 1907 р. п. н. „Национальный и территориальный признак в автономіи“ засудила його Петербурська судова палата на два роки твердині.

Оголосив друком отці важніші праці:

Einige fälle der wirkung der analogie in der polnischen declination (Beiträge zur vergleich. Sprachforsch. VI. Berlin, 1868—1870).

О древне-польском языкѣ до XIV-го столѣтія. Лейпцигъ, 1870.

Опыт фонетики резьянских говоров. Варшава-Петербург, 1875. — Резьянскій Катихизис, как приложение к „Опыту фонетики резьянских говоров“. Варшава-Петербург, 1875.

Übersicht der slavischen Sprachenwelt im Zusammenhange mit den anderen asioeuropäischen (indogermanischen) Sprachen. Leipzig, 1884.

Изъ лекцій по латинской фонетикѣ. Воронежъ, 1893.

Jedna z kwestji spornych pisowni polskiej. Warszawa, 1890, 1891 (Prace filologiczne, III).

Vermenschlichung der Sprache. Hamburg, 1893.

Próba teorji alternacyj fonetycznych. Kraków, 1894. — Versuch einer Theorie phonetischer Alternationen. Ein Capitel aus der Psychophonetik. Strassburg, 1895.

Кашубскій „язык“, кашубскій народ и „кашубскій вопрос“. СПб., 1897.

Głos członka Akademii J. B. de C. w sprawie słownictwa chemii. Kraków, 1900.

Сравнительная грамматика славянских языков в связи с другими индоевропейскими языками (Литографированный курс). СПб., 1901—1902.

Szkice językoznawcze. Warszawa, 1904.

Zur Kritik der künstlichen Weltsprachen. Leipzig, 1908.

Введеніе в языкѣдвініе (Литографированный курс). Изд. 4-ое. СПб., 1913/1914.

Об отношеніи русскаго письма к русскому языку. СПб., 1912.

Польскій языкъ сравнительно с русским и древнецерковно-славянским. СПб., 1912.

Сборникъ задачъ по „введенію в языковѣдѣніе“, по преимуществу примѣнительно к русскому языку. СПб., 1912.

Нѣкоторые общіе замѣчанія о языковѣдѣніи и языкѣ (ЖМНПр. СLIII. 1871).

Нѣсколько словъ по поводу общеславянскои азбуки (ЖМНПр. СLV. 1871).

Нѣсколько словъ о сравнительной грамматикѣ индоевропейскихъ языковъ (ЖМНПр., 1881).

Лингвистическія замѣтки (ЖМНПр. СССXXXI, 1900).

О смѣшанномъ характерѣ всѣхъ языковъ (ЖМНПр. СССXXXVII, 1901).

Лингвистическія замѣтки и афоризмы (ЖМНПр. СССXXXVI, СССXXXVII, 1903).

Резья и Резьяне (Славянскій Сборникъ. III. СПетербург, 1876).

Отчеты командированнаго Министерствомъ Нар. Пров. за границу с ученою цѣлью о занятіяхъ по языковѣдѣніи в теченіе 1872 и 1873 гг. (Извѣстія Казанскаго Унив., 1876, 1877).

Нѣкоторые отдѣлы „сравнительной грамматики“ словенскихъ языковъ (Русскій Филолог. Вѣстник, Варшава, 1881).

Замѣтки объ измѣняемости основъ склоненія, в особенності объ ихъ сокращеніи в пользу окончаній (ibid., 1903). (Сборникъ статей, посвященныхъ Ф. Ф. Фортунатову).

Глоттологическія (лингвистическія) замѣтки. (Филолог. Записки А. А. Хованскаго. Воронеж, 1876, 1877).

Отрывки изъ лекцій по фонетикѣ и морфологій русскаго языка. (ibid. 1881, 1882).

Два вопроса изъ ученія о „смягченіи“ или палатализации звуковъ в славянскихъ языкахъ (Ученыя Записки Имп. Юрьевскаго Унив., 1893).

Славянскіе языки (Энциклоп. Словарь Брокгауза и Ефрона. XXX, 1900).

Языкознаніе. Языкъ и языки (ibid. XLI, 1904).

Об одной из сторон постепенного члoвѣченія языка в области пронанoшенія, в связи с антропологіей (Ежегодник русскаго антрополог. общ. СПетербург, 1905, т. I).

Нѣсколько случаев психически-морфологического удoбленія или удноображенія в терско-славянскихъ говорахъ сѣверо-восточной Италіи (Извѣстія отдѣл. русскаго языка и словесности Импер. Акад. Наук, 1905, т. X, кн. 3).

Значеніе языка какъ предмета наученія (Русская Школа. СПб. 1906, № 7 - 8).

Z patologji i embriologji języka (Prace filologiczne. Warszawa, I, 1885, 1886).

Strona językowa oryginału polskiego listu „Dymitra Samozwańca“ do papieża Klemensa VIII. (Rozpr. Wydz. filol. Akad. umiej. w Krakowie, XXIX, 1899).

Próba uzasadnienia samoistności zjawisk psychicznych na podstawie faktów językowych (XL, 1904).

Z fonetyki międzywyrazowej (äussere Sandhi) sanskrytu i języka polskiego. (Sprawozd. z czynności i posiedzeń. Wydz. filol. Akad. umiej. w Krakowie, 1894).

Drobiazgi etymologiczne (ibid.).

Zestawienia etymologiczno-semazjologiczne, dotyczące pierwiastka ba w języku polskim (ibid., 1896).

O pewnym stałym kierunku zmian językowych w związku z antropologją. (Kosmos, Lwów, 1899. Rocznik XXIV. Zeszyt IV - V).

Fonema, fonemat. Fonologja. Fonologja (fonetyka) arjoeu* ropejska. Fonologja słowiańska. Fonologja polska (Encyklopedia powszechna ilustrowana. Warszawa, T. XXII, 1899, Zesz. 173).

Gramatyk. Gramatyka. Gramatyka porównawcza. Gramatyka polska (ibid. T. XXVI, 1900. Zesz. 202).

Język i języki. Językoznawstwo (ibid. T. XXXIII. 1903. Zesz. 261).

Wskazówki dla zapisujących materiały gwarowe na obszarze językowym polskim (Materiały i prace Komisji językowej Akad. umiej. w Krakowie. I. 1901. Zesz. 1).

Z referatów w Towarzystwie przyrodników im. Kopernika w Krakowie. I. O dwojeniu się wrażeń. II. O złudzeniach (dokładniej „O paramnezji“) (Przegląd filozoficzny. Warszawa. R. V. Zesz. 1, 1902).

O psychicznych podstawach zjawisk językowych (ibid R VI. Zesz. 2, 1903).

Zarys historii językoznawstwa czyli lingwistyki (glottologii). (Poradnik dla samouków. Warszawa. Cz. VI, t. 2, z. 2, 1900).

O związku wyobrażeń fonetycznych z wyobrażeniami morfologicznymi, syntaktycznymi i semazjologicznymi (Sprawozd. z posiedzeń Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Rok 1, 1908, Zesz. 4—5).

O „prawach głosowych“ — „Les lois phonétiques“ (Rocznik Sławistyczny. Revue Slavistique. Kraków, Cracovie. III, 1910).

Charakterystyka psychologiczna języka polskiego (Encyklopedia polska, wyd. Akademji umiejętności w Krakowie).

Několik poznamenání o polském pravopisu. (Sborník vědecký. Praha, 1868. I).

Der Dialekt von Cirkno (Kirchheim) + Sprachproben des Dialektes von Cirkno (Kirchheim) (Archiv für slavische Philologie, VII, VIII, 1884, 1885).

Kurzes Resumé der „Kašubischen Frage“ (ibid. XXV, 1904).

Einiges über Palatalisierung (Palatalisation) und Entpalatalisierung (Dispalatalisation) (Indogermanische Forschungen, IV, 1894).

Zur „Sonanten“-Frage (XXV. 1900).

Zur Frage über die „Weichheit“ und „Härte“ der Sprachlaute im allgemeinen und im slavischen Sprachgebiete insbesondere (Jagić — Festschrift. Zbornik u slavu Vatroslava Jagića. Berlin, 1908).

Slaves. III. Linguistique (Grande Encyclopédie. Paris. XXX, 1901).

Notte glottologiche intorno alle lingue slave e questioni di morfologia e fonologia arioeuropea (Atti del IV Congresso Internazionale degli Orientalisti tenuto in Firenze nel settembre 1878. Firenze. II. 1881).

Sull' appartenenza linguistica ed etnografica degli Slavi del Friuli. (Atti e memorie del Congresso storico tenuto in Cividale nei giorni 3, 4 e 5 settembre 1899. Cividale, 1900).

Подробная программа лекцій в 1876—77 уч. г. (Извѣстія Казанскаго Университета, 1877, 1878).

Подробная программа лекцій в 1877—1878 уч. году (ibidem, 1881).

Il Catechismo resiano con una prefazione del dott. Giuseppe Loschi. Udine, 1894.

Матеріалы для южнославянско́й діалектологіи и этнографіи. I. Реъзянскіе тексты. СПб. 1895. — Materialien zur süd-slawischen Dialektologie und Ethnographie. I. Resianische Texte. St. Petersburg, 1895.

II. Образцы языка на говорах Терских Славян в сѣверо-восточной Италіи. СПб. 1904. — II. Sprachproben in den Mundarten der Slaven von Torre in Nordost-Italien. StPetersburg, 1904.

III. Реъзянскій памятник: „Christjanske urhilo“. СПб. 1913. — III. Resianisches Sprachdenkmal „Christjanske Urhilo“. StPet. 1913.

Melodje litewskie, zebrane przez ś. p. księdza Antoniego Juszkiewicza. Część I. Litauische Volks-Weisen, gesammelt von Anton Juszkiewicz. Erster Teil. Kraków. Krakau, 1900.

Латинско-итальянско-славянскій поминальниче XV-го и XVI-го столѣтій. Выпуск 1-й. Текст. Anniversario latino italiano-slavo del secolo XV e XVI. Fascicolo 1-mo. Texto. Петербург, Pietroburgo, 1906.

— Приложение к 1-му выпуску. Фототипическіе снимки. — Appendices al fascicolo 1-o. Facsimile fototipico. Петербург, Pietroburgo, 1906.

Изъ источников народнаго міровоззрѣнія и настроенія (Сборникъ в честь 70-лѣтія Г. Н. Потанина). (Записки Имп. Русскаго Геогр. Общ. по отдѣл. этнографіи, томъ XXXIV). СПб., 1909.

Womit man das fromme Volk nährte und immer noch nährt (Pädagogischer Anzeiger für Russland, her. v. A. Eggers). Reval, 1911.

Z seńnych widziadeł ludzkości. (Привіт Іванови Франкови в сороклітє його письменсько́й праці 1874—1914. Львів, 1914).

Texte Professor Baudouins (Separatabdruck aus den Schriften der Balkankommission. Linguistische Abteilung. IX. Die

Serbokroatischen Kolonien Südtaliens von Milan Rešetar. Wien, 1911).

Нѣсколько слов о культурѣ первобытных в древних Славян. (По поводу книги Антона Будиловича: „Первобытные Славяне в их языкѣ, бытѣ и понятіях по данным лексикальным. Исслѣдованіе в области лингвистической палеонтологіи“). (Русскій Филологическій Вѣстник. Варшава, 1879, II).

З публіцистичних праць можна назвати тут ті, що мають певну наукову вартість, або дотикають української мови й народности:

Ценаурные мелочи. I. Князь Бисмарк и гонение „Славенъ“. Краков (Kraków), 1898.

Проект основных положеній для рѣшенія польскаго вопроса. СПб., 1906.

Національний и територіальний признак в автономіи. СПб., 1913.

Z powodu jubileuszu profesora Duchinskiego. Kraków, 1886.

Jeden z objawów moralności oportunistyczno-prawomyślnej. Kraków, 1898.

Myśli nieoportunistyczne. Kraków, 1898.

Kwestja alfabetu litewskiego w państwie rosyjskiem i jej rozwiązanie. W Krakowie, 1904.

Krzewiciele zdziczenia. Kraków, 1905.

W sprawie porozumienia się ludów słowiańskich. Warszawa, 1908.

Wychowanie współczesne jako stała przyczyna zdenerwowania. Warszawa, 1912.

W „kwestji żydowskiej“. Warszawa, 1913.

O zjeździe sławistów i o panslawizmie „platonicznym“. Kraków, 1903.

О Славянах в Италіи. (Русская Мысль. Москва, 1893).

О Словіанах we Włoszech (Ognisko, książka zbiorowa, wydana dla uczczenia 25-letniej pracy T. T. Jeża. Warszawa, 1882).

Slováci a koruna sv. Štěpána. (Slovanský Přehled. Redaktor Ad. Černý. V Praze. I. 1898 – 1899).

По вопросу об автономіи в равноправіи національностей (Украинскій Вѣстникъ. СПб., 1906. № 1).

„Украинский вопрос“ съ виѣнаціональной точен зрѣнія (Украинская Жизнь. Москва, 1913. № 7—8).

Uwagi na czasie i nie na czasie. (Krytyka. Kraków, IV, 1902. Zesz. XI i XII).

Ze zjazdu autonomistów czyli przedstawicieli narodowości nierosyjskich w Petersburgu (ibid. VIII, 1906. Zesz. II i III).

W sprawie „antysemityzmu postępowego“ (ibid. XIII, 1911).

„Bracia Słowianie“ (ibid. XV, 1913. Wrzesień, Październik).

Kwestja polska w Rosji w związku z innymi kwestjami kresowymi i innoplemiennymi (Świat Słowiański. Kraków. I. T. II, № 9).

Польскій вопросъ въ связи съ другими окрайнными и инородческими вопросами. (Право. Петербург, 1905 г. № 32).

Крім того друкував Бодуен багато публіцистичних статей, кореспонденцій, справоздань і пн.

4. Олександр Бріннер (Brückner) уродив ся 29 січня, 1856 р. в Тернополі, до шкіль ходив у Львові, в 1878 р. габілітував ся на доцента славістики у Відні і Львові, в 1881 р. став надзвичайним, а 1892 р. звичайним професором славістики в берлінськiм університеті.

Оголосив отей важнійші праці по польськiм: Dzieje literatury polskiej w zarysie, Warszawa, 1908; Dzieje języka polskiego, Lwów, 1913; Mikołaj Rej, studium krytyczne, Krakow, 1905; Różnowiercy polscy, Warszawa, 1908; Literatura religijna w Polsce średniowiecznej, Warszawa, 1903; Prace naukowe Jana hr. Potockiego, Warszawa, 1911; Cywilizacja a język, Warszawa, 1902. Крім того численні розвідки і статі по польськiм часописах (Biblioteka Warszawska, Przegląd Polski, Kwartalnik historyczny, (пр. Spory o Unię), Pamiętnik Literacki, (пр. Pieśni polsko-ruskie) і в Rozprawach Filologicznych Краків. Академії Наук та в „Rocznikach“ наук товариства в Познані і Варшаві.

По німецькiм оголосив: Lituslavische Studien, Weimar, 1877; Die slavischen Ansiedlungen in der Altmark, Leipzig, 1880; Geschichte der polnischen Literatur, Leipzig, 1902; Geschichte der russischen Literatur, Leipzig, 1906 (перекладено на

англійську й російську мову). Die Wahrheit über die Slavenapostel, Tübingen, 1913; крім того розвідки і статі в Archiv für slavische Philologie, т. IV—XXIX і Zeitschrift für Sprachvergleichung, т. XLI—XLVI, та в різних збірних видавах, в енциклопедіях Брокгауза, Мазра, Гердера, Kultur der Gegenwart, Pflucht-Hartung Weltgeschichte й інших з обсягу славянської історії, літератури й мітології.

Проф. Олександр Бріннер.

5. Матвій Мурко уродив ся 10 лютого 1861 р. в Дретелі н. Петтав (слов. Птуй) у Стирії. Нашу гімназію скінчив у Петтаві, ввешу в Марбургу. В 1880 р. прибув на віденський університет, щоби студіювати славянську, німецьку та порівнюючу фільольогію; його головні вчителі були; Міклосич, Р. Гайнцель (R. Heinzel) і Еріх Шмідт. Його докторською дисертацією була розвідка про один старо-горішньонімецький глосар, та при реґорові була для нього німецька фільольогія го-

ловним, а славянська побічним предметом. Його обізнане з німецькою філільогією видно в усіх його пізніших славістичних працях. Дня 8 лютого 1886 став він доктором філософії *sub auspiciis Imperatoris*. Готуючи ся до вчительського іспиту, мав нагоду слухати викладів Ягіча.

Тому що мав особливе замилуване до славянської філільогії, дістав у 1887 р. від віденського університету стипендію

Проф. Матвій Мурко.

для виїзду в Росію, де вчив ся півтора року великоруської мови та літератури. В тім часі він збирав крім того матеріали для давнійшої великоруської й загально-славянської літератури. Вернувши ся в 1889 р. з Росії у Відень, дістав він у міністерстві заграничних справ місце перекладача славянських мов, на котрім мав нагоду вивчити ся польської і болгарської мови. Побіч того занятя викладав у Терезіанській Академії про словінську мову (1892—1896), а в закладі для

орієнтальних мов і в Консулярній (дочинійшій Орієнтальній) академії про великоруську мову (1896—1902). На підставі твору „Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der böhmischen Romantik“, що в науковім світі, а поперед усього серед Чехів, звернув на себе загальну увагу, габілітував ся він у 1896 р. як приватний доцент на віденському університеті. В 1902 р. займеновано його звичайним професором славянської філології у градецькому університеті; одчасно в університеті в Градці (Грацу) поручено йому вести семінар для славянської філології.

М. Мурко в почесним доктором чеського університету в Празі, надзвичайним членом чеської Академії Наук у Празі, членом-кореспондентом південно-славянської Академії Наук у Загребі, сербської королівської Академії в Білграді, тов-а „Národopisná společnost česko-slovanská“ в Празі і товариства „Verein für österreichische Volkskunde“ в Відні, членом віділу тов-а „Slovenska Matica“ в Люблянї.

У своїх славістичних працях він усе обняв своєю увагою весь славянський світ. Одначе, займаючи катедру професора в Градці, він тим самим мусів присвятити головну увагу південним Славянам, а саме їх літературі й фольклорови, особливо епіці Сербів і Хорватів; з огляду на те він і відбував у роках 1909, 1912—14 більші наукові подорожі по південно-славянських землях. Від 1909 р. він є одним із видавців „Wörter und Sachen, kultur-historische Zeitschrift für Sprach- und Sachforschung, herausgegeben von R. Meringer, W. Meyer-Lübke, I. I. Mikkola, R. Mud und M. Murko“; від 1914 р. видає він славістичну серію „Slavica“, так само як і поперед накладом Кароля Вінтера „Universitätsbuchhandlung“ в Гайдельбергу.

З обсягу лінгвістики, історії літератури й культури і етнографії написав Мурко в словінській, сербо хорватській, чеській і німецькій мові отсі важніші праці:

Miklošič in Hrvati, v Lubljani. 1883.

Die Geschichte von den sieben Weisen bei den Slaven, (Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, B. CXXII (1890).

Bugarski i srpski prijevod knjige o sedam mudraca. (Rad Jugosl. akad. kn. C).

Beiträge zur Textgeschichte der *Historia septem sapientum*. (Zeitschrift für vergl. Literaturgeschichte, Neue Folge, B. IV).

Fr. Miklosich (Letopis Slovenske Matice za l. 1891).

Enklitike v slovenščini, I. del. (Letopis Slovenske Matice za l. 1891. II. del., za l. 1892).

Zur Erklärung einiger grammatischer Formen im Neu-slovenischen (Archiv f. slav. Philologie, B. XIV).

Die russische Übersetzung des Apollonius von Tyrus und der Gesta Romanorum (Archiv f. slav. Phil., B. XIV).

a) Listy Kollára Kopitarovi a Miklosičovi, b) Kollárova vzajemnost slovanská, Jan Kollár (Sborník statí redakcí Fr. Pastrnka, ve Vídni 1893).

Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der slavischen Romantik. I. Theil. Die böhmische Romantik. Graz, 1896.

Zur Geschichte und Charakteristik der Prager ethnographischen Ausstellung im Jahre 1895. (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, B. XXV).

Narodopisna razstava češkoslovenska (Letopis Slovenske Matice z l. 1896).

Jan Kollár, I. del. (Letopis Slovenske Matice za l. 1894. — II. del. za l. 1897).

Prvi usporeotivači sanskrita sa slovenskim jezicima (Rad Jugosl. Akadem. k. CXXXII)

Slovinci (Übersicht, Sprache, Geschichte der Sprache und Literatur der Slovenen). (Ottův Slovník naučný, kn. XIII, Jiho-slované).

Die Literatur zum 100-jährigen Jubiläum P. I. Šafařík's, (Archiv f. slav. Phil. XVIII).

Miklosich's Jugend- und Lehrjahre (Forschungen zur neueren Literaturgeschichte, Festgabe für Richard Heinzel, Weimar, 1898).

Goethe und die serbische Volkspoesie, Chronik des Wiener Goethe Vereines, XII. (1898). № 10--12 (im Auszug). — Die Zeit, Wien 1889, 26 August (XX. B. № 256).

Dr. Vatroslav Oblak (izdala Slov. Matica, VI. zvezek Knezove Knjižnice, v Ljubljani, 1900).

Vatroslav Oblak. Ein Beitrag zur Geschichte der neuesten Slavistik (Wien, 1902).

Početak Gajevih „Novin“ in „Danice“. (Spomencievč iz hrvatskih i slovenskih dubrava, Zagreb, 1900).

Eine Jakob Grimm fälschlich zugeschriebene Rezension serbischer Volkslieder. Ein Beitrag zur Geschichte der Aufnahme der serbischen Volkslieder in Deutschland. (Euphoriion, XI. B. 1. und 2. Heft. 1904).

Milivoj Šrepel. (Ljubljanski Zvon, 1905).

Zur Geschichte des volkstümlichen Hauses bei den Südslaven. (S. A. aus B. XXXV u. XXXVI der Mitteilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1906).

Die serbokroatische Volkspoesie in der deutschen Literatur (Archiv f. slav. Phil. XXXVIII. S. 351—375).

Slovansko starinoslovie (Niederle Starožitnosti). (Časopis za zgodovino in narodopisje III).

Zapadna „Epistola o nedelji v južnoslovanski književnosti. (Zbornik u slavu V. Jagica, 1908).

Die südslavischen Literaturen (Die Kultur der Gegenwart, I. 9. Die osteuropäischen Literaturen und die slavischen Sprachen. S. 194—245).

Geschichte der älteren südslavischen Literaturen. (Leipzig, 1908).

Die Volksepik der bosnischen Mohammedaner. (Zeitschrift des Vereines f. Volkskunde (Berlin) 1909, 13—20).

Slovenisch suženj „Sklave“, muka „Marter“. (Wörter und Sachen I, 109—111).

Dr. Friedrich S. Krauß, Slavische Volksforschungen. Leipzig, 1909 (Hessische Blätter für Volkskunde, VIII, 1. S. 52—59).

Johannes Hus als Reformator der lateinischen Schrift, *Στοιματεῖς*, (Grazer Festgabe zur 50. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner).

Das Grab als Tisch. (Wörter und Sachen, II. 79—160).

Vrazove za tisk pripravljene slovenski pesmi. (Časopis za zgodovino in narodopisje. VII. S. 271—286).

Zur Kritik der Geschichte der älteren südslavischen Literaturen. An die Leser des Archivs f. slav. Phil. (Laibach, 1911).

Nachtrag zu den Mitteilungen über die Volkskundemuseen im südöstl. Europa. (Zeitschrift für österreich. Volkskunde, XVI, 6. H.).

Rodoljubna knjega brez rodoljubja. (M. Zunković, Die Slaven, ein Urvolk Europas). (Veda I. (1911), S. 266—273).

Nachtrag zur Broschüre: Zur Kritik der älteren südslavischen Literaturen. (Allgemeiner Literaturblatt Nr. 13 u. 16. u. S. A.).

Jedinstvo jezika i književnosti Srba i Hrvata. (Srpskohrvatski Almanah za G. 1911, S. 20—25).

Наука о језику и књижевности Хрвата и Срба. (Српски књижевни Гласник 16 дец. 1911).

Karel Streckelj. (Veda II (1912), 529—542).

Die Schröpfköpfe bei den Slaven. Slav. baña, lat. balnea. (Wörter und Sachen, V. 1—43).

Bericht über phonographische Aufnahmen epischer, meist mohammedanischer Volkslieder im nordwestlichen Bosnien im Sommer 1912. (№ XXX der Mitteilungen der Phonogramm-Archivs-Kommission der kais. Akademie der Wissenschaften (Anzeiger, 1913, № VIII, S. 58—75).

Bericht über eine Bereisung von Nordwestbosnien und der angrenzenden Gebiete von Kroatien und Dalmatien behufs Erforschung der Volksepik der bosnischen Mohammedaner. (Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien. Phil.-hist. Klasse 173. Band, 3. Abhandlung).

Рецензії й реферати про різні праці з обсягу славянської фільології містяться в отсих часописях:

Ljubljanski Zvon, Archiv für slavische Philologie (von Jg. XII—XIX), Zeitschrift für österreichische Volkskunde, Österreichisches (später allgemeines) Litteraturblatt, Deutsche Literaturzeitung, Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, Euphorion, Časopis za zgodovino in narodopisje, Studien zur vergleichenden Literaturgeschichte, Veda.

6. Стоян Новакович уродив ся в Шабаці, повітовім місті Подрїня 13 падолиста 1842 р. Початкові науки і перші чотири гімназійні класи пройшов у Шабаці, п'яту, шесту й сему

гімназійну класу в Білгороді. Тогочасну вищу школу, юридичний відділ, скінчив у Білгороді в 1865 році.

Свою літературну діяльність розпочав у 1861 р. Керуючись думкою про доконечність підняти рівень сербського гарного письменства, що тоді було слабо розвине, думав він спершу, що зможе працювати на тому полі, і оголосив друком чимало новель, а навіть один томик віршів. Багато пера-

Проф. Стоян Нованович.
(1909 р.)

кладав теж із російської, французької й німецької мови для літературних журналів тої доби, що дбали про чистоту сербської літературної мови та стилю. Через 4 роки, від 1865 до 1868, редагував він у Білгороді тижневник Вила (Русалка), вельми цінений у сербському літературному світі. Головною цілю Новаконича у тій першій добі його молодости й метою його літературних занять було — по змові як найбільш при-

чинити ся до очищення та введення в життя народньої мови, що тоді була принята в теорію, одначе в практиці мало вживала ся через те, що літературна продукція була дуже обмежена.

Тратячи чимало часу на свої белетристичні фантазії, Новакович усе таки доволі рано став думати й про наукові праці. Ще студентом вищої школи оголосив він у 1861 р. друком дисертацію про німі голосівки старославянської мови ъ і ь (u і i), першу поважну працю, котрою починає свою наукову діяльність.

Опісля, починаючи діяльність учителя середніх шкіл, заняв Новакович посаду професора сербської мови та літератури в гімназії в Білгороді. Спід його пера став виходити цілий ряд шкільних підручників сербської мови, граматики та хрестоматій. Се тоді виринув у нього план, виконаний у пізнішому часі — скласти повну граматику сербської мови; тоді теж узяв ся він за уложенє своєї сербської хрестоматії; що так само як і граматика, діждала ся численних видань. До тої-ж доби відносять ся й його граматики старославянської мови. Спонуканий бажанєм достарчити середньому шкільництву всіх тих підручників із свого фаху, котрих не було до того часу, Новакович усе таки находив змогу від часу до часу, особливо тоді, коли визволив ся від дрібних клопотів учительського уряду, давати свої причинки до оригінальних дослідів і обробляти нові наукові питання. В 1873 р. він видав „Фізіологію голосу і звуків сербської мови“, опісля робив дослідї про наголоси в славянських книгах, виданих для вжитку Сербів у Венеції і для потреб Румунів та Болгар у Трговішті (в Румунії). Коли був у Константинополі, ужив увесь свій вільний час на студіованє македонських говорів і зібранє текстів. У Загребі оголосив друком дослід про ортографічне ъ (u) у Сербів і Болгар у XV століті й пізнійше. До тої-ж категорії належить його Лист до сербської королівської Академії про илекана народньої мови та письменства (1888), а опісля й предложений ним Академії план приготовних робіт для зладження Академічного Слівника сербської мови. В тій добі видав Новакович у 1867, а опісля в 1871 р. у другім, зовсім наново написанім виданю свою Історію сербської літератури, обіймаючи тим заголовком і хорватське пись-

меяство. Від початку своєї літературної діяльності він усе заступав ся за єдність сербського народу з Хорватами і за-свідч обіймав своїм зором цілість сербських і хорватських зе-мель від Адрійського моря до Тімоку і Струми.

Бачучи в історії сербської літератури цілковиту недо-стачу монографій, Новакович не переставав виконувати ту про-галину численними працями, що появили ся в видавництвах Південно-славянської Академії в Загребі і Серб-ського Наукового Товариства в Білгороді. Головний твір тої серії — „Сербська бібліографія“, 1741—1876. Та книга обіймала тільки сербську частину, бо „Хорватську бібліографію“ видав уже раніш І. С. Кукулевич у За-гребі, а крім того в Білгороді бракувало чимало матеріалів, потрібних для зладження хорватської бібліографії. Олісла Но-вакович продовжав свою бібліографію ступнево аж до кінця 1875 р. у Гласнику Наукового Товариства. У тих продовженнях він звертав свою увагу в однаковій мірі й на хорватські книжки та виданя. Тим бібліографічним працям завдячував Новакович своє покликанє на становище директора Національної Бібліотеки в Білгороді при кінці 1869 р., на ко-трім він зіставав ся — з перервою у 1873 р. — аж до кінця 1874 р. Історія літератури була від самого початку улюбле-ним його занятям. При помочи довгих студій старвних руко-писів він старав ся дати свої причинки до дослідів інших сла-вістів, виказуючи істнуванє популярної і романтичної літера-тури в середніх віках сербського побуту. Чимало текстів, осо-бливо апокрифічних, оголошував друком у видавництвах Сербського Наукового Товариства в Білгороді і Південно-славянської Академії в Загребі. Споміж його видань треба згадати про: Роман Александра Ве-ликого в старо-сербській літературі (1878), роз-відку про Варлаама й Йоасафа у Сербів, Болгар і Великоросів (1881) і Житє Василя Нового (1895), де зібрані вельми цікаві апокрифічні легенди про загробне житє, зі змістом аналогічним до Дантової Божеської Ко-медії; монографію „Перші початки славянського письменства у південних Славян“, легенду про Во-лодимира й Косару (1893), а далі Доситей Обрадо-вич і сербська культура (1911), Йован Ст. Попо-

вич (1907) і Др. Никола Крстич (1908), що займають ся новою добою літературного відродження у Сербів. Трудящість та запал, з якими Новакович займав ся літературними працями, не могли не звернути на нього уваги. В дуже молодім віці, коли йому було ледяв ще 25 літ, став він у 1867 р. секретарем Сербського Наукового Товариства й редактором Гласника і всіх видавництв товариства й займав те становище аж до 1873 р. В тім році займеновано його міністром народньої освіти та віроісповідань, але тоді займав він те становище тільки сім місяців. В рік опісля, при кінці 1874 р., покликано його вдруге на той уряд, і знов він займав його всього тільки 9 місяців. А проте зіставив він слід свого перебування на тім начальнім становищі у публичному навчаню в рідному краю. Виконуване влади поширило його круговид і звернуло його увагу в більшій мірі ніж до того часу на історію. В першій періоді своєї літературної діяльності, видаючи літературні пам'ятки з середніх віків, оголошував він друком також історичні матеріяли, м. и. зладив видане кодексу сербського короля Стефана Душана (1870 р.)*. Опісля звернув ся він до географії середньовікових часів Сербії, що вабила його своєю новістю. В 1876 р. оголосив у Видавництвах Академії в Загребі працю про Брсково, Дань і царину св. Спаса, відкриваючи положенє одного із старинних торгових осередків середньовікової Сербії й римські шляхи, що вели від адрійського побережя у глибину Балканського півострова, а в 1877 р. в Білгороді історично-географічну студію про Терен діяльності Неманя (видану також по італійськи в Спалато 1878 р.); по сих працях пішло чимало інших. У 1881 р. він видав працю про „Сербські землі в X і XII вв. за володіння Неманя“, того-ж року „Николь-Назар і Вихор-град“, в 1883 „Город Вишесав і Видинська область“, де йде річ про східні границі Сербії, в 1893 р. „Струмська область у XIV в. і король Стефан Душан“, 1908 р. „Охридська архієпископія на початку XI стол.“, 1911 р. „Неманеві столиці: Рас, Пауни й Неродімля“. В 1880 р. покликано Новаковича на уряд міністра

*) Друге, зовсім перероблене виданє в 1898 р.

народної освіти, котрий він займав близько три роки, опісля, в 1884 р., на становище міністра внутрішніх справ, на котрім перебув п'ятнадцять місяців, а в 1886 р. на становище міністра Сербії в Константинополі, де мав нагоду ще більше збагатити свій світогляд та досвід.

У тій добі — більш-менш у 1885—1886 р. — дійшов Новакович до вершка своєї фізичної сили; в тім часі він розпочав свої головні твори, по більшій часті історичні. В 1880 р. розпочав він ряд дисертацій н. з. Національні традиції і Критична історія, що так і зісталися нескінчені. Такий же напрям мали його Сербські проблеми 1911; (V. Jagić, Archiv f. slav. Phil.), студія про темні питання сербської історії, до котрої дало привід видане книжки Дра Іречка: Geschichte der Serben (Гота, 1911). В 1886 р. пробував Новакович у своїм творі: Останні Бранковичі 1456—1502 в історії і народніх переказах дати закінчений у собі погляд на останні роки існування давньої сербської держави. В 1884 р. оголосив друком Геральдичні звичаї середньовікової Сербії. Побут у Константинополі та прогулька у Брусу в Малій Азії дали привід до видання в 1893 р. книжки „Серби й Турки в XIV в.“ (німецький переклад появилася в Земліні в 1897 р.), де автор хотів вложити драму сербсько-турецького конфлікту, що таким незвичайним способом заповнив собою сербську історію. До того переважного моменту сербської історії вертається Новакович іще раз у своїйому белетристичному творі Le moine et le forban (Монах і розбишак), де вдруге зображає сербсько-турецький конфлікт і пробує змалювати середньовіковий побут.

В тій самій добі зародила ся у Новаковича ідея його твору „Сербський нарід і його земля в старинній сербській державі“, де він хотів дати образ сербської культури, скомбінований із цілого ряду дисертацій та матеріалів. На отвореннє Сербської Королівської Академії в 1887 р. післяв Новакович дисертацію: Февдальні посідачі й діличні власники в середньовіковій Сербії. В рік опісля оголосив у видавництвах академії своє „Село в давній сербській державі“, з тої-ж серії видань, що вважається одним із найкрасших його творів. Деякі розділи

праці про Міста в старинній Сербії появляв ся то тут, то там. Вступний розділ „Villes et cités du moyen âge dans l'Europe Occidentale et dans la Péninsule Balcanique“ появвв ся в 1905 р. у французській мові в Ягічевім „Archiv für slavische Philologie“ XXV, 321—340.

До історії культури належать теж студія Новаковича про „Византійські титули та уряди в Сербії у XI—XV стол.“, що появила ся в 1908 р. В 1913 р. він оголосив дисертацію „Баштина і боляр“, намагаючи ся — через аналізу інституцій — прослідити культуру першого болгарського царства й сербського королівства. „Армія старинних Сербів“, що належить до тої-ж серії видань, появила ся в одній військовій часописі і окремою брошурою. Матеріали, що доторкають ся тої доби, обіймають три великі томи. Се поперед усього друге виданє Кодексу сербського царя Стефана Душана з 1898 року з повним критичним апаратом і численними поясненнями; потім Синтаґма Матея Властара, поазбучна збірка византійських законів горожанських та церковних, перекладена за часів Душана, що виїшла в 1907 р., і Пам'ятки законодавства сербських станів у середніх віках, оголошена друком у 1912 р.

Вернувши ся з Константинополя у Сербію під кінець 1891 р., обернув Новакович увесь свій вільний час на наукові та літературні занятя. Одначе політика вимагала в нього нових жертв. Іменований у 1894 р. членом Державної Ради, а під кінець того-ж року її президентом, він знов увійшов у склад міністерства в 1895 р. (в липві), тим разом як голова Державної Ради, і зістав ся в ній аж по кінець 1897 р. Під кінець того року його знов покликано у Константинопіль, відкіля з початком 1900 р. переведено його в Париж, де пробув тільки літо 1900 р. В осени того-ж року переведено його в Петроград, де був п'ять літ, аж до кінця 1905 р. Після того вернув ся на все у Сербію й жив у затишку, занятий виключно літературною працею, з виїмком вісьмох місяців (від лютого до жовтня) 1909 р., в часі котрих він був президентом по старшинні міністерства зложеного з усіх партій, що настало в Сербії наслідком кризи, спричиненої анексією Боснії до Австро-Угорщини.

Новий побут у Константинополі, Парижі й Петрограді скріпив його давній нахил до національної історії. Велими зацікавивши ся генезою й розвитком новітнього сербського королівства, загадав написати цілий ряд студій на ту тему, що виповнили кілька літ його віку. Ось вони: в 1903 р. Мир П. Ічка 1706—1807, в 1904: Повстанє проти дагіїв 1804 і Відродженє сербської держави, у трьох виданях (що появило ся теж 1912 р. у Сараєві в німецькім перекладі); в 1906: Турецьке панованє 1780—1804 перед повстанєм у Сербії; в 1907: Питанє конституції й сербське законодавство за Караджорджя; в 1908: К. К. Родофінків. Житєписна замітка. В 1907 р. видав Новакович одні том п. з. „Балканські питаня й замітки про Балканський півострів“, де зібрані всі історичні студії, що вяжуть ся з ріжними, більш або менш цекучими питанями сучасної балканської політики. В пятьдесятому році політичної діяльности Новаковича появило ся том політичних студій, перемішаний із споминами, п. в. Двацять літ конститутційної політики в Сербії, у котрім він дав свій причинок до все ще нерозвязаного питання сербської конституції.

В сьому огляді проущено чимало стагій, а згадано тільки що найважнійше. В ювілейнім році своєї пятьдесятилітньої діяльности, котрий він зі скромності відказав ся святкувати, Новакович усе-ж таки випустив у світ Бібліографію 1858—1911, що дав мало що не повний огляд його праці.

7. Володимир Бехтерев уродив ся 1857 р. у Вятській губ. Медицину студіював у петербургській медично-хірургічній академії, котру покинув 1878 р., по чім спеціалізував ся під проводом проф. І. Мержеєвського в душевних та нервових хворобах. В 1881 р. оборонив докторську дисертацію та одержав титул приватного доцента. В 1884 р. виїздив за границю, де студіював у Дібоа-Реймона, Вундта, Флексіта й Шарка. В осєня 1884 р. став професором душевних хоріб у казанському університеті і заснував клінічний відділ того предмету в казанськім окружнім шпиталі та психо-фізіологічну лабор-

раторію при університеті, заложив товариство невропатологів і психіатрів та журнал „Неврологическіи Вѣстникъ“ і оголосив ряд своїх праць і своїх учеників із різних відділів невропатології та анатомії нервової системи. В 1893 р. переніс ся до воєнно-медичної академії в Петербурзі як професор і директор клініки душевних і нервових хоріб. В 1905—6 р. вибрала його конференція академії начальником академії. В 1907 р. дав ініціативу до заснованя в Петербурзі приватними засобами психоневрологічного інститута, котрого став президентом. Написав до 200 більших і менших праць із обсягу анатомії, фізіології і патології нервової системи, науки про мозкові локалізації нервових центрів та клініки нервово-душевних хоріб. Найважнійші з них отсі:

Проводящіе пути головного и спинного мозга (2 видане 1896, перекладене на німецьку і французьку мову).

О сращенія и одеревенѣлости позвоночнаго столба (Невролог. Вѣстникъ, 1897).

Основы ученія о функціяхъ мозга (1907 р.; в 1909 р. вийшов німецький переклад п. и. Die Funktionen der Nervenzentra).

Объективная психологія (2 видане 1910).

Общая діагностика болѣзней нервной системы (1911 р.).

Деякі популярні статії містив у „Вѣстнику Европы“. В останніх літах перед війною брав діяльну участь у славянських віздах.

8. Карло Ходунский, доктор медицини і звичайний професор фармакології в чеській університеті в Празі, уродив ся 18 двітня, 1843 р. в Студенці, в Чехах і розпочав свою письменську діяльність 1864 р. статєю „O kusadledy hmyzu“ в природописній часописи „Živa“. Від р. 1867—1914 оголосив друком цілий ряд праць із внутрішньої медицини, бальнео- і кліматотерапії, а також із хемії та фармакології в часописах: в *Časopise českých lékařů*, в *Sborníku klinickém*, в *Sborníku lékařském*, *Rozhledach lékařských*, *Chemických Listech*, *Živě*, у виданнях чеської Академії Наук та чеського Наукового Товариства, *Berl. Ber. der chem. Gesellschaft*, *Wiener klin. Wo-*

chenschrift, Wien. klin. Rundschau, Umschau i *иных*. Від р. 1876—1889 був редактором *Časopisu českých lékařů*.

Важніші з його експериментальних праць (1884—1914) отці:

Jed klobásový. Sborn. lék.

Účinek nitrilů. Sborn. lék.

Rozklad kysel. chinové. Chem. Listy.

Přirobení práškového zinku v chlorál. Chem. Listy.

O rozpustnosti siřníku a kysličníku arsenového. Chem. Listy.

Účinnost fenolového hydroxyly. Čas. č. 1.

Poměr fysiolog. účínu k chem. konstituci derivátů benzo-
lových. Česk. akad.

Toxiny chorobotv. mikrobů. Chem. L.

Jedy mikrobů. Česk. akad.

Fysiolog. účinek alkaloidů kurare. Česk. akad.

Sanharifikace škrobu fermenty mikterovými. Česk. uč. spol.

Nastuzení. Česk. akad.

З ситуаційних статей згадаємо:

Antipyrisa. Čas. č. lek.

Nové směry v therapii. Živa.

Jan Sv. Přesl. Chem. L.

Stav a směr prací farmakologických. Česka akad.

Příčiny a podmínky chorob infekčních. Živa.

Arsen v organismu a jeho význam.

Práce žlaz trávících. Živa.

Die Erkaltung als Krankheits disp. Moment. Wien. klin. Woch.

Reformbestrebungen der Therapie. Wien. klin. Rundschau.

Klimat. Wirkungen im Lichte der Statistik. Wien. klin. W.

Ein Beitrag zur Bewertung von Medikamenten. Wien. klin. W.

Horečka. Živa.

Diatetik d. Greisenalters. Umschau.

З обсягу патології й терапії:

Infekční theorie.

Výživné nemoci.

Окремо вийшли:

Alkaloidy a glykosidy. Praha, 1895.

Program toxikologie. Praha, 1896.

Farmakologie. Praha, 1905.

Theoretická farmakologie. I. Praha, 1896.

Sport. Praha, 1903.

Nastuzení a choroby z nastuzení. Praha, 1898.

Erkaltung als Krankheitsursache. Wien, 1911.

Příčiny trvání a zániku života. Praha, 1914.

НЕКРОЛОГИ.

Почесні члени.

1. Іван Франко. Дня 28 мая, 1916 р., помер у Львові подовгій і тяжкій хоробі безперечно найвсестороннійший та найплодовитший український письменник Іван Франко. Не маємо наміру тепер ні писати його біографію та літературну характеристику, ні подавати спис його праць, який сам обіймає цілу книжку, а хочемо подати коротку згадку про його працю в Наук. Тов. ім. Шевченка, яка творить окремих уступ у життю довійника. Примушений обставинами вступив він 1887 р. до редакції польської газети „Kurjer Lwowski“, яка тоді була доволі ліберальна, і працював у ній повних десять літ, побираючи при кінці тої служби місячної платні... 150 кор. Працюючи „в наймах у сусідів“ і інформуючи докладно Поляків про укр. жите, не покидав праці і для рідного народа та сголошував окремими збірками свої твори. В 1890 р. почав видавати разом із М. Павликом часопись „Народ“, що мала великий вплив на молодіж, а в 1894 р. перший поважний журнал „Жите і Слово“, в яким містив не тільки белетристичні твори, але й наукові праці. В тім часі перемінено також літературне Товариство ім. Шевченка в наукове (1892 р.) та засновано науковий орган „Заниски“, яких вийшло до осени 1894 р. чотири томи. В осені того року склали ся обставини так, що наукова праця з приходом до Львова проф. М. Грушевського почала організувати ся на ширших основах і очевидно помпнути при ній такої ведної сили, як І. Франко, не можна буде. З другого боку тодіж умер професор укр.

мови й літератури в львівському університеті, Омелян Огоновський, а найвідповіднішим кандидатом на його наслідника вказувала публична оцінка Ів. Франка. Він і габілітував ся в 1895 р., але галицький намісник К. Бадені спротивив ся щоби міністерство затвердило його доцентуру й І. Франко не став ніколи професором, хоч се було найвідповідніше місце для нього. З переняття редакції „Записок“ проф. М. Грушевським почанає І. Франко брати в них видатнішу участь, дру

Іван Франко.

жучи зараз у перших томах свій пробний університетський виклад про Шевченкову „Наймичку“ та дисертацію про „Варлаама і Йоасафа“. Заразом починає приготувати й поволі друкувати своє капітальне видане апокріфів у новозаснованій серії „Пам'ятки укр. мови й літератури“ та брати участь у редагуванню „Етнографічного Збірника“, якого фактично зредагував уже два перші томи, а потім т. V, VII—VIII та закінчив так само капітальним виданем „Гал. руських нар. приповідок“

(т. X, XVI, XXIII—IV, XXVII—XXVIII). Тимчасом його журнал „Житє і Слово“ упадає, бо сама Галичина не могла його удержати, а на закордонну Україну він не міг іти, як і всякі інші галицькі видання, знов же 1897 р. мусить покинути редакцію „Kur. Lw.“ через поміщене в віденській часописі „Zeit“ острої статі про А. Міцкевича, яка викликала велике обурення у Поляків. З другого боку викликає проти себе тодіж обурення у значної частини української галицької публіки за поміщене передмови „Niemo o sobie samym“ у збірці його оповідань у польським перекладі п. н. „Obrazki galicyjskie“. Крім того захорює тяжко на очі і мусить довгий час лежати в темній кімнаті, не можучи ні читати, ні писати. Що се була за мука для покійника, зрозуміє тільки той, хто знає, як він годиною не міг усидіти без праці. Подожене поета стало незвичайно кригичне і дійшло до кульмінаційного пункту, по чім починається зворот. Загальні виступи проти І. Франка в українській та польській пресі звертають увагу університ. молодіжи на другий бік його діяльності, на його визначні заслуги для письменства, і вона завязує окремий комітет, який постановляє обходити публично в 1898 р. ювілей 25-літньої літературної діяльності І. Франка і свою постанову виповнює. Знов же Наук. Тов. ім. Шевченка постановляє на ініціативу проф. М. Грушевського звинувити свій літературний двотижневник „Зорю“ з кінцем 1897 р. і з новим роком розпочати видавати поважний місячний журнал „Літературно науковий Вістник“, а на головного редактора запрошує І. Франка, і визначає йому 200 кор. постійної місячної платні. Від початку 1898 р. починає проте І. Франко працювати вклячно в виданнях Наук. Тов. ім. Шевченка і працює до кінця 1907 р. до своєї недуги і до виїзду на лічення до Ліпіка в Славонії. Сей період у діяльності Ів. Франка найінтензивніший, найпродуктивніший та найкористівніший для нашого письменства. У тім часі не виїшла ні одна книжка „Записок“ та „Літ. Наук. Вістника“, де не було б його статі, перекладу, рецензії, замітки. Крім того працював він і в інших виданнях Товариства та „Видавничої Спідки“, а від часу до часу і в чужих виданнях. В Ліпіку настає катастрофа. За хорим виїздить туди син і привозить (на початку цвітня, 1908 р.) звідти тільки тінь давнього І. Франка. Наступає період повільного замирання поета, що три-

вав повних вісім літ. Та навикши до невпинної праці, не може й тепер обійти ся без неї. Не маючи влади в руках, а через те й змоги власноручно писати — хоч в останніх літах привик закладати перо між нерухомі пальці та так писати по трохи — прибирав собі писарів зі студентів, диктував їм, а вони писали. Багато з того, що він писав у еім періоді, не надаєть ся до друку; найліпшим доказом таких поронених праць є його книжка „Wielka utrata“, в якій він надрукував драму невідомого автора як твір А. Міцкевича, потративши на виданє понад 3.000 кор. Та є дещо й корисне, передовсім переклади з чужих мов, що визначають ся і вірністю і гарним есидем.

I. Франко був із природи дуже податливою людиною і все підлягав чужим впливам. Близько двацять літ мав на нього сильний, майже необмежений вплив, М. Драгоманів, опісля М. Грушевський враз зі своїм львівським кружком. Сі впливи полишали часто свої сліди також на характері та роді праць. Він був добродушний, а з того вераз користали лихі люди, що підсували ся до нього, надуживали його доброту, а потім іще бичували його публично. Був безкористовний і ніколи не вганяв ся за матеріяльними добрами. Ніякішні накладці і видавці певно зробили би великі очп, якби почули, що Ів. Франко діставав за такі свої збірки, як: „Мій Ізмарад“, „Зівяле листе“, „Поєми“, „Полуйка“, „Сім казок“ і ин. по 100 кор. від одної! Навіть остатні його збірки передновні приносили йому мало що більший гонорар, з виїнком хіба „Лиса Мякити“. А кілька зробив він безилатної роботи, кілька посидів над поправлюванєм моєї неодного початкуючого письменника, кілька наробив ся корект, сього нині і не списати.

Велике значінє для нашого народа мають його інформаційні статі, подітничні і літературні, писані на чужих мовах і поміщувані в різних виданях. Чужинці цїнили його за них високо і висловляли ся все з признанєм про його діяльність.

У вільних хвилях любив I. Франко віддавати ся двом розривкам: ловив риби і збирав гриби. Коли йому повели ся ті розривки, він був дуже задоволений і веселей. Є багато осіб, що брали участь у тих розривках та могли би про них розповістг. Та се було тільки літом. Зимом ходив до кофейні

переглядати газети, а скінчивши переглядане, любив посидіти та поговорити зі знакомими. Поза тим він знав тільки працю і більше нічого.

2. Іван Нечуй Левицький. Українська література понесла болючу втрату. Дня 2 цвітня о 10 год. рано помер, в 80 році життя творець української побутової повісти Іван Левицький, відомий також під псевдонімом Нечуй.

Родився 18 листопада 1838 р. в містечку Стеблеві, бувшого Богуславського, а сьогодні Канівського повіту в Київщині, де його батько Семен був священником. Від 1847 р. вчився в богуславській духовній школі, а потім у духовній семінарії від 1853—59 р. і в духовній академії від 1861—65 р. В 1859 р. став учителем богуславської духовної школи й займав це місце майже два роки. В 1865 р. став учителем духовної семінарії в Полтаві, звідки при кінці того самого шкільного року перейшов на службу у варшавський округ до калеської жіночої гімназії як учитель російської мови, історії й географії Росії та Польщі. По році перейшов як учитель тих самих предметів до сідлецької жіночої греко-уніятської гімназії, де 6 літ сповняв обовязки. Звідси перенісся в одеський науковий округ до вишнівської мужеської гімназії як учитель російської мови. В 1885 р. покинув службу, пішов на пенсію і від тоді жив у Києві.

Національну свідомість виніс із рідної хати. Його батько говорив проповіді українською мовою. В дома не говорили інакше, як по українськи. Від батька чув оповідання з української минушини, а коли підріс, читав історію Маркевича й Бантиш-Каменського та літопись Самовидця і Гребінчин альманах „Ластівка“, які були в бібліотеці його батька. Вже змалку придивлявся до народнього життя і навчився багато народніх пісень і казок.

Свою літературну творчість почав оповіданнями зі студентського життя, як напр. „Суд над нами“. У львівській „Правді“ за 1868 р. помістив дві повісти: „Гориславська ніч або рибалка Панас Круть“ і „Дві московки“, а за 1869 р. велику повість „Причеп“, де виявив свій блискучий белетристичний талант. У львівській „Правді“ помістив також переклад повісти Щедрина „Про те, як мужик харчував двох те-

нералів". І перша збірка творів Ів. Левицького вийшла у Львові 1871 р. п. заг. „Повісті Івана Нечуя", ч. I, куди увійшли: „Дві московки", „Рибалка Панас Круть" і „Причепка". Сей перший том повістей Левицького пропустив петроградський цензурний комітет для надрукування в Росії, але його задержала головна управа для справ друку й він у повноті не вийшов тоді в бувшій царській державі. З нього вийшло в 1874 р. окремим виданем оповідане „Рибалка Панас Круть" (також 1887); „Дві московки" вийшли в Києві що йно в 1882 р., а „Причепка" ждала поза межами галицької України аж на збірне київське видане (т. III, п. з. Нахаба).

В „Правді" за 1873 р. помістив Левицький казку „Запорожці", яка разом із повістю „Хмари" й оповіданем „Не можна бабі Парасці вдержатись на селі" увійшла в київське видане повістей Левицького з 1874 р. „Правда" з 1875 р. принесла його фантазію п. з. „Бідний думкою багатіє", а в Києві вийшло окремо оповідане „Благословіть бабі Палажці скоропостижно смерті". Вагаля на другу половину 70 рр. припадає найвища літературна творчість Левицького, що надрукував саме тоді повість „Микола Джеря" в „Правді" за 1878 р., незрівнано „Кайдашеву семью" тамже в 1879 р. (київське вид. з 1887 р.), а в 1881 р. окремим виданем „Бурлачку". В альманаху „Луна" за 1881 р. помістив опов. „Приятелі" й „Тарасову могилу". В гебрідній формі, подаючи розмови Українців українською мовою, а авторське оповідане московською, надрукував у „Кіевск-ій Старин-ї", за 1884—85 рр. свою найбільшу повість, сим разом із життя українського духовенства 20 рр. XIX в., н. з. „Старосвітські батюшки та матушки" (в цілості в українській мові у львівській „Зорі" за 1888 р. і в II т. збірного київ. вид., куди увійшла й „Бурлачка").

В „Ділі" 1885 р. помістив подорожні вражіння „В Карпатах", а з 1886 р. „Дрегочани та Остріг, померші українські города, замітки з дороги". До альманаха „Степ" 1886 р. дав оповідане „Невинна", у львівській „Батьківщині" з тогож року надрукував три байки, в 1887 р. вийшли в Галичині „Два брати", в „Зорі" з тогож року надрукував нарис „На концерті", в „Правді" з 1888 р. „Пропащі", а в Києві 1889 р. окремим виданем „Чортячу спокусу". В „Правді" за 1890 р. появил ся „Афонський пройдисвіт", а тодішня „Зоря" принесла

його велику повість із життя сучасної інтелігенції, навіяну сильно дидактичною або полемічною тенденцією п. з. „Над Чорним морем“. Ця повість вийшла тоді й окремо у Львові, а пізніше увійшла в IV том збірного видання разом із оповіданням „Київські прохачі“. В дальших річниках „Зорі“ появили ся такі повісти Левицького: „Навіжена“ за 1891 р., „Поміж ворогами“ за 1893 р. і „Не той став“ за 1896 р. В альманаху „Складка“ за 1897 р. появили ся „Старі гуль-

Іван Нечуй Левицький.

тяї“, а в „Бібліотеці найзнаменитших повістей „Діла“ в 1900 р. історична повість „Гетьман Іван Виговський“ (в тій самій „Бібліотеці“ появили ся також повісти: „Хмари“, „Причепка“ й „Микола Джеря“). Нові повісти й оповідання увійшли в сьмий том збірного київського видання, а саме: повість „Неоднаковими стежками“, оповідання „Телеграма до Грицька Бинди“, „Вольне кохання“ і „Ніч на Дніпрі“.

Крім того надрукована тут його історична драма п. в. „В диму та в полум'ї“. На драматичнім полі виступив ще 1875 р. з опереткою „Маруся Богуславка“ й комедією „На Кожум'яках“. В 1886 р. видав комедію „Голодному й опеньки м'ясо“.

З популярних і наукових праць Шокійника вийшли три в 1875 р., а саме „Ун'їя і Петро Могила“, „Перші київські князі Олег, Ігорь, Святослав і св. Владмир і його потомки“ й „Татари і Литва“. В цих брошурах спопуляризував покійничий Автор історичні праці й погляди Костомарова й Антоновича. На підставі праці А. Афанасєва „Поэтическое воззрѣніе славянъ на природу“ дав нарис української народної мітології п. в. „Світогляд українського народу“ в „Правді“ за 1876 р. (й окремо 1877). Накладом київської громади вийшла у Львові його велика популярна брошура „Український гетьман Богдан Хмельницький“ як продовжене трьох київських брошур. (Сі три брошури передрукувала львівська „Провіта“ в роках 1878–81). Як дальше продовжене вийшла в 1881 р. його брошура „Гетьмани Виговський та Юрій Хмельницький“. З літературної кратки треба зазначити його працю в „Правді“ з 1878 р. п. в. „Сьогочасне літературне прямованє“, де Автор пробував уґрунтувати теорію реалізму, національності й народности в літературі, отже тих принципів, які практично перекладав у своїх творах. Ряд фейлетонів, виданих потім окремою книжкою, присвятив під псевдонімом І. Баштовий „Українству на літературних позвах з Московщиною“. Свої думки про теперішню літературну мову зібрав Шокійник у „Кривім дзеркалі української мови“, але висловлені тут погляди в більшій частині не видержують критики, як і його „Граматика української мови“.

Перечислені вище писаня Ів. Левницького далеко не дають повної картини його літературної й популярної творчости. Тут треба згадати ще про його участь у повнім перекладі святого письма старого й нового завіту на українську мову, довершенім Кулішем, Пулюєм і Шокійником, а виданім у Відні 1903 р. накладом льондонського Біблійного Товариства.

Що торкаєть ся видань творів Левницького, можна згадати перше повне виданє повісти „Хмари“ Українською Видавничою Спілкою в 1904 р. з новими розділами XIII—XV.

Перший том кав'євського збірного видання появилася в Петрограді, дальші в Києві.

Іван Левицький се побіч Панаса Мирного найвизначніший письменник із цілого ряду талановитих письменників, що появилися в українській літературі при кінці 60 і з початку 70 рр. Задля своїх мистецьких картин із побуту правобережної України, селян, фабричних робітників, духовенства, поміщиків і шляхтичів-орендаторів, студентів і професорів, міщан і Жидів, задля гарного, легкого способу оповідання, поетичних описів природи та прегарної мови, став він улюбленцем усієї України, тим більше, що його твори дихуть щирим українським гумором. Доказом щирости його гумору є й те, що йому незвичайно вдаються гумористичні типи. Всі його типи яляються та схоплені з живої дійсности. Життя побутова дійсність так захоплює артиста, що психологічна аналіза відходить на другий план у Автора.

Програму літературної діяльности находимо вже в повісті з 1869 р. „Причепя“: „Хто з Києва не памятає часу перед севастопольською війною? То був тяжкий час для України, то було її лихолітє. Простий народ стогнав у тяжкій неволі під панамі, мусів мовчати й терпіти гірше, як до Хмельницького. А за кожний стон його московським звичаєм катовано. Україна забула історичні перекази й не могла наукою дійти до страчених думок. На обох боках Дніпра опинялись у чужих порядках, у чужій шкурі, набивалися чужої мови, забували свою. Згнула наука, упала просвіта, аоставшись тільки в схолястичних латинських духовних школах. Університетська наука була тільки азбука європейської просвіти, обрізано їй по казенній мірі. Та наука хотіла повивчувати собі людей на Москалів, до війська, до уряду. З українських університетів і других шкіл повиходили ті хаптурники, кабарники-урядники, неправедні судді, що правого робили винним, а винуватого правим; ті консерватори-вчителі і професори, що вертіли історією по московському наказу; ті офіцери-Москалі; що забивали свій же народ на закуцїях. А народ робив панщину, а поміщики, Ляхи і Москалі, дерли останню шкуру з України тим часом, як наші щиро-Українці за свою

молоду українську ідею сиділи вже в неволі, на далекій московській півночі“...

„Московська школа на нашій Україні багато одрізняла луччих людей од свого народу, од свого племя, од семі, од батька й матері. А знов народ дуже одрізвив сам себе од панів, од вчених Українців і косим оком споглядає на їх! Між ними викопана велика безодня! І потрібно великої, великої праці не одного генія, щоб заспати ту провалину, почату Ляхами, скінчену Москалями, щоб звязати те, що порвала наша недбайливість та стидка українська байдужість та лежача недобачливість“.

І коли великий Покійник навіть не поставив собі сього за ціль, міг відійти від нас із тою свідомістю, що його творча праця єднала верстви й лучила розеднані кордонами частини українського народу в одну свідому себе націю, яка тепер приступила й до будови власної держави. Своім незрівняним обсерваційним хистом бистро й докладно підхопив Левицький в усій широті життя правобережної України по скасованю великої панщини й народженю „маленької нової панщини“ з цілим її лихолітєм і безпросвітною темрявою та змалював всесторонню картину народнього життя. Найкрасше змальоване в його творах життя українського селянина з його темнотою, з усіма негодами, сварками, злиднями та з рідкими хвилями радості (Кайдашева семья); не менше гарно підмітив Автор деморалізаційний вплив фабричного життя на сільське окруженє (Бурлачка). Обидві баби, Параска й Палажка, невмирущі в нашій літературі. „Микола Джеря“ — се вихованний кріпацтвом, зі знищеним життям, титч вічного протестанта проти сучасного ладу. „Дві московки“ — жертви царського мілітаризму. В своїм бурлакованю находить „Рибалка Панас Круть“ відпочинок на дні Росії. Такі самі понурі картини в оповіданях „Пропащі“, „Живцем поховані“, самі заголовки яких вимовні, й инших.

Пасивному українському, характерови протиставить автор енергічне діланє польських острівців в українськім морі (Причеп) і щораз більші московські нівелюючі хвилі (Хмари). В сих двох повістях представив Левицький найкрасше процес денационалізаціі української інтелігенціі, її спольщеня і змосковщеня. Нових людей серед української спольщеної та змо-

сковщеної інтелігенції змалював Покійник у Радюку (Хмари) та в Комашкові (Над Чорним морем), які розуміють свої обов'язки супроти Рідної Країни та її народних мас.

Найкрасші свої річи понаписував Левицький від кінця 60 до 80 рр. А що, як зазначав Куліш, „перший доторкнув ся життя нашого товариського“, „тим поклав засновок до романів соціяльних“. І тут змалював ряд фігур, що здобули безсмертність у нашій літературі: баби Параска й Палажка, всі постаті в „Кайдашевій семі“, міщанин Лемішка (Хмари) й дуже багато виших. Негативні типи вдали ся Авторова краще, ніж позитивні (в роді Радюка). З огляду на те, що твори Левицького писані простою, буденною, багатою, кольористою і повною природної грації мовою українського селянства, пекучою потребою дня є видати їх як найшвидше в цілости.

В українській літературі займає Левицький одно з першових місць. Совісне вивчення народнього життя з усіх боків робить його твори свого роду літописями часу. Все таки найвірнійше вийшли у нього постаті з селянського життя і життя духовенства. Побіч Панаса Мирного, котрий також пише свої прегарні твори чудовою мовою і в своїх повістях перевищає Левицького аналізою душевного стану героїв, зробив Покійник невмирущим своє ім'я в історії української літератури 70 і 80 рр. XIX в. Від 90 рр. його літературна творчість слабді щораз більше й більше.

Помер Покійник бездітним і все своє скромне майно записав на національні цілі.

Поховони зачали ся дня 4 цвітня перенесенням тлінних останків Покійника з Дехтерівського шпиталю до собору св. Софії, де відправлено урочисту панахиду. Звідси рушив жалібний похід на Байкове кладовище. Покійника несено у відкритій домовині. Домовину увінчано вінцем з голубо-жовтою лентою, на якій виділа напись: „Будеш, батьку, панувати, поки живуть люде!“ Перед домовиною співав сильний міщанний хор київських українських товариств. За домовиною ішов великий гурт Українців, представники Українського Правительства й армії, між ними проф. М. Грушевський. Відводили

Покійника на вічний спочивок 16 українських священників з єпископом на чолі. Під комісаріатом для кнївської освіти попрощав Покійника представник того комісаріату.

Дійсні члени.

3. **Константин Михальчук.** Дня 20 цвітня, 1914 р. помер у Кнїві заслужений український вчений і громадський діяч, **Константин Михальчук.** Уродив ся він 21 грудня, 1840 р. в Зозулинцях, Бердичівського повіту, до початкової школи ходив у Сквирі, до гімназії в Полоннім, на університет у Кнїві вступив 1859 р. На університеті пристав до групи В. Антоновича, Т. Рильського, Б. Познанського й товаришів, прозваної „хлопоманами“, і почав разом із ними засновувати недільні школи та вчити в них. Школи одначе швидко заборонено, а учителів повидалявано з Кнїва. Видалено й К. Михальчука 1863 р., як „хлопомана і небезпечну людину з огляду на початок польського повстання“! Заборона жити в Кнїві відірвала К. Михальчука від академічних студій в університеті, який мав швидко укінчити і відобрала йому можливість добути відповідну кваліфікацію та професорську катедру, до якої він немов був уроджений і яка дала б йому змогу виявити вповні свої здібности визначного вченого. Для хліба мусів він прийняти посаду бухгалтера в однім вслякім browарі Кнїва, бо на ній не треба було політичної „благонадійности“ і на тій посаді, що не мала нічого спільного з наукою, прослужив більше як сорок літ, та в вільні хвилі займав ся таки науковими справами. Не полишив багато праць по собі таї з тих нї одна не писана українською мовою, хоч її знав так добре, але в полишених поклав глибоку й міцну підвалину для української фізіологічної науки, що значно улекшує дальші досліди й студії в тім напрямі. Особливо багато прислужив ся для української діялектології, якої був основником, але також і інші питання української фізіології знаходили в нїм глибокого дослідника. В своїх працях, оброблених звірцево, розглядає і основні питання історії укр. мови, і питання, що дотикають колонізаційних рухів серед українського народу та старих відносин українських, і загалом східних славян-

ських племен. Кілька разів зупиняєть ся він на справі класифікації лінгвістичних одиниць, вясняє принципи, на яких вона повинна опирати ся та подає, на його думку, найліпшу класифікацію українських говорів та славянських мов. В кінці деякі його статі дотикають питань української правописи та літературних справ.

Константин Михальчук.

Не велика спадщина покійника, але вона поражє кожного своєю високою науковою вартістю, своїм живим змістом і бездоганною науковою метою. Видно, що вартість їх признала й петербурська Академія Наук, коли вибрала його своїм членом-кореспондентом. Належалоб бажати, щоби й кваліфіковані вчені та спеціалісти професори дали хоч стільки праць і з такими широкими узагальненнями та так глибоко продуманих.

4. Михайло Павлик. Дня 26 січня, 1915 р., в часі російської інвазії, помер у Львові Михайло Павлик і похорони його відбули ся при участі кінної й пішої російської поліції, поліції тої держави, проти котрої боров ся покійник ціле життя...

М. Павлик уродив ся як селянський син 17 вересня, 1853 р. в селі Манастирську коло Косова, до гімназії ходив у Коломиї і Львові, на університет у Львові на філософський факультет. Увесь час удержував ся власними силами. Серед університетських студій почали ся його політичні процеси за соціалізм, а властиво за зносини з М. Драгомановом. За один уступ із його оповіданя „Ребенщукова Тетяна“, над яким тепер можна тільки усміхнути ся, засуджено його на 6 місяців тюрми, а що грозили йому ще й інші процеси, він виїхав із початком 1879 р. за границю, де жив до 1882 р. і працював разом із М. Драгомановом та С. Подолінським у „Громаді“, в якій надруковано частину його повісти „Вихора“, та в деяких інших виданях. В 1882 р. повернув до Галичини, відсидів свою кару у в'язниці і тут жив уже до кінця життя. В 1897 р. став першим бібліотекарем у Наук. Тов. ім. Шевченка, але в 1905 р. уступив із сеї посади. Жив усе життя по студентськи, серед безнастанних матеріальних злиднів та нераз боров ся з браком найпростіших потреб дня. Та проте все був ідеалістом і ентузіастом, людиною, що нагадувала подекуди перших апостолів християнства. Був повний віри в добро в людині та в красу в житю, стремів усе до високих цілей. Усе життя займав ся політикою і мав значний вплив на хід української політики в Галичині, хоч властиво не був політиком.

Письменицьку діяльність М. Павлика можна би поділити на кілька груп.

У молодих літах виступав він як белетрист і написав кілька оповідань та дві повісти: „Пропащий чоловік“ і „Вихора“ (з якої друковано тільки частину). Кілька літ перед війною вона вийшли окремою книжкою.

У старших літах займав ся науковою працею. Сюди належить зачислити його праці: „Про русько-українські народні читальні“ (1887); „Спис творів Івана Франка за перше 25-літє його літературної діяльності 1874—1898“ (1898) та „Якуб

Гаватович, автор перших руських інтермедій з 1619 р. (1899). Сюди треба би зачислити також такі його видання, як „Переписка М. Драгоманова з Мел. Бучинським“ (в однім томі), „Переписка М. Драгоманова з М. Павликом“ (в сімох томах, а мало бути дев'ять, при чім перший, в яким мала бути біографія М. Драгоманова, і дев'ятий, в яким мав бути показчик до всіх томів, не вийшли); переписка М. Драгоманова з Т. Окуневським, Нат. Кобринською і ще деким. Сюди підходить також видане фольклорних творів М. Драгоманова у чотирьох

томах, які він не тільки поперекладав із різних мов, але й зредагував, та подавав деякі замітки.

Осібне місце займають такі видання, як каталог бібліотека польського письменника Й. Крашевського, яку він упорядковував у Кракові (Львів, 1888, 649 ст. 8°) та книжка п. в. „Михайло Петрович Драгоманов. 1841 – 1895. (Львів, 1896, ст. 45 + 442, 8°).

Окрему групу займають його переклади наукових та белетристичних творів, як Лявґоґа, Шефля, Дренера (Історія боротьби між релігією і наукою, 1898 р.), А. Толстого, Лєскова, А. Осгровського (Буря 1900 р.). Г. Ібаєна, Г. Гавптмана (Ткачі), П. Розегера, В. Реймонта (Хлопи) й ин. Тому, що він знав добре мову і мав гарний стиль, його переклади творять цінний вклад у нашу перекладну літературу.

Найважнійша частина діяльності М. Павлика була редакторсько-публіцистична. Вже як молодий студент брав участь у редагуваню „Друга“ і помістив там (1876 р.) свою першу статтю п. н. „Потреба етнографічно-статистичної роботи в Галичині“. По упадку „Друга“ він заснував при помочи закордонних Українців і редагував спільно з Ів. Франком журнал „Громадській Друг“, а далі „Дзвін“ та „Молот“, що всі були поконфісковані. В Женеві брав участь у редакції „Громада“, а по повероті до Галичини у робітницькій газеті „Грґаса“ та в популярній „Батьківщині“. Від 1890—1895 редагував „Народ“, часопись для інтелігенції та „Хлібороб“, для селян, а опісля довгі літа та з перервами „Громадський Голос“. У всіх тих часописях забирав голос у різних справах, а деякі статі випускав також окремими відбитками.

По вибуху війни належав М. Павлик до основників „Головної Української Ради“ і на першій її засіданю був вибраний заступником голови. З великим одушевленем витав заснованє леґіону „Укр. Січових Стрільців“. По занятю Львова зредатував два числа „Діла“, поки його не закрито. На жаль не судило ся йому дожити визволення Львова, упадку царату та проголошення самостійної України, до чого тільки в мріях звертали ся його думки.

5. Федір Корш. Дня 1 марта, 1915 р., помер у Москві академік Федір Корш, приятель Українців, що до остатніх днів свого життя виступав в обороні українського народу, так тяжко гнобленого в Росії.

Покійник був відомий не тільки в Росії, але й поза її границями, як визначний лінгвіст, що знав велике число живих і мертвих мов і володів ними у слові й писемі, чого доказом не лиш ряд наукових праць, але й сила перекладів із чужих мов та на чужі мови. Талант до чужих мов проявив

са в нього ще змалку і вже в гімназії вивчив він докладно нові європейські мови та старі класичні. Опісля розширював круг знаня чужих мов далі. Дуже цікавою книжкою з цього боку є його збірник віршів у грецькій і латинській мові п. н. „Stephanos“ (Копенгага, 1886), де він помістив переклади а Пушкіна на латинську мову стилем Горація, та з індійських і перських поетів на грецьку мову стилем Сафони. Так само цікавою книжкою є другий його збірник „Римська елегія і романтизм“ (Москва, 1899), в яким він поперекладав на російську мову стилем Пушкіна й Гайнего багато ліричних

Федір Корш.

поезій Тібуля, Катуля, Проперція, Сафони й інших. В 1903 р. видав збірку чудових перекладів зі словінського поета Прешерна. Недовго перед смертю появилася збірка його поетичних перекладів із перських поетів, Гафіза, Джалаль-еддіна й інших. Дуже добре володів Ф. Корш також українським віршом і заявляв не раз, що для глибоко ліричних віршів українська мова надасть ся йому більше, ніж його рідна російська.

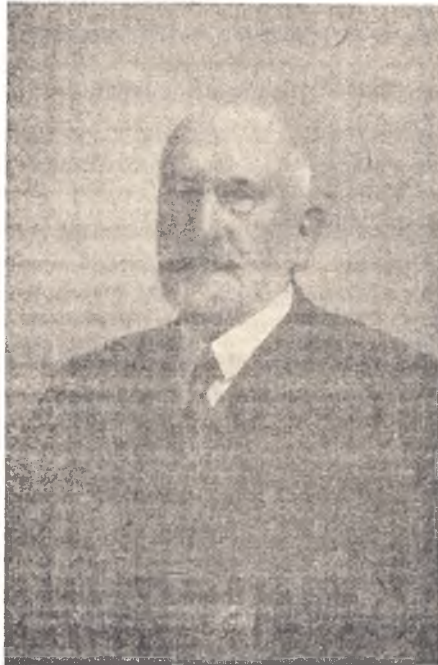
Як учений відомий був Ф. Корш головню своїми студіями з класичної філології, а спеціально зі студій над метрикою.

Метрика загалом цікавила його і поза грецькою та латинською спинав ся він також над аналізою староіндійської, перської, арабської й інших, а також рідної російської метрики.

Ф. Корш уродив ся 1843 р. в Москві і походив із високоінтелектуальної родини. Його батько й стрий належали до відомого кружка Станкевича, до якого належали також такі визначні російські діячі, як Герцен, Грановський, Велінський, Станкевич, Боткін і інші, а стояли у близьких зносинах із цілим рядом інших визначних мужів, як Кавелін, Гончаров, Некрасов, Тургенев, Соловєв, Чічерін і ин. Молодий Корш вирослав отже серед атмосфери, яка могла на нього як найкраще впливати. В 1865 р. скінчив він університет, а в 1875 р. став у нім надзвичайним професором римської літератури. В 1889—1892 р. пробував в Одесі як звичайний професор університету, перенесений туди за вару за протест проти порушення університетської автономії, якої допустило ся правительство. Опісля вернув назад до Москви і крім університету викладав іще перську літературу в „Лазаревськім Інституті східних мов“. В 1900 р. петербурська Академія Наук вибрала його звичайним членом (ордиварнимъ академикомъ) в відділі російської мови й літератури і тоді він покинув викладу в університеті, але в Лазаревськім Інституті викладав далі аж до кінця життя. Поза тим працював у різних наукових товариствах, а в 1908 р., коли заснувало ся „Товариство славянської культури“, він став його председателем і там не мало попрацював у користь української справи. Брав участь також у „Записках“ львівського та київського Наукового Товариства, за що оба товариства вибрали його своїм дійсним членом. Ще в весни 1914 р. появилася в київській „Україні“ його стаття „Дещо про вийстя української мови“. Брав також участь в „Украинской Жизнь“. Він був автором меморіалу „В справі скасування обмежень українського слова“, який виробив на поручення Академії Наук для правительства (1905 р.). Коли свод постановив був видати святе письмо в українській мові, Ф. Корш брав участь у тім виданю. Понад те забирав дуже часто голос в обороні української справи на сторінках преси і робив се майже до самої смерті. Смерть його стрінула українська суспільність зі щирим жа-

лем, а різні українські інституції поклали на його гробі вінки. Над могилою промовляв від Українців С. Петлюра, редактор „Україн. Життя“, прощаючи на вічній спочивок „дорогого брата“ українського народу.

6. Володимир Шухевич. Дня 10 цвітня, 1915 р., помер по кількомісячній недузі у Львові Володимир Шухевич. По-кільник уродився 1850 р. в Тишківцях, де його батько був

Володимир Шухевич.

священником. До нормальної школи ходив у Коломиї, до гімназії в Чернівцях і Львові, на університет у Львові, а скінчивши його, дістав суплентуру 1876 р. у IV гімназії у Львові, а 1887 р. став професором природних наук у реальній школі у Львові і на сім становища служив, доки не перейшов на емеритуру кілька літ перед смертю.

Був се чоловік незвичайно живий, рухливий і наділений буйним темпераментом. Брав широку участь у громадським

життю і не було майже товариства у Львові, якого він не був би основником або діяльним членом. Особливо довго трудився він у „Просвіті“, де був членом виділу, якийсь час був директором канцелярії і редагував деякі книжечки. В „Укр. Педагогічнім Товаристві“ був також довгий час членом виділу, зладив кілька книжечок, заснував газетку для дітей „Дзвінок“ і редагував її п'ять літ. Значні заслуги поклав коло розвою товариства „Руська Бесіда“ та „Боян“, яких був головою. В 1891 р. організував громадну прогульку з „Бояном“ на виставу до Праги, яка мала не мале національне значіння. В остатніх роках життя став на чолі „Музичного Товариства ім. Лисенка“ і коли не повела ся будова укр. театру, на який довгий час збирало складки, він заініціював будову дому для музичного товариства та серед дуже неприхильних відносин фінансових зумів те діло довести до кінця. В протягу несповна року станув будинок на укінченю і в вересні 1914 р. мав бути відданий до ужитку, як прийшла російська інвазія і зупинила все. Будинок докічено вже по смерті покійняка і по інвазії. Був він також членом ради надрайної „Дністра“, а потім цілий ряд літ членом дирекції.

В. Шухевич писав багато статей різного змісту і поміщував їх у „Зорі“, „Ділі“ й „Учителю“, який редагував кілька літ. В деяких статях підписував ся повним іменем, в інших ініціалами *В. Ш.* або псевдовімом *Шумило*. Найбільше праці вложив одначе в свою „Гуцульщину“, що вийшла в п'ятих томах (п'ятий том його накладом, а перші чотири накладом Наук. Тов. ім. Ш.), за яку його й вибрано дійсним членом. Збираючи матеріяли до неї, збирав також різні гуцульські вироби з дерева, металю, шкіри й ин. та передав сю збірку „Національному Музеєви ім. митр. А. Шептицького“. Зазначити належити, що в 1887 р. в часі приїзду архивн. Рудольфа до Львова він устроював етнографічний похід на Високім Замку, а в 1894 р. етнографічний відділ на краєвій виставі у Львові.

Коли прийшла російська інвазія, навіть його тверда натура не могла видержати тих душевних мук, які приносять вид московщени Львова й насильства над українським життєм і правами та нищення придбань тої довголітньої праці, в якій

і його цеголки були. Визначний український патріот і завзятий противник Москви закінчив життя — під московською торжигною.

7. **Олександр Русов.** Дня 21 жовтня, 1915 р., помер у Саратові професор Київського Торговельного Інститута, Олександр Русов, куди його евакуовано разом із інститутом. Покійник був визначним українським суспільним діячем, статистиком й етнографом. З роду Велькорос (ур. 1817), виростав на Україні, ажив ся з нею, полюбав і став свідомим Українцем. По скінченню київського університета, в яким між иншим слухав викладів М. Драгоманова, став учителем гімназії, але швидко покинув сю службу (1874 р.) та почав студіювати економічну статистику. Виїздив кілька разів на студії за границю (1871, 1873, 1875—76) і в часі побуту в Празі займав ся друком Шевченкового „Кобзаря“, що вийшов у двох томах. Один том, перший, заходами покійника був пропущений до Росії на кілька місяців перед відомим указом (1876 р.), що заборонював на все українську літературу та проістнував трицять літ... Другий том, аложений в нецензурних творів, не міг очевидно туди пройти.

Літературна спадщина О. Русова розпадаєть ся на дві часті: історично-статистичну та музично-етнографічну. Істор. статистичних праць оголосив він цілий ряд, як ось: Русскіє тракты въ концѣ 17 и началѣ 18 вѣковъ; Нѣкоторыя данныя о Днѣпрѣ наъ атласа конца прошлаго столѣтія; Днѣпръ въ концѣ 18 в.; Нѣжвинскій уѣздъ (праця, нагороджена золотим медалем Р. Г. О.); Описаніе Черниговской губерніи; Херсонскій уѣздъ; Народное образованіе Херсонской губерніи; Харьковъ по переписи 1893 г.; Воздвиженская ярмарка въ Черниговѣ й ин.

З музично-етнографічних праць належить зазначити: Остаѣ Вересаѣ и исполняемыя имъ думы и пѣсни“; Теорбанисты Грегоръ, Кастанъ и Францъ Впдортъ“; статья про значіе М. Лисенка (Кіев. Стар., 1903). Разом з П. Чубинським укладав „Программу для собиранія етнографическихъ и статистическихъ данныхъ“. Записував також від селян етногр. матеріали, але вона пропали.

Повинувши учительську службу, перейшов на земську службу і служив статистиком у херсонській, харківській, полтавській, чернігівській губернії. З початком 900-их років йому заборонено служити на Україні; тоді перенісся він до Петербурга і служив у транспортівім товаристві „Надежда“. В кінці в 1909 р. покликано його до Торговельного Інститута на професора статистики і на сїм становищі пробув уже до смерти. Свої виклади оголосив у двох підручниках: „Краткій обзоръ развитія русской оцѣночной статистики“ та „Краткая энциклопедія земскаго дѣла въ его историческомъ развитіи“.

О. Русов був учасником українського руху від кінця 60-их років та членом старої „Громади“ і стояв близько першопочинів земського руху, будучи в приятельських зносинах із його визначними діячами, А. Карпівським, А. Ліндфорсом й ин. Через кілька тридцять був борзеньким повітовим земським радним і чернігівським губерньським земським радним із борзенького повіта. Усюди, куди його не кинула доля й улюблена статистика, він ураз із жінкою ставав у центрі громадського життя, беручи безпосередню участь у громадській діяльності місцевої інтелігенції. Особливо багато роботи вложив О. Русов у розвиток бібліотек, що процвітають у Чернігові, Херсоні й Харкові.

О. Русов організаційно не міг жити без громадського діла й його не можна було поставити в таке положення, де він опустив би руки. Відірваний супротивностями життя від одного діла, він брався до другого, пристосовуючись до умов, які для инших булиб неможливі. В роботі шукав змягченя свого особистого горя. Завсїди запятий понад міру своїми безпосередніми обовязками, він проявляв багато ініціативи та вкладав багато труду в здійсненя починів громадського характеру. Не можна не згадати також про його постійне співробітництво в організації українських аматорських представлень, що відіграли важну роль в розвитку українського театру та принесли поважний дохід на покриття культурно-просвітних видатків на провінції. Про відпочинок не хотів ніколи нічого знати і тепер, тяжко недужий, займав ся перенесенням „Торгов. Інститута“ до Саратова та ледви дихаючи добив ся туди, а не забаром прийшла звістка про його смерть.

8. **Евген Озаркевич.** Дня 21 вересня, 1916 р., помер у Відні др. **Евген Озаркевич**, львівський лікар і директор „Народної Лічниці“, поховавши два місяці перед тим також у Відні свою жінку. Повійний уродився 8 червня, 1861 р. в Белелуї, до гімназії ходив у Чернівцях і Львові, на медицину в Відні. Якийсь час був лікарем у Боснії, потім у Рожнітові й Стрию, в кінці у Львові (від 1897 р.). Коли при природописній секції **Наук. Тов. ім. Шевченка** заснувала ся лі-

Евген Озаркевич.

карська комісія, він став її головою і редактором „Лікарського Збірника“. В ній містив свої статі та рецензії і звертав особливу увагу на лікарську термівольогію, яку збирав довгий час та хотів видати окремою книжкою. Тому, що Українців лікарів було мало по більших наукових центрах, а практичні лікарі по малих містечках не мали змоги займатися наукою, „Лікарський Збірник“, протривавши кілька літ, упав. В 1903 р. повстала у Львові „Народна Лічниця“.

Др. Е. Озаркевич став її директором і вів її майже до кінця життя з перервою в часі інвазії. Був членом основником Товариства українських лікарів і його першим головою та редактором популярного органу „Здоровля“. По за тим брав участь у культурно-просвітній праці та політичній. Був членом Виділу і заступником голови товариства „Просвіта“ та головою львівської філії „Просвіта“, а крім того діяльним членом багатьох інших львівських товариств і не було ніякого віча, зборів, представлення, концерту, вечериць, на котрих він не був би особисто. Особливі заслуги поклав коло організації середніх і низших верств українського населення Львова та його товариств „Міщанського Братства“ і „Львівської Руси“, в якій також був головою. В часі інвазії повнив службу лікаря в таборі галицьких виселенців у Вольфсбергу, а по впертю Москалів один із перших вернув до Львова, бо вже в серпні, 1915 р. Належав загалом до енергічних і діяльних людей та не відказував ся від ніякої громадянської роботи, хочби вона й не була приємна.

9. Петро Огоновський. Дня 9 лютого, 1917 р., помер у Відни на еміграції висулужений професор академічної гімназії у Львові, Петро Огоновський. Уродив ся 1853 р. в Чагрові, ходив до гімназії в Бережанах, на університет у Львові й Відни, де був головою „Січи“ 1877/78 року, в дуже при-крім часі, коли вєкди шукано за соціалізамою і неодного молодого чоловіка сліджено. В осени 1879 р. став учителем IV гімназії у Львові, а 1885 р. академічної і звідси перейшов 1910 р. на емеритуру.

Хоч був дуже слабого здоровля, поза педагогічною працею віддавав ся культурно-просвітній роботі і належачи більше як 30 літ до Виділу „Просвіта“, повнив там функції знаменитого касієра, контрольора, а в кінці голови. Оцінюючи належно сю довголітну працю загалні збори вибрали його почесним членом „Просвіти“. Активноі участі в ширшій науковій праці не брав, за те видав чотири добрі підручнички (три аритметики і один фізики) для низших клас і на спілку з дром В. Левцьким підручничк аритметики для висших клас гімназії, при чім звертав увагу на поправну термінологію.

Оцілюючи належно його працю, яку він вложив у сі підприємства, природописна секція вибрала його своїм членом:

Петро Огоновський.

10. **Евген Олесницький.** Дня 26 жовтня, 1917 р., помер у Відні по довгій хворобі адвокат і парламентарний посол, др.

Евген Олесницький, що як активний політик та громадянський діяч займав перше місце між галицькими Українцями і своєю індивідуальністю і знанем і своїми зв'язками й невсипущою працею.

Покійник родився 1860 р. в Говиліві Великій, як син священика. До народної школи ходив у Тереховлі, до гімназії в Тернополі, на університет у Львові. До Львова прийшов безпосередньо по соціалістичних процесах (1878 р.), коли поступові ідеї, засіяні М. Драгомановом, розворушили свою новістю молодіж. Що й його вони були захопили, довівом цього може послужити переклад розвідки Добролюбова „Авторитет у вихованю“, що вийшов у „Дрібній Бібліотеці“, закладеній І. Франком. Вправді до політичної групи Франка-Шавляка, що сформувалася опісля в радикальну партію, не пристав, але все був поступовцем аж до смерті. У Львові пробував до 1891 р. і за той час розвивав тут дуже живу діяльність. В рр. 1884—86 видавав своїм коштом „Русько-українську бібліотеку“, якої вийшло 17 випусків. В рр. 1887—1891 був у відділі „Руської Бесіди“ театральним референтом і звійшовши в зв'язь із театром, виготовляв для його репертуару переклади різних sztuk, між иншим і лібрето „Циганського барона“. Для „Бібліотеки найзнаменитших повістей Діла“ виготовив також кілька перекладів. Належав до основників „Діла“, був якийсь час його співробітником і до кінця життя містив у ній статі, особливо розглядаючи кождий новий закон. Був також редактором гумористичного „Зеркала“ та основником (разом із Ант. Горбачевським та К. Левицьким) „Часописи Правничої“, яку опісля переймало й видавало Наук. Тов. ім. Шевченка. За статі правничого та економічного змісту (деякі з них повиходили окремими брошурами) вибрало його Наук. Тов. ім. Шевченка своїм дійсним членом (1х спис див. „Хропіка“, ч. 5).

Маючи за собою вже доволі широку громадянську діяльність, перенісся 1891 р. до Стрия, де отворив адвокатську канцелярію і вів її аж до 1908 р. Там добув собі відразу славу знаменитого адвоката й бесідника та виголосив багато політичних рефератів на вічах, промов на святочних вечірнях та бесід у політичних процесах; з поміж остатніх найважчих: оборона посла д-ра Т. Окуневського в коломийській

процесі за обиду намістника К. Баденія та оборони у справах баденівських виборів у Чернівці, Кунині, Вікторові, Комарні й Стрию.

В 1900 р. вийшов при доповняючих виборах до сойму послом із Жидачівського пов., а в 1901 р. при годових виборах із Стрийського пов. і став головою клубу. На час його послованя припали обі соймові сецесії (8/7 1901 і 29/10 1903). Перед другою сецесією виголосив одну з найзнаменитших

Евген Олесницький.

промов. По повероті послів до сойму він був далі головою клубу до кінця 1907 р. В новім соймі (1908) став знов послом Стрийщини, але 1910 р. зложив мандат, який переняв др. Евг. Петрушевич. При перших загальних виборах до парламенту (1907) вийшов послом Стрийщини, так само при виборах 1911 р. і задержав сей мандат до смерті.

За час свого побуту в Стрию зорганізував повіт так, що його можна було вважати вірцевим. Дав почин до заснованя

Філії „Просвіти“, „Бесіди“, „Бояна“, „Каси Задаткової“ й інших кредитових інституцій, а головню причинив ся до будови величавого „Народнього Дому“. Заснував ряд молочарських свідок на звір данських і швайцарських, а потім організував їх у „Кравній Молочарській Союз“.

З початком 1909 р. переніс ся зі Стрия до Львова, а негов прощаням його зі Стриєм була господарська вистава в Стрию в осена 1909 р., яка показала плоди тої організаційної праці на господарським поли, до якої він дав почин у Стрию.

До Львова переніс ся з означеною метою, перевести організацію краєного господарського товариства „Сільський Господар“, що йому й повело ся. Чим є тепер се товариство, не потрібно поясняти, а стало воно тим завдяки організаторській діяльності Евг. Олесницького, що звинув свою адвокатську канцелярію, зложив соймовий мандат, держав ся в тіни в парламенті і посвятив виключно йому свої сили. Зорганізувавши „Сільського Господаря“ став директором „Дністра“ і брав участь у комітеті будови україн. театру. Тут заскочила його війна. Покійник виїхав до Відня і вже звідти не судило ся йому живим вертати до Галичини. Його тіло перевезено до Стрия і поховано побіч дольки одиначки, яку втратив іще за свого побуту в Стрию. Евг. Олесницький належав до дуже визначних людей і талановитих, а що не проявив своїх здібностей на ширшій арені, сьому винні спеціальні галицькі обставини, серед яких за мало простору до високого лету.

II. Юліан Медведський. Дня 7 січня, 1918 р., помер у Львові вислужений професор і бувший ректор львівської політехніки, бувший заступник голови товариства „Просвіта“, Юліан Медведський (по польськи: Julian Niedźwiedzki).

Покійний уродив ся дня 18 жовтня, 1845 р. в Перемішлях, де й ходив до гімназії, а в роках 1864—1872 на віденський університет. В 1869 р. здав іспит на учителя середніх шкіл із групи: історія природи на цілу гімназію і математика й фізика на низшу гімназію. Від 1870—1873 р. належав до складу ц. к. державного інститута геологічного в Відні як секційний геолог. В 1873 р. став професором мінералогії й геології в Академії технічній (пізнійшій політехніці) і пов-

нив у ній три рази уряд ректора (1879, 1884 і 1887 р.). Від 1874 р. був членом екзамінаційної комісії для учительських кандидатів, а опісля для шкіл середних. Був довгі літа членом виділу „Towarzystwa przyrodników im. Kopernika“. В 1887 р. був доцентом мінералогії й геології і заступав професора в львівському університеті. Був членом гірничої ради Виділу кравого. В 1887 р. став членом кореспондентом, а в 1893 р. дійсним членом Академії Наук у Кракові. Шкільний був дуже здібним геологом, але мусів свої праці містити по чужих виданнях, бо тоді, коли він писав, не було ще наших. У політичнім життю не брав участі. Піддержував своїми датками народні інституції, особливо такі, що займалися молодіжю. В завіщаню установив своїм спадковцем товариство „Просвіту“, яке по виплаті невеликих леґатів для родичів, мав остале майно при помочи кураторії розділити між українські товариства. Українське Педагогічне Товариство одержало леґат у висоті 15 тисяч корон.

З важніших праць, оголошених друком, можна зазначити отці:

1) Aus den Tiroler Centralalpen (Jahrbuch d. geolog. R. Anstalt, Wien, 1872).

2) Zur Kenntniss der Banater Eruptivgesteine (ibidem, 1873).

3) Über Gesteine von der Insel Samothrake (ibidem, 1875).

4) Beiträge zur Geologie der Karpathen bei Przemyśl (ibidem, 1876).

5) Zur Kenntniss der Eruptivgesteine des westl. Balkans (Sitz. Berichte der Akademie, Wien, 1879).

6) Stosunki geologiczne formacyi solnej Wieliczki i Bochni (Kosmos, 1883/4 і окремо по німецьки).

7) Zur Kenntniss der Fossilien des Miocäns von Wieliczka und Bochnia (Sitz. Berichte der Akademie, Wien, 1886).

8) O formacyi solnej koło Kałusza (Kosmos, 1891 і окремо).

9) Przyczynek do geologii brzegu Karpackiego w Galicyi zachodniej (Rozprawy Akad. Umiejętności, Kraków, 1894).

12. Іван Пулюй. Дня 31 січня, 1918 р., помер у Празі визначний український учений, вислужений професор і бувший ректор німецької пражської політехніки, др. Іван Пулюй. Покійний родився 2 лютого, 1845 р. в Грималові, до гімназії ходив у Тернополі, на університет у Відні, де перше скінчив богословський, а потім філософський факультет. В 1874 р. став асистентом для фізики й механіки в маринарській академії в Реці, а пів року був заступником професора. В 1875 р. дістав від міністерства освіти стипендію на виїзд за границю для дальших студій і в Штрасбургу досягнув академічний степінь доктора. Від 1876—1882 р. був асистентом при фізикальній кабінеті віденського університету, в 1877 р. габілітувався для експериментальної фізики і до 1883 р. був приватним доцентом тамже. В 1884 р. покликано його на професора німецької політехніки в Празі, де він викладав експериментальну фізику й електротехніку аж до вислуження принца-ного числа літ і переходу на емеритуру з досягненням сімдесятого року життя. В часі війни займався покійник дуже щиро українськими виселенцями в Празі і був душею тамошнього українського комітету для несення виселенцям помічи. Особливу увагу звертав на шкільну молодіж і збирав пильно дати на стипендії для неї. Написав також кілька брошур та статей по німецьки про українські справи та змагання до незалежності.

Ще як доцент віденського університету, зробив він кілька трудних фізикальних дослідів і оголосив їх результати у виданнях віденської Академії Наук. Від 1882 р. звернув свою діяльність на практичне поле електротехніки і зладив світловогий прилад для телефону, електричну лампу безпечности та патентував свій спосіб карбонізованя угляних плиток для жарових ламп, а також новий спосіб вироблюваня угляних прутиків до лукових ламп. В 1883 р. брав участь своїми науковими і електричними приладами в електричній віденській виставі та був технічним дорадником австрійського товариства оружних фабрик у Штайрі і директором уладженої ним фабрики жарових ламп, де вироблювано його жарові лампи для вистави. Його прилад до означуваня механічного еквіваленту тепла відзначено на париській всесвітній виставі 1878 р. срібним медалем, а його електричні прилади (Vacuum

Apparate) на париській виставі електричній в р. 1881 дипломом de cooperation.

Брав також участь у наших письменстві і він перший, не вважаючи на москвофільські насмішки, переклав молитвенник на народню мову та видрукував у Відні 1871 р. тоді, як львівська консисторія за спонукою відомого москвофіла, крилошанина М. Малиновського знищила першу рукопись „по праву каноническому“. Тодіж видав він в оборові молитвен-

Іван Пулой.

ника „Лист без коверти“, в яким відширає напади М. Малиновського. Разом із П. Кулішем переложив Новий Завіт на українську мову і в 1871 р. видав чотирох євангелістів, а 1880 р. цілий Новий Завіт, Оісіля на спілку з Іваном Нечуєм Левицьким виладив переклад і Старого Завіту та відступив його для видання британському Біблійному Товариству. Перший раз розійшов ся сей переклад у значному числі між чолоневими Українцями в Япанї в часі російсько-япанської

війни. Видав також дві популярні брошури: „Перемінні звізда“ та „Непропаща сила“.

13. Федір Вовк. Дня 29 червня, 1918 р., помер у Гомелі Федір Вовк, у дорозі до Києва, де мав стати професором агропедології в українській університеті та взяти участь у комісії, що займається організацією україн. Академії Наук. Увесь свій вік стремив до того, щоб мати змогу працювати на рідній землі і для рідної науки, і увесь вік мусів сквтати ся по чужині та для хліба працювати у чужих, колиж його мрія мала сповнитися, відійшов від нас раз на завжди. Очевидно унав покійник, як і багато інших наших громадян, що упокоїли ся в останніх роках, жертвою тяжких і незвичайно прикрих обставин життя, викликаних всесвітньою війною. В нормальних часах він міг іще кілька літ пожити і попрацювати тим більше, що тепер його праця дуже придала би ся...

Покійник уродив ся 1847 р. в селі Крячківці, Івратинського повіта, в Полтавщині. До гімназії ходив у Ніжині, на університет (факультет природних наук) в Одесі і в Києві. Скінчивши університет 1871 р., жив якийсь час у Києві, займаючись етнографічними працями, які почав іще за часів студентства. В 1873 р. належав до осібників київського відділу Рос. Географічного Товариства, а в 1875 р. був членом третього археологічного з'їзду в Києві. В 1876 р. був арневоленний покинути Київ і виїхати за границю. Вправді по дволітнім побуті за границею повернув назад до Києва 1878 р., звідки робив археологічні екскурсії по Київщині та Волниі, але вже в 1879 р. мусів знов виїздити за границю та аж по першій революції, 1905 р., дебув дозвіл на поворот до Росії, і то до Петербурга, де достав посаду кустоса в етнографічнім музею імени Александра III та став доцентом петербурського університету. Маючи багатий досвід і широке знаня, поставив він музейні колекції на високім рівени, а особливо української відділ, в яім зібран незвичайно цінні колекції виробів, домашніх приладів і посуду, народніх костюмів, типів і ви. Збирав їх у значній часті в Галичині і їх цінність тепер тим більша, що по знищенню Галичини в часі війни і пожежах, викликаних війною, другий раз зібрати їх не можна.

Окрім службових обов'язків у музею, читав лекції антропології в університеті, працював в антропологічній комісії та в Російськiм Географічнiм Товариствi, редагував спеціальні видання та заходив ся коло видання етнографічної, антропологічної та археологічної карти Росії, до чого і сам і при помочи своїх молодих слухачів зібрав багатий матеріал. Хоч старий, був усе жвавий і укладав плани на далеку мету

Федір Вовк.
(1904 р.)

так, якби мав іще дуже довго жити. Розуміть ся, що багато з тих планів не міг виконати і вони дожидали рік від року все вільнішого часу, аж доки не перервала їх смерть.

Покійник мав незвичайно великий дар популярного викладу і умів навіть найтрудніші теми представити так, що їх могли зрозуміти навіть люди без окремого фахового підготовлення. Тому його виклада тїшиди ся все численною орек-

венцією і мали травкй успіх. Любив незвичайно молодіж, відносився до неї по батьківськи і всюди ширив між нею своє знанє та впливав на неї сильно своїм безмежним ідеалізмом та запалом до праці, поступу, науки. Він не жалував ніколи ні себе, ні свого здоровля, коли сього вимагали інтереси науки або громади і вмів заганяти в кут молодих та здорових людей. Хоч старий віком, відмовляв собі літнього відпочинку й тож ся по цілій Україні ціле літо, роблячи ровкопки, збираючи етнольогічні матеріяли, роблячи антропометричні поміри, фотографуючи типи, будівлі, та збираючи предмети до різних музеїв.

Багато плянів покійника не здійснило ся та багато праць, які він задумував, не зроблені. А всеж таки його наукова спадщина доволі значна. Його наукові інтереси були дуже широкі й розтягали ся в рівній мірі і на антропологию і на етнологию, етнографію, археологию, географію, ботаніку. Він працював у кожній тій галузи науки, але найбільше уваги привязував до антропологиї, вважаючи інші науки про чоловіка та людей тільки помічними науками антропологиї. На його гадку антропологи́я як наука про фізичні, найбільше тривкі та незмінні прикмета чоловіка, повинна бути підставою, на якій має опочивати знанє про чоловіка. Тому то клав він велику вагу на антропометричні поміри, які переводив залюбки сам дуже докладно і до яких підучив молодші сили.

Найбільша його праця в антропологиї, се докторська дисертація: „Variations squelettiques du pied chez les Primates et chez les races humaines (Mémoires de la Soc. d' Anthrop. de Paris, 1900 і окремо). В 1904, 1905 і 1906 робив він екскурсії по Галичині, Буковині й Угорщині в товаристві дра І. Франка, Рябка, дра Ів. Раковського, дра З. Кузелі, дра Г. Гарматія, дра Л. Ганкевича (в різних часах) та переводив численні антропометричні поміри на українським населеню. Колиж опісля став доцентом у Петербурзі, робив екскурсії для помірів то сам, у товаристві своїх учеників, С. Руденка в Чернагівщині, В. Сахарова на Волині та в Київщині, Л. Чикаленка в Кубанщині, то вислав самих учеників Л. Чикаленка і А. Шульгина у Полтавщину та Херсонщину, М. Лебедева в Курщину та Вороніжщину, О. Длеша та Е. Артюхова у Київщину, Б. Крижановського на Поділе, М. Кондра-

шенка в Катеринославщину. Результатом тих екскурсій явився дуже багатий і цінний матеріал, який переходить ся в Кабінеті географії й антропології Петербургського університета та який певно ученики покійника опрацюють науково. Він використав його тільки частинно в отсих працях: „Антропометричні досліді українського населеня Галичини, Буковини й Угорщини. І. Гуцули“ (Матеріали до укр. етнології, т. X, Львів, 1908); „Українці в антропологічеськомъ отношеніи“ (Украин. Вѣстникъ, Сп., 1906 і по німецьки в *Ukrainische Rundschau*, 1908); „Антропологічеськія особенності українскаго народа“ (Украин. народъ въ его прошломъ и настоящемъ, т. II, ст. 427—454). У тих працях дійшов до зовсім нових висновків, які належить уважати останнім словом науки. Він сконстатував, що Українці творять окремий антропологічний тип, що сильно відрізняється від типу суєдних славянських народів, за те виказує сильне посвоєченя з полудневими Славянами; через те належить зачисляти його до адриатичної (динарської) раси. Його розсліди потвердили отже з антропологічного становища те, що доказували фізіологі зі свого становища.

З обсягу етнології належить зазначити такі його праці, як: „Основныя черты южнорусской орнаментики“ (Труды III Археолог. съѣзда въ Києвъ, т. II, 1878); „Українське рибальство в Добруджі“ (Матеріали до укр. етн. I, 1899); „Кавказ і Карпати“ (Науковий Збірник присвячений М. Грушевському, Львів, 1906); „Старинныя деревянныя церкви на Волини“ (Матеріали по этногр. Россіи, I, Сп., 1910); „Програма до збираня відомостей, дотичних народньої побутової техніки“ (Матер. до укр. етн., I, 1899); далі велика праця: „Этнографическія особенності украинскаго народа“ (Украин. народъ, II, ст. 455—647), яка сама одна забезпечувала би покійникови визначне становище в українській науці. В ній поданий опис і характеристика побутового життя Українця в усіх його проявах та така сила всяких вісток, яких ми доси не мали так разом зібраних. Автор не обмежував ся одначе самим описом, але старав ся кожду річ відповідно пояснити, через те ся праця дуже важна для кожного, хто тільки хоче пізнати глибше культуру й душу українського народа.

Нова розслідами матеріальної культури займав ся щепокієвник поодинокими звичаями й обрядами. Тому студіював царубочі й дівочі організації на Україні, досвітки й вечерниці і полишив розвідку: „La fraternisation en Ukraine“ (Mélusine, 8, 1891 і переклад її у „Правді“ п. н. „Братани на Україні“); і матеріали (по українськи і французьки) у париськім видавництві „Kronika“ (V та VIII т.). Спеціальну увагу присвятив весільним обрядам і оголосив про них величку й важну працю: „Rites et usages nuptiaux en Ukraine“ (L' Anthropologie, т. II—III, 1891—1892 і те саме по болгарськи). Висліді студій Ф. Вовка про весільні обряди посунули значно наше знання про сю справу та дали їй нове освітленє, при чім показало ся, що й тут український народ найкраще доховав старинні обряди та що до того він стоїть близько до полудневих Славян.

З інших обрядів займав ся Ф. Вовк іще похоронним і оголосив на сю тему працю п. н. „Le traineau dans les rites funéraires de l' Ukraine“ (Сани в похоронних обрядах України, Revue de Traditions populaires, т. IX, 1895).

До етнографії відносять ся такі його праці, як: „Задунайская Січъ по мѣстныхъ воспоминаніямъ и разсказамъ“ (Києв. Старина, 1883, I, II, IV) і особливо тепер актуальна праця „Русскія колонія въ Добруджѣ“ (Києв. Старина, 1889, I—III); „Етнографическія замѣтки о Болгаріи“ (Рус. Мысли, 1885); „Исслѣдованіе ярмарокъ въ этнографическомъ и экономическомъ отношеніяхъ“ (Записки Юго-Зап. отд. И. Р. Геогр. Общ., т. I, 1874). До спілки з С. Русовою описав свій побут „Серед виноградарів південної Франції“ (ЛНВістник, 1906). Інтерес до подорожий пробиваєть ся в його французькій статі: „Подорожі й подорожники на Україні“ (Revue des traditions pop. 1891).

Богато уваги присвятив покійний Ф. Вовк передісторичній культурі українського народу, з особливою любовю займав ся найстаршими знахідками камінного віка (палеолітом та неолітом), а зокрема тодішньою технікою й майстерством і полишив ряд цінних праць, як: „Передісторичні знахідки на Кирилівській вулиці у Києві“ (Матеріали до укр. етнології, I, 1899); „Палеолітичні знахідки на Кирилівській вул.“ (там же); „Звістки й листки“ (там же); „Знахідки у могилах між

Веремів і Стротівкою біля Трипілля" (тамже, т. III, 1900); „Магдаленське майстерство на Україні" (Записки, Львів, 1902, т. 45); „Вароби-передміквеського типу у неолітичних стоянках на Україні" (Матеріали, 1905, т. VI); „Палеолітичні знахідки в селі Мізвіні на Чернігівщині" (Записки, т. IV, Київ). В тих розвідках ствердив новими даними, що українська територія була здавна давня залюднена, мала в дуже давніх часах високу культуру й стояла в тісних культурних зв'язках із полуднем. Тут належить також зазначити його переклад праці проф. Л. Нідерлього: „Человѣчество въ доисторическія времена" (СП., 1898).

До ботаніки відносять ся його перші наукові праці такі, як: „Дѣйствіе свѣта и темноты на хлорофиль водор. Spirogyra Sp." (Київ. Унив. Извѣстія, 1870); „Исслѣдованіе продуктовоъ еухой перегонки деревъ Pinus Sylv." (Записки Київ. Об. Естетвоиспатателей, т. I, 1871); „Списокъ растений Югозап. края съ ихъ народн. названіями" (Записки Юго-зап. Отд. Р. Геогр. Об-а, т. I, 1874). До географіі відносять ся його статі в дотячних розділах всесвітної географіі Е. Реклю, в якій він був співробітником. Коли додамо тут іще таку його працю, як: „Т. Шевченко і його думки про громадське життя" (жєневська „Громада" і окремо, Львів, 1906), що викликала відому студію М. Драгоманова „Шевченко, українофіли й еоціалізм" та один епізод із його епоминів „Дещо з моїх австро-руських епоминок" (Привіт Іванови Франкови, Львів, 1916), то будемо мати усє важнійше з його літературної і наукової діяльності. Поза тим оголосив він багато заміток і рецензій на різні наукові праці, найбільше по різних францужьких та російських періодичних виданях, але вона не вплинуть на зміну його літературної еізіономіі. Додати ще належить, що він був ініціатором заснованя етнографічної комісії при Наук. Тов. ім. Шевченка та якийсь час був її головою і редактором „Матеріалів до укр. етнологіі", які також повстали в значній мірі завдяки його заходам. Обовязком наших наукових товариств є тепер зібрати всю наукову спадщину сього небуденного чоловіка та видати її по українськи і зробити доступною для нашої молодіжи, що віддаєть ся науці.

14. Іван Стешенно. Дня 29 липня, 1918 р., приїхав до Полтави з Києва Іван Стешенко, маючи намір вїбрати ся звїдти разом зі своїм сином на довший побут на хутїр „Чернечий Яр“ на Полтавщинї, щоби там приготувати ся до професури в україн. унїверситетї, яку бажав обняти. Коли йшов улицею, вискочили несподївано з якогось дому два розбишаки, крикнули: „Руки в верх!“, а що І. Стешенко спустив руку в кишеню, вистїрили кїлька разів і двома кулями ранили його в голову смертельно. На другий день у полудне І. Стешенко помер.

Уродив ся покійник у Полтаві 1873 р. і там ходив до гїмназїї. В 1892 р. вписав ся на історично-фїльольогїчний факультет кїївського унїверситету і скїнчив його в 1896 р. та став учителювати. Але вже в 1897 р. його арештовано і повсяких тюремних пригодах вислано з Києва, позбавлено права педагогїчної дїяльности та заборонено жити в унїверситетських і губернїяльних мїстах. Вернув до Києва аж недовго перед першою революцією, та в 1905 р. знов його арештовано і знов позбавлено права служби. З початком вїйни ще раз його арештовано та грожено засланням, і тїлько з великим трудом удало ся йому вимкнути ся...

Почав писати вже на шкїльній лавї і друкувати переважно поетичні твори під псевдонїмом Іван Сердешний в галцьких часописях „Правдї“ та „Зорї“ („Сонети“, „Росинки“, переклад Овідїєвих „Метаморфоа“, драму „Мааєпа“, нагороджену премїєю й ин.), які потїм вийшли в Кїїві окремими збірничками п. н. „Хуторні сонети“ (1898) та „Степові мотиви“ (1901). Пробував також свої сил у пїбїсти („На заводї“ в Лїт. Наук. Вїстнику), але найбільше праці присвятив публїцистицї та науковї дїяльности. Поки появила ся українська преса, друкував свої статї й замїтки, переважно на українські теми, в таких часописях, як „Образованїє“, „Кїївскїє Откликї“ й ин. Від часу великої революцїї друкував свої публїцистичні працї майже до остатнїх днїв життя в „Робїтничїй газетї“.

Першою його науковою працею була монографїя про Ів. Котляревського, надрукована в „Кїїв. Старинї“ таї видана окремо (1898 р.) і нагороджена премїєю петербурської Академїї Наук. Від тодї звернув він увагу на українське письмен-

ство і оголосив цілий ряд статей про Марка Вовчка, М. Гоголя, Олексю Стороженка, М. Коцюбинського, Лесю Українку, І. Франка, В. Стефаніка, О. Кобилянську. З творів, виданих окремо, належить зазначити „Історію української драми“ та „Українські шостидесятники“. Ці праці друкував він у „Кіев. Старині“, „Записках“ обох наукових товариств, „Україні“ й ин. Перед війною почав писати критичну біографію Т. Шевченка, яка мала вийти в 1914 р. (ювілейнім). Частина її надрукована в „Записках“; війна перервала зносини Київа зі Львовом і невідомо, чи покійник викінчив її.

Побіч літературної й наукової діяльності розвивав І. Степенко також політичну роботу, очевидно потайну. Між иншим був він разом із Лесею Українкою організатором першого соціально-демократичного кружка і тому жартом називав себе „соціал-демократом першого прызива“. Колиж почала ся організація державного життя України, він зразу став генеральним писарем, а потому міністром освіти в кабінеті В. Винниченка та займав те місце аж до большевицького повстання. В міністерстві освіти працював він і по викиненю большевиків із Київа аж до остатніх днів. Тепер усміхнула ся йому професорська діяльність, заборонена російським урядом. Дужий, молодий, талановитий учений, запалений бесідник, він міг стати окрасою українського університету та керманнчем молодіжв, та судило ся інакше...

Звичайні члени.

15. Володимир Гребеняк. Дня 7 червня, 1915 р., поляг на полі боротьби, недалеко Галича, аплікнт музея Наук. Тов. ім. Шевченка, Володимир Гребеняк. Покійник родив ся 18 падолиста, 1892 р: у Львові, як син зеліничного підурадника. Тут ходив до гімназії й на університез. Уже в гімназії проявляв велике замилуванє до наукової праці і багато працював у тайнім кружку самоосвіти, де збирали ся ученаки львівських польських гімназій. В часі університетських студій був дуже діяльним членом „Академічної Громади“ та „Прогресітного Кружка“ і брав визначну участь в устроюваню популярних курсів висшої освіти. Та головна його праця про-

звляала ея на науковім полі. Предмет, якому посвятив ея покійник, була передісторична археологія, антропологія та порівнююча етнологія. Се все науки дуже мало розроблені в нас, які вимагали великого вкладу праці від молодого дослідника та мусіли стати пробним каменем його таланту. Покійник виказав уже в перших своїх працях незвичайну сумлінність в опанованю матеріялу та широкій науковій світогляд, при чім і спосіб письма мав легкий та принадний. Науці віддавав ся з одушевленем і всі, що його знали, бачили в нїм надійну силу, що могла би колись стати прикрасою українського університету. На жаль судило ся інакше.

Володимир Гребеняк.

Всі важніші праці В. Гребеняка друквані в „Записках Наук. Тов. ім. Шевченка“, а найважливіша з них: „Слїди скитської культури в Галичині“. Одна його праця виїшла вже по смерті автора: „Нові археологічні нахідки на території східної Галичини“ (Записки, т. СХХІІ). Багато його наукових рефератів та заміток друкувало ся в „Дїлі“ та „Ілюстрованій Україні“. Перед самим початком війни вибрала його етнографічна комісія заступником секретаря та визначила йому підмогу на ескурсію для збираня матеріялів до народнього будівництва, але не стало вже часу виповнити намір.

16. Кость Паньківський. Дня 16 падолиста, 1915 р., помер у Києві Кость Паньківський, вивезений Москалями зі Львова як закладник. Покійник був сином священника і родився в Рашківій Волі 1855 р. Гімназію скінчив у Перемишлі, де чим записався на богословський факультет львівського університету. Та був се час перших соціалістичних процесів у Львові, які нагнали на багатьох рутенців такого ляку, що вони бояли ся власної тіни. За те, що К. Паньківський зва-

Кость Паньківський.

жив ся десь стрінутися з Ів. Франком, викличено його з духовної семінарії. Тоді переїс ся він до Відня і вписав ся до академії для хліборобства та записав ся до „Січчя“, де вперше мав нагоду розвинути енергічну громадську діяльність. По повероті до Галичини не дістав державної служби, як „політично ненадійний“ і се було причиною, що він кинув ся на поле громадянської діяльності та віддав себе їй цілого. А треба було тоді величезної любови до свого народу та не-

похитної віри в перемогу української ідеї й надії на кращу будучність, щоби свою життєву долю зв'язувати зі слабкими й хисткими тодішніми українськими організаціями. Йому не забракло їх, а перенятій потребою праці, не зражував ся ніякими перешкодами і посував ся все в перед тернистим шляхом.

Не було у Львові ніякого українського товариства, до якого він не належав би та не було ніякого видавництва, якого він не піддержував би матеріально й морально. Богато товариств вибирали його на члена виділу та звичайно поручували такі функції, що вимагали найбільше часу й праці. Особливо заслужив ся він як довголітній член виділу „Прогресу“, де редагував багато книжечок, редагував часопис, яку видавало товариство, заходив ся коло заснованя її бібліотеки і подарував до неї багато книжок та був довгий час безплатним бібліотекарем. Так само працював він довго в виділі „Укр. Педагогічного Товариства“, редагував деякі його книжечки й деякий час часопис для дітей „Дзвінок“. Довгі літа був управителем „Інститута св. Миколая“, в яким від його впливом виховало ся багато щирих робітників на народній ниві, і у всіх вихованців полишив по собі найкращу пам'ять і вдячність. Редагував деякий час також гумористичну часопись „Зеркало“, а своїм коштом видавав „Дрібну Бібліотеку“, якої вийшло кільканацять томиків.

У Виділі Наук. Тов. ім. Шевченка засідав довгі літа і сповняв різні функції, а в 90-их роках, поки Товариство заангажувало окремих урядників, був властиво всім. Редагував орган Товариства „Зоря“, робив коректи, видавав окремі відбитки й т. ин. В останніх роках пробування в Виділі був контролором, рахунковим референтом видань та членом адміністративних комісій, особливо друкарняної та для заряду каменицею. Через те заслужив ся він дуже коло адміністративного розвитку Товариства.

Коли настав у нас економічний рух і почали засновувати ся фінансові й господарські товариства, він узяв і в них діяльну участь. Тут уже зв'язала ся його доля з „Кравчим Союзом Кредитовим“, в яким він став директором, оставав ним до смерті і багато причинив ся до його розвитку. Він заснував і редагував кілька літ економічний місячник „Еконо-

міст" та бібліотеку, що мала метою ширше кооперативних думок.

Забрав голос по часописах у всяких справах і на всякі потреби українських товариств та інституцій відклавкав ся щедрою грошевою підмогою. У філантропійности мало хто міг його перевищити.

Через те, що був довгий час редактором часописий та різних видань, стояв у перепиці з ріжними визначними діячами з закордонної України, приймав їх у себе і відвідував їх, коли сам їздив на закордонну Україну. Зокрема українська еміграція з Росії мала в нім щирого порадирика, помічника й опікуна. Не диво, що його знали широко по всій Україні та довго будуть згадувати тихим, добрим словом.

Др. Теофіль Дембицький, основник „Наукового фонду“.

Дня 15 липня, 1915 р., помер у Відні на еміграції адвокат із Коломиї др. Теофіль Дембицький. Покійник народився 1845 р. в Словаті, коло Перемишлян, де його батько був парохом. До нормальної школи й гімназії ходив у Бережанах, де вже в його часах завязався кружок української гімназійної молодіжи, що зачитувала ся в переписуваних творах Т. Шевченка та зацалювала ся любовю до рідного народу. З того кружка вийшов не один піанійший громадський діяч, особливо між духовенством. Таким чином був він одним із нечисленних уже нині свідків зросту і розвою українського народнього життя в Галичині від малих, студентських, літературних гуртків до величаного руху з усіми проявами життя сучасної європейської нації. Зійшов у могилу один із тих, що сам переживав та мав нагоду придивляти ся всім степеням еволюції українського руху в Галичині від романтичної заяви української національної окремішності ношенем синіх шараварів і козацької шапки до систематичної праці над своїм народом на культурно-національнім, політично соціяльнім і економічнім поли. Яка шкода, що покійник не зладив на науку молодим генераціям нарису тої могутньої еволюції серед незмірно тяжких обставин!

На університет ходив покійник у Львові. Прийшов сюди в 1863 р., коли польська молодіж готувала ся до повстання, а українська гуртувала ся в свої національні кружки. Тут прилучив ся до нечисленного щь гуртка української універ-

ситетеської молодіжи і брав участь у її працях. По скінченню прав виїхав як кандидат адвокатури до Перемишля і пробував там аж до 1875 р., коли утворено в Коломиї окружний суд. Тоді переїде ся до Коломиї, осів як адвокат і прожив там майже повних сорок літ. Як дуже бистрий і спосібний чоловік, знаменитий юрист і бесідник, незвичайно симпатичний, вибав ся швидко в Коломиї на передове місце. До нього гор-

Теофіл Дембицький.

нули ся всі, що бажали розумної і совісної правної поради та помочи. Свої і чужі цінили його знане та прислухали ся до його голосу і в судових трибуналах і в повітовій та міській раді і у всіх місцевих фінансових інституціях, хоч він нікому ніколи не навидував свої думки. Був незвичайно скромний і не любив, щоби про його діяльність говорено публично. Мав чутке серце до всього, що гарне й добре, цікавив ся всіми

проявами нашого народного життя і давав щедрі датки на всякі народві цілі. Неоднн із наших молодших людей завдачує йому свою вищу освіту та више суспільне становище. І коли нераз у списі безіменних жертводавців на народні цілі фігурувала більша квота, то вона походила найчастійше від нього, але сього ширші круги не знали, бо він звичайно просив не оголошувати його імени.

В ширшій політичній житю не брав участі, але віддавав своє знаня й силу місцевим автономним установам, громадській раді та повітовій раді, де працював від ряду літ. Цікавив ся дуже нашим економічним життям та був головою Покутського Союзу в Коломиї і Земельного Банку Гіпотечного у Львові. До селян і їх потреб відносив ся все з любовю й пошаною; тому селяни з Коломиїщини та Снятинщини цінили його дуже високо.

Дуже цікавив ся нашим науковим рухом, а його врією було дожити — заснованя українського університету у Львові. На жаль — не дожиз того. Вимовним доказом зацікавленя до наукового й культурного руху є його завічаня з 24 липня, 1912 р., з доповненем із 24 липня, 1914 р., котрим призначив:

1) Науковому Товариству імени Шевченка у Львові село Белелу, в Снятинській повіті, з належними рустикальними ґрунтами в Белелуї й Устю, при чім висловив бажаня, щоби в доходів того маєтку визначувано щороку 1.500 кор. на підмогу для незаможних Українців на виїзд для виших студій, або на нагороду за цінні наукові або літературні праці в українській мові. Нагляд над виповненем сих постанов поручив кождочасному голові „Просвіти“. Крім сього вложив на товариство обовязок виплачувати кождочасному душпастирови в Белелуї по вічні часи щороку по 30 кор. на три Служба божі за спокій душі його родичів і його самого.

2) Товариству „Просвіта“ у Львові 20.000 кор. з тим, щоби відсотки від сеї суми розділювано щорічно як дві стипендії о рівній висоті між студентів університету, техніки, або торговельної академії, української народности.

3) Українським товариствам у Коломиї, а саме: а) Рідній школі. б) Бурей кружка Укр. Педагог. Тов.—а. в) Семіна-

рії під зарядом тогож товариства. г) Буреї для дітей під зарядом „Жіночого Кружка“. д) Буреї ремісничій. е) Захоронці — кождому товариству по 6.000 кор.

- 4) Тов—у „Шкільна поміч“ 4.000 кор.
- 5) Тов—у „Жіночий кружок“ 3.000 кор.
- 6) Тов—у „Сокил“ 3.000 кор.
- 7) На перебудову церкви в Коломиї 4.000 кор.
- 8) Інститутові „Народний Дім“ 1.000 кор.
- 9) Тов—у „Боян“ 500 кор. Усі товариства від 4—9 так само в Коломиї.

Не довело ся покійникови замкнути очи на рідній землі, не довело ся бачити нововідроджене житє. Помер у чужині як одна з жертв московського наїаду, полишаючи в нас пам'ять праведного чоловіка і горячого патріота.

Науковий фонд

ім. dra Теофіля Дембицького.

Письменним власноручним розпорядком останньої волі з дати: Коломия, 24 липня 1912 р. та з допискою з дати: Коломия, 24 липня 1914 р. записав бл. п. др. Теофіль Дембицький, адвокат у Коломиї, що помер у Відні 15 липня, 1915 р., як легат своєю маєтність Белелуя, в Снятинським повіті, Науковому Товариству ім. Шевченка у Львові, вкладаючи на нього обовязок виплачувати щорічно 1.500 кор. підмоги для укр. молодіжи на виїзд для висших студій або на премії за цінні наукові та літературні праці в україн. мові, і щорічно виплачувати 30 кор. греко-кат. парохом в Белелуї за три служби божі; решту доходів має Товариство обертати на наукові цілі відповідно до свого бажання. Виповнення обовязку має берегти кождохасний голова тов. „Просвіта“ у Львові.

Спадковим судом по бл. п. дрі Т. Дембицьким в ц. к. окружний суд у Коломиї, що веде спадкову пертрактацію до ч. сир. А/2/15, доси ще не покінчену.

Універсальною свадковинцею по бл. п. дрі Т. Дембицьким в його сестрінниця, п. Броніслава з Дрималиків Лвська, жінка професора гімназії в Коломиї, котра на основі висше згаданого розпорядку останньої волі перевяла спадок із добродійством інвентара і зобовязала ся виплатити численні записи, подані в завіщанку, очевидно до висоти вартости спадщини.

В часі російської інвазії в літі 1916 р. пропали спадкові акти по бл. п. дрі Т. Дембицьким, остав тільки оригінал завіщання. На основі нотаріальних записок і ухвал, що були в руках п. Б. Лисякової, зреконструовано спадкові акти і бракує тільки інвентара, якого копії не знайдено в нотаря. Тепер зааряджено списаня нового інвентара, що йде одначе поволі і спинюю викіачене спадщявного переводу.

Виділ займав ся багато разів на засіданях справою сього запису і ще 14. XI. 1915 р. у Відни постановив понести кошти оцінки маєтку. Отаксовано тоді його урядово на 160.133.81 кор., але тепер, коли ціни на все піднесли ся майже в десятеро, він представляє далеко вишу вартість.

На засіданю 26. XII. 1915 р. в Відни, прийято до відома, що суд признав неважним попередне завіщаня.

На засіданю 21. V. 1916 р. постановлено просити д-ра Ф. Евина, щобн унорядкував справу спадщини та переняв майно в посіданя. Тодїж ухвалено виплатити таксаторам майна на порученя суду в Святинї 1.840 К.; адвокатам за інтервенцію одному- 650 К., другому 190.50 К.; за асекурацію 350 К.

Тодї також поручено малярєви Іванови Трушови намалювати портрет покійного фундатора.

Дня 2. X. 1917 р. постановлено просити д-ра Ф. Евина, щобн як повновласник Товариства поїхав до Белелуї, обняв майно в посіданя, повідновлював контракти, провірив та обчислив воєнні шкоди, щобн на тій основі можна було звернути ся до Централї відбудови краю за підмогою. Те саме бажаня висловлено на засіданю 8. X. 1917 р. з додатком, що з дром Ф. Евиним або його заступником видуть і члени Виділу др. В. Щурат та М. Тершаковець. Скінчило ся на тім, що до Белелуї виїхав др. Ст. Баран і по повороті предложив на засіданю Виділу 4. IV. 1918 р. справозданя, з якого виймаємо важнійші дані.

Др. Ст. Баран був у Белелуї дня 20 і 21 марта, 1918 р., оглянув у товаристві місцевого пароха і начальника громади поле й будинки і поробив відповідні записки що до знищеня маєтности. Крім того був він 19 марта в повітовім судї у Святинї, де довідав ся, що табуля в Белелуї та Устю знищена, і 22 марта в окружнім судї в Коломиї, де переглянув спадкові акти і табулю маєтности та замовив табулярний витяг.

Стан маєности такий: Покійний др. Т. Дембицький був власником табулярної маєности Белелуя в. г. ч. 20 книг ґрунтових для більшої поєблості ц. к. окружного Суду в Коломиї, що складаєть ся приближно з 400 моргів орного поля і сіножатей, без ліса. На маєности нема ніякого гіпотечного обтяження, крім кавці 40.000 К. для п. Кравсової, сестрінниці покійного, від котрої належать одлачувати щорічно 5% відсотки на час її подружжя, зглядно вдовицтва.

Крім сеї табулярної маєности, є ще кілька кавалків рустикального ґрунту коло 20 моргів, а то реальність в. г. ч. 362 гром. кат. Белелуя і з реальности в. г. ч. 399 гром. кат. Уств. Сї рустикальні реальности є зовсім чисті від довгів і представляють вартість коло 25.000 кор. Судові знавці оцінили дня 5. X. 1915 р. реальність табулярну без будинків на 120.493·19 кор.; реальности рустикальні на 253·08 кор., 677·76 кор. і 2.690·28 кор.; в кінці будинки, млин і коршму на 36.014·50 кор., разом усю маєність на 160.133·81 кор.

Будинків є 12 у трьох окремих комплексах, а то:

- 1) Двір.
- 2) Млин.
- 3) Коршма.

а) Двір. а) Мешкальний будинок (8 кімнат і кухня), мурований. Бракує дверей, вікон і знищена часть ґонтового даху.

б) Деревлянна офіцана (два мешканя для слуг і дві стаїні), в більшій части знищена, половина стін розібрана, без дверей і без печей.

в) Цявниця мурована, крата дерном. Знищена і розвалена ґранатами.

г) Волова стаїня деревлянна.

д) Кінська стаїня деревлянна, крита ґонтами. Розібрана підлога і стеля, бракує всіх вікон, пятеро дверей, жолубів і драбин.

е) Деревляний шпихлір, критий ґонтами, розібраний до споду, остав тільки дах на боці.

ж) Кузня і стельмахарня, разом із мешканем для ковала і стельмаха, деревлянна, крита ґонтами. Дах знищений, бракує вікон, дверей, печей, не надаєть ся до ужитку.

з) Шопа на абіже — стовпи без стін, дах солом'яний знищений.

1) Стодола деревлянна, крита соломою, стеля розібрана, частина стін також, дах знищений.

2) Млин. а) Деревляний млин, водний на три камені, жритий гонтами, знищений зовсім так, що майже нема з нього сліду (спаленні)

б) Дім для мельника, деревляний, критий гонтами. Стіни розібрані, без вікон, без дверей і без печей, до ужитку і направи не надасть ся.

3) Коршма деревлянна, крита гонтами. Стіни розібрані, дах у більшості завалений, в тільки стовпи, платви і крозви, до відбудови не надасть ся.

Делегат Товариства др. Ст. Баран радить у першій мірі приступити до відбудови, зглядно направи будинків на фільварку, опісля відбудови млина, в кінці евентуально й коршми. Очевидно належало би домагати ся відбудови від Централі для господарської відбудови краю, яка веде відбудову всім дідичам, та поки що Централі не починала в Снятинській повіті ніякої відбудови, тому не вижидючи, доки вона не розпочне відбудови, треба безпроводочно направити мешкальний дім, вставити вікна і двері та печі хоч у деяких кімнатах, а найважніше направити дах, аби не заїкало до середини. Здало би ся також направити одну стаїню та одну стодолу, зглядно шопу. На внесенє делегата постановлено на разі поглишити адміністраційний заряд у руках дотеперішного посесора Генрха Германа, а до загального нагляду над маєтком упросити посла Василя Стефанька з сусіднього села Русова, який не тільки наглядав би маєток, але в порозуміню з Товариством видавав би на місці конечні зарядженя для виконеня контракту аренди та збереженя майна Товариства.

Посесором Белелуї в на основі контракту з 22 марта, 1910 р., Генрх Герман, котрого аренда кінчить ся в лютім, 1919 р. Чини аренди, платний у двох рівних піврічних ратах, дня 1 марта і 1 вересня, виносив первісно 12.800 кор., але контрактом із 29 січня, 1914 р., знижений на 10.800 кор. так, що піврічні рати виносять по 5.400 кор. Посесор не господарив від серпня, 1914 р. до вересня, 1917 р., бо в тім часі не був на місці та стратив увесь живий і мертвий інвентар та весь збір із поля в 1914 р.; висоту своєї шкоди подає на 184.000 кор. Товариству належали ся рати від 1 ве-

ресня, 1915 р. до 1 марта, 1918 р., разом шість рат, то є 32.400 кор. З огляду, що посесор стратив усе майно і то як воєнну шкоду, за яку не дістане відшкодованя, треба йому буде деякі рати опустити, а напевно зажадати силати рат від 1 вересня 1917 р., від часу, коли він знов розпочав господарку, хоч не на всім ґрунті, бо дві третині і в сім році за-для браку відповідного інвентара, тягла й робітника лежать облогом.

Далі згадав делегат, що коршму й млин арендував Хаїм Мельцер за 1680 К. річного чиншу, влатного в чотирох ратах по 420 К. Він подав, що винаймив млин і коршму в 1914 р. на вісім літ та що контракт його кінчить ся 1 мая, 1922 р. Завинив чинш за млин за 1915/16 рік, бо він згорів у половині 1916 р. Коршма знищена зараз із початком війни.

Податки за час війни не плачені і треба постарати ся, щоб їх за 1914—1917 р. відписано. Делегат виїс до староства в Святині спис воєнних шкід, на основі котрих можна буде старати ся о воєнну позичку.

Страти Товариства в часі російської інвазії.

Російські війська заняли Львів 3 вересня, 1914 р. В кілька день по занятю позамикали вони всі українські інституції, між тим і Наукове Товариство ім. Шевченка. Книгарня Товариства зразу продавала квижки. Опечатано її аж 22 вересня, коли опечатувано все, що містило ся в домі „Просвіта“.

Дня 14 падолиста видано приказ, щоби всі львівські друкарні внесли „прошеніє“ на концесію. Не внести „прошенія“ значило — наразити ся на конфіскату друкарні. Внесено отже, але 25 грудня прийшла відповідь від полковника Скалона: „Не разрѣшается“. Мусіла проте друкарня бути замкнена. В тім приблизно часі порішено й долю опечатаної книгарні, бо арештовано її управителя А. Дермалю і ввезено опісля до Росії. Переплетню, що не функціонувала так само, як друкарня від 5 вересня, Москалі не інтересували ся.

Від часу до часу заходили Москалі до Товариства, але поводили ся доволі спокійно. Аж у ночі 17 лютого, 1915 р., коли роблено облаву на львівських Українців, зревідовано докладно Товариство, оба його дома при ул. Чарнецького, ч. 24 і 26 та „Академічний Дім“, при чім повилломлювано всюди двері, попсовано замки і перевернено все горі дном. Потім позабivano назад двері і опечатано на ново друкарню, переплетню, бібліотеку й музей, разом із їх канцеляріями.

Дня 16 цвітня явила ся в Товаристві російська жандармерія і передала урядово друкарню й переплетню штабскапітанови Наркевичови для друкування „Львовскаго Военнаго Слова“. Редактор скористав з усіх запасів паперу і то так грун-

точно, що навіть на ковергах із фірмою Товариства повибивав фірму своєї редакції з державним орлом та пускав їх у курс. Персонал друкарні мав очевидно багато часу і уряджував собі різні забави: Перемішував до купи всі роди черенок, на скільки вони не були потрібні до газет, бавився машинним ножем, перетинаючи всякі записки та квітарі. Поза тим із усього, що не було потрібне редакції, роблено купу сміття, між тим і з бібліотеки та рукописів дра С. Томашівського, що були зложені в канцелярії друкарні. При відході зі Львова приказав редактор забрати три найліпші друкарські машини, але забрав тільки одну, бо на інші не стало вже часу; інші машини казав знищити, але машиніст демонтував їх так, щоби пізніше можна було поскладати їх. Так само забрав гарнітур найновіших черенок та канцелярйне умебльоване. Бібліотека та музей потерпіли відповідно не багато, за те сильно потерпів „Академічний Дім“. По відході Москалів стан його був просто страшний. З долівки камінні плити в багатьох місцях повиривані. Стіни покалічені. Цибби в вікнах побиті. Двері понадомлювані і переважно без завісів та клямок і замків. Меблі понищені. Які шафи лишилися, двері були повиривані з них і обернені на опал. На однім поверсі з кімнати зроблений виходок і крізь стелю протікала гноївка. Архівні й бібліотечні депозити Товариства та університетської молодіжи, на скільки не спалені, обернені в купу сміття. Так господарили салдати, що зробили собі касарню в „Акад. Домі“.

Всі ті страти, оцінювані зараз же в осени 1915 р., отже по тодішніх низьких цінах, на скільки що тодіж сконтрольовано, представляли ся так:

І. Бібліотека:

Втрат бібліотеки Товариства на разі не можна було докладно означити, а то з тої причини, що якраз перед самою інвазією згадану бібліотеку перенесено з „Академічного Дому“ до новонабутої каменіці при-ул. Чарнецького, ч. 24, де вона лежала нетикана до осени 1916 р., отже всі втрати буде можна докладно перевірити аж після цілковитого упорядкування книжок.

До тепер сконстатовано тільки втрату тих книжок, що в хвилі інвазії остали ся були в „Акад. Домі“, а власне:

1. Комплекти річників різних українських журналів, друкованих на австрійській, російській й американській Україні, вартости около 10.000 К.

2. Численні дублети бібліотечних книжок, вартости приблизно 20.000 К.

II. Архів:

Втрати в архіві рівнож годі докладно означити — ізза пррвичи наведених у горі — на разї відоме тільки знищення тих річнй, які при згаданім перепровадженю теж оставлені ще була в „Акад. Домі“, отже:

1. Етнографічні матеріяли, власність Етногр. Комісії, в склад котрих входили:

а) богата збірка історичних пісень зібраних М. Драгомановом і тов. та доповнена В. Гнатюком і приладжена вже на половинну до друку;

б) великі збірки пісень, оповідань й описів обрядів і звичаїв Тарасевського, Степаненка й Дикарева;

в) етнографічні матеріяли численних галицьких збирачів; всі ті матеріяли опубліковані даліб около 20 томів друку, що на тій основі, не числячи наукової стійности, мали вартість около 40.000 К.

2. Переписка секретаря Товариства В. Гнатюка, в справах наукових, із знатними вченими українськими й чужими, за час від 1894—1914 р; оголошена друком вона обіймалаб 10 томів, на тій основі можна оцінити її вартість на 20.000 К.

3. Крім сього зложені були ще в депозиті Товариства (в поміщеню канцелярії друкарні) рукописи й бібліотека проф. Ст. Томашівського; частина їх пропала безслідно, після сього як у канцелярії господаряла редакція „Воинного Слова“ під управою штабскапітана Наркевича — вартість тих рукописей і книжок 20.000 К.

III. Музей:

Підчас ревізії в музею згнули деякі предмети із гучульської збірки, оцінені на 500 К.

IV. Друкарня:

Втрати в друкарні такі:

1. Канцелярія Товариства й друкарні 5.630 К.

2. Зецерня 7.280 К.

3. Магазин друкарні 15.800 К.

4. Відділ машин 11.000 К.

V. Переплетня:

Вартість втрат 1.780 К.

VI. Академічний Дім, що стоїть під зарядом Товариства, зівстав обробований російською адміністрацією та сильно знищений поміченими там постійними російськими солдатами. Оцінки знавців і столярського майстра Оприска та архітекта Левинського вказують таку вартість втрат і знищення:

1. Прилади і меблі 3.201 К.

2. Ушкодження самого будинку 5.967 К

і стількож мусить Товариство видати на направу сьогож дому, бо в теперішньому стані він неможливий до замешкання.

II. Не менші матеріальні втрати потерпіло Товариство в доходах своїх обох камениць при ул. Чарнецького.

Наслідком воєнних подій багато льокаторів опустило свої мешканя, інші випровали ся, або зажадали зниження чиншу під загрозою випровадження, а за час інвазії майже ніхто не заплатив залеглого чиншу. Задля сього Виділ був змушений признати всім льокаторам 50% одусту із залеглого чиншу, а ва дальше низити чинш о 25%. Через те втратило Товариство в доходах своїх домів:

1. при ул. Чарнецького ч. 24 10.000 К.

2. " " " " 26 20.000 К.

Ось такі втрати понесло Товариство через російську інвазію, не числячи втрат сподіваних доходів із друкарні, книгарні та переплетні, що весь час не могли функціонувати. Досв вони нічим непокрті, а що тепер ціни на все зросли в десятеро, то на стілько треба би піднести шкоди, колиб бажано їх заступити новими предметами. Та таких втрат, як пониження матеріалів і документів, не можна покрити ніякими цінами, бо їх на ново не можна зібрати за ніяку ціну; вони більше не існують.

Адміністрація Товариства.

Голова: vacat.

Заст. голови: Др. С. Томашівський, потім: Др. В. Щурат.

Референти поодиноких відділів: див. вище, ст. 2.

Канцелярія Товариства

(при ул. Чарнецького, ч. 26, I поверх).

Секретар: Володимир Гнатюк (на відпустці).

Бухгальтер: Василь Угрин.

(Урядові години від 6—7 вечером).

Адміністратор каменниць прв ул. Чарнецького, ч. 24 і 26 та „Академічного Дому“: Іван Кандяк.

(Урядові години від 9—12 рано і від 4—6 по пол.).

Курзорка: М. Болазовська.

Бібліотека Товариства

(при ул. Чарнецького, ч. 24, партер).

Бібліотекар: Іван Кривецький (при війську).

Заст. бібліотекаря: Володимир Дорошенко.

Заст. бібліотекаря: Др. Іван Джиджора (при війську).

Аплікант: Олекса Назаріїв.

(Бібліотека отворена для публики що дня крім неділь і свят від 9—2 рано).

Музей Товариства

(при ул. Чарнецького, ч. 24, I пов.).

Завідатель: Др. Іван Раковський і др. С. Рудницький.

Аплікант: Олексуї Назаріїв, від 1918 р. С. Полянський.

(Урядові години від 12—2 в полудне).

Книгарня Товариства

(Ринок, ч. 10).

Начальник книгарні: Август Дермаль (вивезений до Росії).**Заступ. начальника:** Климентина Панкевичева.**Помічники:** Михайло Голіян, Одарна Єзерська, Софія Навроцька.**Практикантки:** Софія Врецьонівна, Іванна Гладунівна.**Бухгалтерка:** Олена Єзерська.**Курсор:** Клим Єрмолей.

(Книгарня отворена що дня крім неділь і свят від 8 год. рано до 8 год. вечером).

Друкарня Товариства

(ул. Чарнецького, ч. 26, I поверх).

Управитель: Іван Криловський.

(Урядові години від 8—1 рано і від 3—7 по полудни).

Персональ друкарні складаєть ся: з 6 складачів, 1 ученика, 1 машиніста, 6 робітниць, 2 слуг.**Курсорка:** М. Болазовська.**Переплетня Товариства**

(ул. Чарнецького, ч. 26, партер, офіцини).

Управитель: Антін Воцак.

(Урядові години від 8—1 рано і від 3—7 по полудни).

Персональ переплетня складаєть ся: з 2 товаришів, 10 робітвць, 1 помічника і 2 слуг.

Інституції,

**що обмінювали ся своїми виданнями
з Товариством 1913 р.*)**

1. Amsterdam — Bibliothèque de l' Université d' Amsterdam. (Ch. 3. 3.)
1) Revue Semestrielle des Publications Mathématiques. 2) Nieuw Archief. 3) Wiskundige Opgaven.
2. Amsterdam — Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. (Ch. 3. 1 2 3 Бб.)
1) Proceedings of the Section of Sciences. 2) Verslagen en Mededelingen der Afdeeling Letterkunde.
3. Angers — Société d' Etudes scientifiques. (Ch. 3.)
Bulletin.
4. Anvers — Académie Royale d' Archéologie. (Ch. Ж.)
Bulletin.
5. Αθήναι — Ἐθνικὸν καὶ καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος. (Ch. 3. 3 Π.)
1) Ἐπιστημονικὴ ἑπετησὶς. 2) Τὰ κατὰ τὴν προτάσειαν.
6. Basel — Schweizerische Gesellschaft für Volkskunde. (Ch. Ες. Μ.)
1) Archives Suisses des Traditions pop. (Schweizerisches Archiv für Volkskunde). 2) Schweizer Volkskunde.

З вибухом війни перервали ся зв'язки з усіма інституціями й редакціями і доси не віновили ся, тому подаємо передвоєнний стан.

*) Подаємо тут назви інституцій та назви їх видань; останні відзначені від перших дрібнішим друком. Зазначаємо також у скороченні назви видань Товариства, висялених в обмін.

Скорочення. З = Записки. З₁ = Збірник істор. філософ. секції. З₂ = Збірник філoloгічної секції. З₃ = Збірник матем. природописної секції. Ες = Етнографічний Збірник. Μ = Матеріали до укр. етнології. Б = Укр. руська Бібліотека. Бб = Матеріали до укр. бібліографії. А = Укр. руський Архів. Ж = Жерела. П = Памятки. С = Студії з пом. суспільних наук і статистики. Х = Хроніка. Сх = Chronik. В = Вої виданя.

7. Belgrad — Српска Краљ. Академија. (B.)
1) Глас. 2) Годашњак. 3) Споменик. 4) Српски Етнографски Зборник.
5) Српски дијалектошки Зборник. 6) Непериодични видани.
8. Berkeley — University of California. (Ch. 3.3 M.)
1) Bulletin. 2) Chronicle. 3) Publications (десет серија).
9. Berlin — Verein f. Volkskunde. (Ch. Ez. M.)
Zeitschrift des Vereins für Volkskunde.
10. Berlin — Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie
und Urgeschichte. (Ch. Ez. M.)
Zeitschrift für Ethnologie.
11. Berlin — Kngl. Preussische Akademie der Wissenschaften.
1) Sitzungsberichte 2) Abhandlungen. (B.)
12. Bern — Schweizerische naturforschende Gesellschaft.
Verhandlungen. (Ch. 3.3)
13. Boston — American Academy of Arts and Sciences.
Proceedings. (Ch. 3.3)
14. Boulder — The University of Colorado. (Ch. 3.3)
Studies.
15. Breslau — Schlesische Gesellschaft für Volkskunde.
(Ch. Ez.)
Mitteilungen der Schlesischen Gesellschaft für Volkskunde.
16. Breslau — Schlesische Gesellschaft für vaterländische Kultur.
Jahresbericht. (Ch. 3.2, 3 C.)
17. Brno — Moravská Musejní Společnost. (Ch. M.)
Časopis Moravského Musea Zemského.
18. Brünn — Deutscher Verein für Geschichte Mährens und
Schlesiens. (Ch. 3.)
Zeitschrift.
19. Brünn — Mährische Museumsgesellschaft. (Ch. Ez.)
Zeitschrift.
20. Bruxelles — Société Royale zoologique et malacologique.
Annales. (Ch. 3.3)
21. Bruxelles — Société de Bollandistes. (Ch. 3. II.)
Analecta Bollandiana.
22. Budapest — Magyar Tudományos Akadémia. (B.)
1) Archaeologiai Közlemények. 2) Codex diplomaticus patrius Hun-
garicus. 3) Monumenta Hungariae Historica (двѣ серија). 4) Archaeo-
logiai Ertesítő. 5) Rapport. 6) Окреми видани.
23. Budapest — Magyar Néprajzi Társag. (Ch. Ez. M.)
Etnographia.
24. Budapest — Magyar Történelmi Tarsulat. (Ch. 3. Ж.)
1) Századok. 2) Történelmi Tar.
25. Budapest — Königl. Ungarische Geologische Reichs-Anstalt.
1) Jahresbericht. 2) Mitteilungen. (Ch. 3.3)
26. Budapest — Magyar Nemzeti Múzeum. Néprajzi Osztálya.
Ertesítője. (Ch. M.)
27. Buenos Aires — Sociedad Científica Argentina.
Anales. (Ch. 3.3)

28. Bukarest — Academia Româna in Bucuresti. (B.)
1) Materiale pentru climatologia Romaniei. 2) Analele. Partea administrativa si desbaterile. 3) Analele. Memoriile sectiunii Istorice. 4) Analele. Mem. Sec. Literare. 5) Analele. Mem. Sec. Sciintifice.
29. Cambridge, Mass. — The American Folk Lore Society. ,
The Journal of American Folklore. (Ch. M.)
30. Cambridge, Mass. — Harvard University. (Ch. 3.)
The Annals of Mathematics.
31. Cambridge — Peabody Museum of Harvard University.
1) Papers. 2) Memoirs. (Ch. Ez. M.)
32. Cambridge (England) — The Cambridge Philosophical Society.
Proceedings. (Ch. 3.)
33. Харьковъ — Историко-филологическое Общество при Уни-
верситетѣ. (Ch. 3. 1 2 П. Б. Б5.)
1) Сборникъ. 2) Вѣстникъ.
34. Харьковъ — Университетъ. (B.)
1) Записки. 2) Труды об. физико-химическихъ наукъ.
35. Харьковъ — Харьковское Математическое Общество.
Сообщенія. (Ch. 3.)
36. Херсонъ — Губернская Управа. (Ch. M. C.)
Статистико-экономическій обзоръ Херс. губ.
37. Chicago — Academy of Sciences. (Ch. 3.)
Buletin.
38. Christiania — Videnskabs-Selskabet i Christiania.
1) Skrifter. 2) Forhandlinger. (Ch. 3. 1 2 3 Ez. M.)
39. Черниговъ — Черниговская губерн. ученая Архивная
Коммиссія. (Ch. Ж.)
Труды.
40. Черниговъ — Музей украин. древностей В. В. Тарнов-
скаго. (Ch. M.)
Отчетъ.
41. Чернівці — Statistisches Landesamt des Herzogtums Bu-
kowina. (Ch. C.)
Mitteilungen.
42. Чернівці — Університет. (B.)
1) Verzeichniss der öffentl. Vorlesungen der k. k. Franz Josefs-Uni-
versität. 2) Uebersicht der akad. Behörden.
43. Danzig — Westpreussischer Geschichtsverein. (Ch. A. Ж)
1) Mitteilungen. 2) Zeitschrift.
44. Danzig — Naturforschende Gesellschaft. (Ch. 3.)
Schriften.
45. Danzig — Westpreussischer botanisch-zoologischer Verein.
Bericht. (Ch. 3.)
46. Denver, Colo (U. S. A.) — The Colorado Scientific Society.
The Proceedings. (Ch. 3.)
47. Dijon — Académie des sciences, arts & belles lettres.
Mémoires. (Ch. 3. 1)
48. Dresden — Verein für Erdkunde. (Ch. 3.)
Mitteilungen.

49. **Edinburgh** — Royal Society of Edinburgh. (Ch. 3.)
Proceedings.
50. **Екатери́нбургъ** — Уральское общество любителей естествознания. (Ch. M.)
Записки.
51. **Екатери́нодаръ** — Общество любителей изучения Кубанской области. (Ch. Ез.)
Извѣстія.
52. **Екатери́нославъ** — Губернская ученая Архивная Коммиссія. (Ch. А. Еб. Ез. М. Ж.)
Лѣтопись.
53. **Frankfurt a. M.** — Physikalischer Verein. (Ch. 3.)
Jahresbericht.
54. **Frankfurt a. M.** — Verein für rheinische und westfälische Volkskunde. (Ch. M.)
Zeitschrift.
55. **Freiberg** — Mačica Serbska. (Ch. M.)
Časopis Mačice Serbskeje.
56. **Genève** — Société Helvétique des Sciences Naturelles. (Ch. 3.)
Actes.
57. **Göttingen** — Königl. Gesellschaft der Wissenschaften. (Ch. 3. 3.)
Nachrichten (два серіи).
58. **Granville, Ohio** — Denison University. (Scientific Laboratories). (Ch. M. 3.)
Bulletin.
59. **Graz** — Historischer Verein für Steiermark. (Ch. А. Ж.)
Zeitschrift.
60. **Hamburg** — Gesellschaft für jüdische Volkskunde. (Ch. M.)
Mitteilungen.
61. **Hamburg** — Museum für Völkerkunde. (Ch.)
1) Bericht. 2) Mitteilungen.
62. **Heidelberg** — Grossherzoglich Badische Universitäts-Bibliothek. (Ch. 3.)
Neue Heidelberger Jahrbücher.
63. **Helsingfors** — Société Finno-Ougrienne (Suomalais Ugrilainen Seura, Helsingissä). (Ch. 3. M. C.)
1) Suomalais-Ugrilainen Seuran Aikakavskirja. 2) Suomalais-Ugrilainen Toimituksia. 3) Finnisch-ungrische Forschungen.
64. **Helsingfors** — Societas Scientiarum Fennica. (Ch. Ж. 3. C.)
1) Förfhandlingar. 2) Meteorologisches Jahrbuch für Finnland.
65. **Igló (Ungarn)** — Ungarischer Karpatenverein. (Ch. M.)
Jahrbuch.
66. **Иркутскъ** — Восточно Сибирскій отдѣлъ импер. Русскаго Географическаго Общества. (Ch. M.)
1) Записки. 2) Извѣстія. 3) Труды.
67. **Юрьевъ** — Общество Естествоиспытателей при университетѣ. (Ch. 3.)
1) Протоколы. 2) Труды.
68. **Юрьевъ** — Университетъ. (Ch. 3.)
Ученыя Записки.

69. Kalocsa (Ungarn) — Das Haynaldsche Observatorium.
Publikationen des Haynald-Observatoriums. (Ch. 3.)
70. Казань — Университетъ.
Ученыя Записки. (Ch. 3. 3._{1 2 3})
71. Kiel — Königliche Universitäts-Bibliothek zu Kiel.
1) Chronik. 2) Reden. 3) Programme. (Ch. M. 3.)
72. Київ — Українське Наукове Товариство. (B.)
1) Записки. 2) Збірник мед. секції. 3) Збірник природоп. технічної секції.
73. Киевъ — Киевское Общество естествоиспытателей при университете.
Записки. (Ch. 3. M.)
74. Киевъ — Университетъ. (B.)
Университетскія Извѣстія.
75. Киевъ — Историческое Общество Нестора Лѣтописца.
Чтенія. (Ch. 3.)
76. Киевъ — Коллегія Павла Галагана. (Ch. M.)
Ежегодникъ.
77. Киевъ — Киев. художественно-промышленный и научный музей им. Николая II. (Ch.)
Отчетъ.
78. Краків — Akademia Umiejętności. (B.)
1) Rocznik. 2) Bulletin 1, 2, 3. 3) Atlas geologiczny Galicyi. 4) Sprawozdanie komisji do badania historyi sztuki. 5) Acta historica. 6) Rozprawy i sprawozdania (fil.-mat.-prz.-hist.-fil.). 7) Sprawozd. kom. fizyograficznej. 8) Sprawozd. komisji język. 9) Неперіодичні виданя. 10) Materyaly antrop., arch. i etnogr. 11) Scriptores rerum polonicarum. 12) Archiwum kom. historycznej. 13) Archiwum kom. prawniczej. 14) Monumenta. 15) Archiwum do dziejów literatury i oświaty. 16) Materyaly i prace kom. językowej.
79. Краків — Towarzystwo Prawnicze i Ekonomiczne.
Czasopismo Prawnicze i Ekonomiczne. (Ch. C.)
80. Краків — Red. „Świata Słowiańskiego“. (Ch. 3.)
Świat Słowiański.
81. Курскъ — Курская ученая архивная комиссія. (Ch. Ж.)
Труды.
82. Leipzig — Verein für Sächsische Volkskunde. (Ch. Es.)
Mitteilungen.
83. Leipzig — Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften. (Ch. 3.)
Bericht über die Verhandlungen der philol.-hist. Klasse.
84. Liège — Société Géologique de Belgique. (Ch. 3.)
Buletin.
85. Ljubljana — Slovenska Matica. (Ch. B. Бб. Es. C.)
1) Knezova knjižnica. 2) Zabavna knjižnica. 3) Інші виданя.
86. Lund — K. Universitets-Bibliotheket. (Ch. 3.)
Acta.
87. Львів — Archiwum kr. stol. miasta Lwowa. (Ch. 3. Ж.)
1) Biblioteka Lwowska. 2) Інші виданя.
88. Львів — Towarzystwo Heraldyczne. (Ch.)
1) Miesięcznik Heraldyczny. 2) Rocznik.

89. Львів — Towarzystwo ludoznawcze. (Ch. Es. M.)
Lud.
90. Львів — Towarzystwo literackie im. Mickiewicza. (Ch. 3.)
Pamiętnik literacki.
91. Львів — Народный Домъ. (B.)
Вѣстникъ.
92. Львів — Общество св. Йоанна Златоустаго. (Ch. A.)
Церковный Востокъ.
93. Львів — Тов. »Проевіта«. (B.)
1) Письмо з Просвіти. 2) Інші виданя.
94. Львів — Українсько-руська Видавнича Спілка.
1) Лгг.-наук. Вістник. 2) Інші виданя.
95. Львів — Polskie Tow. przyrodników im. Kopernika.
Kosmos. (Ch. 3₃)
96. Львів — Tow. historyczne. (Ch. 3. Ж.)
Kwartalnik historyczny.
97. Львів — Гр.-кат. Консисторія. (A. Бб.)
Шематизмъ всечесного клира гр. кат. Митрополитальной архид.
львовской.
98. Львів — Общество им. Мих. Качковского. (A. Б. Бб.)
Видавя.
99. Львів — Сільський Господар. (X.)
Звіт.
100. Львів — Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych.
„Muzeum“. (Ch. 3.)
101. Львів — Виділ краєвий.
1) Protokoly. 2) Sprawozdania. 3) Akta grodzkie i ziemskie. 4) Wia-
domości statystyczne.
102. Львів — Учительська Громада.
Наша Школа.
103. Львів — С. к. Krajowy oddział hydrograficzny. (Ch. 3₃)
Rocznik hydrograficzny. — Raporta tygodniowe z opadów.
104. Manchester — The Manchester Literary & Philosophical
Society. (Ch. 3. 3₃)
Memoirs and Proceedings.
105. Mantova — R. Accademia Virgiliana. (Ch. 3. 1₂)
Acti e Memorie.
106. Mexico — Sociedad Científica „Antonio Alzate“. (Ch. 3₃)
Memorias y Revista de la Sociedad Científica „Antonio Alzate“.
107. Mexico — Observatorio Meteorológico-Magnético Central de
Mexico. (Ch. 3₃)
Boletín Mensual.
108. Минскъ — Минскій Церковный истор. археол. Комитетъ.
Минская Старина.
109. München — Gesellschaft für Morphologie und Physiologie in
München. (Ch. 3₃)
Sitzungsberichte.
110. München — Verein für Volkskunst und Volkskunde.
Volkskunst und Volkskunde. (Ch. M.)
111. München — Kngl. Akademie der Wissenschaften. (B.)
Sitzungsberichte (два серії).

112. Montreal (Canada) — The Numismatic and Antiquarian Society of Montreal. (Ch. 3.3)
The Canadian Antiquarian and Numismatic Journal.
113. Москва — Импер. Московскій, Археологическій Институтъ. (Ch. 3.)
Николая П.
1) Записки. 2) Отчетъ.
114. Москва — Импер. Публичный и Румянцевскій Музей. (B.)
1) Отчеты. 2) Иныя виданя.
115. Москва — Московскій главный Архивъ. М. И. Д.
Непер. виданя. (Ch. A. Ж. II. Бб.)
116. Москва — Редакція журнала »Голосъ Минувшаго«. (Ch. 3. 3.)
Голосъ Минувшаго.
117. Москва — Этнографическій Отдѣлъ Общества Любителей
Естествознанія, Антропол. и Этнографіи. (Ch. Ез. М.)
1) Этнографическое Обзорѣніе. 2) Труды.
118. Москва — Импер. Археолог. Общество. (Ch. Ж. II.)
Древности.
119. Москва — Императорское Общество Исторіи и Древностей
россійскихъ при Московскомъ Университетѣ.
Чтенія. (Ch. A. 3. 3.1 Ж.)
120. Москва — Университетъ. (Ch. 3. 3.)
Ученыя Записки: 1) Юридическаго факультета. 2) Медицинскаго-
факультета. 3) Отдѣла естеств. историч.
121. New Haven — Connecticut Academy of Arts and Sciences.
Transactions. (Ch. 3.3)
122. New York — Academy of Sciences. (Ch. 3.3)
Annals.
123. New York — American Mathematical Society. (Ch. 3.3)
Bulletin.
124. New York — The American Geographical Society.
Bulletin. (Ch. 3.3)
125. Нови Сад — Матица Српска. (Ch. 3. Ез.)
1) Летопис. 2) Къниге. 3) Къниге за народ.
126. Ново-Александрія — Редакція »Ежегодника по геологій
и минералогіи Россіи«. (Ch. 3.3 М.)
127. Нѣжинъ — Историко-Филологическій Институтъ кн. Безбо-
родько. (Ch. 3. Бб.)
Извѣстія.
128. Нѣжинъ — Историко-Филологическое Общество.
Сборникъ. (Ch. A. Ж. II.)
129. Одесса — Историко-Филологическое Общество при Новорос-
сійскомъ Университетѣ. (Ch. Б. Бб. 3.2)
1) Лѣтопись. 2) Отчетъ. 3) Окремі виданя.
130. Одесса — Библиографическое Общество при Новорос. Уни-
верситетѣ. (Ch. Бб.)
Извѣстія.
131. Одесса — Общество Исторіи и Древностей.
(Ch. A. Ж. 3.)
1) Отчетъ Имп. Одесскаго Общества Исторіи и Древностей. 2) Записки.

132. Одесса — Университетъ. (В.)
Записки (пять серій).
133. Ottawa — Geological Survey of Canada. (Ch. З.₃)
1) Annual Report. 2) Catalogue of Canadian Birds.
134. Palermo — Circolo Matematico di Palermo. (Ch. З.₃)
Rendiconti.
135. Pará — Da Directoria do Museu Paraense de Historia Natural e Ethnographia. (Ch. З.₃)
Boletim.
136. Paris — Institut de France. Académie des Sciences.
Comptes rendus hebdomadaires. (Ch. Бб. З._{1, 2, 3} С.)
137. Paris — École d'anthropologie de Paris. (Ch. М.)
Revue anthropologique.
138. Paris — Société Philomatique de Paris. (Ch. З.₃)
Bulletin.
139. Перемишль — Towarzystwo przyjaciół Nauk. (Ch. Ж.)
Rocznik przemyski.
140. Перемишль — Гр. кат. консисторія. (Бб.)
Шематизм всего клира гр. кат. пер. дієцезіі.
141. Петербургъ — Императорская Академія Наукъ. (В.)
1) Извѣстія II-ого Отд. 2) Извѣстія, с. VI. 3) Записки. 4) Отчетъ о присужденіи наградъ графа Уварова. 5) Ученыя Записки. 6) Памятная книжка. 7) Сборникъ. 8) Визант. Временникъ. 9) Інші видана.
142. Петербургъ — Императорская Публичная Библіотека.
Отчетъ. (Ch. Ж. З. С.)
143. Петербургъ — Императорская Археографическая Коммиссія.
(Ch. А. Бб. Ж. З. З._{1, 2})
1) Лѣтопись занятій Арх. Ком. 2) Памятники славянорусской письменности.
144. Петербургъ — Импер. Географ. Общество. (Ch. Ез. М.)
1) Живая Старина. 2) Записки.
145. Петербургъ — Имп. Общ. Люб. Древней Письменности.
Памятники древней письменности. (Ch. А. Бб. З. З._{1, 2} II.)
146. Петербургъ — Университетъ. (В.)
1) Записки истор.-фил. факультета. 2) Обзорніе преподаванія наукъ въ СПб. Ун. 3) Протоколь засѣданій Совѣта унив. 4) Сборникъ трудовъ кабинета физ. геогр.
147. Петербургъ — Имп. Археологическая Коммиссія.
Извѣстія. (Ch. А. З. М.)
148. Петербургъ — Музей Антропологии и этнографіи им. императора Петра Великаго. (Ch. М.)
Сборникъ Музея.
149. Петербургъ — Русское Антропологическое Общество при университетѣ. (Ch. Ез. М. З.₃)
1) Ежегодникъ. 2) Протоколы засѣданій.
150. Петербургъ — Славянское благотворительное Общество.
1) Отчетъ. 2) Славянскія Извѣстія. (Ch.)
151. Петербургъ — Императорскій институтъ экспериментальной медицины. (Ch. З.₃)
Архивъ Біологическихъ Наукъ.

152. Петербургъ — Императ. С. Петербургское Общество Естествоиспытателей. (Ch. 3.)
Труды.
153. Петербургъ — Этнографическій Отдѣлъ рус. Музея, имп. Александра III. (Ch. Ez. M.)
Материалы по этнографіи Россіи.
154. Петербургъ — Духовная Академія. (Ch. A. Ж. II.)
Христіанское Чтеніе.
155. Петербургъ — Геологическій Комитетъ. (Ch. 3.)
1) Геолог. изслѣдованія. 2) Извѣстія. 3) Труды.
156. Петербургъ — Редакція »Вѣстника Европы«. (B.)
Вѣстникъ Европы.
157. Петербургъ — Политехнический Институтъ.
1) Извѣстія (три серіи). 2) Труды студентовъ. (Ch. 3. 3. C.)
158. Петербургъ — Императ. Военно-Медицин. Академія.
1) Извѣстія. 2) Работы. (Ch. 3.)
159. Петербургъ — Министерство Народнаго Просвѣщенія.
Журналь. (Ch. 3. 12 Ez. M. C.)
160. Петербургъ — Министерство Юстиціи. (Ch. 3. C.)
Журналь.
161. Петербургъ — Еврейское историко-этнограф. Общество.
Еврейская Старина. (Ch. A. Ж. 3.)
162. Philadelphia — American Philosophical Society. (Ch. 3.)
Proceedings.
163. Philadelphia — The Academie of Naturales Sciences of Philadelphia. (Ch. 3.)
Proceedings.
164. Полтава — Губернская Земская Управа. (B.)
Статистическій Ежегодникъ.
165. Полтава — Полтав. Ученая Архив. Коммиссія. (Ch. Ж.)
1) Труды. 2) Иніи виданя.
166. Posen — Historische Gesellschaft für die Provinz Posen.
1) Zeitschrift. 2) Historische Monatsblätter. (Ch. A. Ж. C.)
167. Posen — Towarzystwo przyjaciół nauk.
Roczniki. (Ch. A. Бб. 3. 12)
168. Praha — Historický Klub. (Ch. A. Ж. 3. 3. 1 C.)
Český časopis Historický.
169. Praha — Академія Наук. (B.)
1) Almanach. 2) Archiv pro lexicografii a dialectologii. 3) Věstnik.
4) Historický Archiv. 5—7) Rozpravy. Třída I—III. 8) Sbirka pramenů ku poznání lit. života v Čechách, na Moravě a v Slezsku.
9) Biblioteka klasiků řeckých a římských. 10) Sbornik Filologický.
170. Praha — Narodopisné Museum Česko-Slovenské.
Národopisny Věstnik Česko-slovanský. (Ch. Бб. Ez. M.)
171. Praha — Jednota Českých Filologů v Praze. (Ch. 3.)
Listy filologické.
172. Praha — Král. Česká Společnost Nauk. (Ch. B. Бб. 3. C.)
1) Sitzungsberichte der kön. böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften. Klasse für Philosophie, Geschichte und Philologie. 2) Spisy počtěných jubilejní cenou kral. č. spol. nauk. 3) Jahresbericht.
4) Výroční zpráva. 5) Неперіодичні виданя.

173. Praha — Jednota českých matematiků v Praze.
Časopis pro pěstování matematiky a fysiky. (Ch. 3.₃)
174. Praha — Právnická Jednota v Praze.
Právník. (Ch. C.)
175. Praha — Bibliotheka Musea Král. Českého.
Časopis. (Ch. 3.)
176. Rom — Reale Accademia dei Lincei. (Ch. 3. 3.₃ II.)
Rendiconti. — Atti.
177. Riga — Gesellschaft für Geschichte u. Altertumskunde.
1) Sitzungsberichte. 2) Mitteilungen. (Ch. A. Ж. 3.₁)
178. Sarajevo — Земальски Музеј Босни и Герцеговини.
1) Гласник. 2) Mitteilungen. (Ch. Ез. М.)
179. Саратовъ — Университетъ.
Неперіодични видана. (Ch. 3.₃)
180. Саратовъ — Саратовская губернская ученая Архивная
Коммиссія.
1) Труды. 2) Ишти видана. (Ch. C. Ж.)
181. Sydney — The Australian Museum.
Records. (Ch. 3.₃)
182. Sydney — (New South Wales) — Departament of mines
Agriculture. (Ch. 3.₃ C.)
1) The Agricultural gazette of New South Wales. 2) Records of
the Geological Survey of New South Wales.
183. Смоленскъ — Смоленская Ученая Архивная Коммиссія.
1) Отчетъ. 2) Смоленская Старина. (Ch. Ж. М.)
184. София — Българска Академія на наукитѣ.
1) Списание. 2) Сборникъ. 3) Български Старини. 4) Окреми видана. (B.)
185. София — Слав. семинаръ при университета.
Извѣстія. (Ch. Бб. Ез. 3.₂ М.)
186. София — Народната Библиотека.
Библиографически Бюлетинъ. (Ch. Бб.)
187. Spalato — Direzione dell i. r. Museo Archeologico.
Buletino di Archeologia e storia Dalmaja. (Ch. A. Ж.)
188. St. Louis, Mo — The Missouri Botanical Garden.
Annual Report. (Ch. 3.₃)
189. St. Louis, Mo — The Academy of Sciences.
Transactions. (Ch. 3.₃)
190. Stockholm — Musée des Antiquités Nationales.
Catalogue. (Ch.)
191. Stockholm — Nordiska Museet.
1) Meddelander. 2) Samfundet. 3) Ишти видана. (Ch. Ез. Ж. М.)
192. Stockholm — Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets-
Akademiens.
1) Handlingar. 2) Manadsblad. (Ch. A. Ж. 3.)
193. Тифлисъ — Управление Кавказскаго Учебнаго Округа.
Сборникъ матеріаловъ для описанія мѣстностей и племенъ
Кавказа. (Ch. Ез.)
194. Тифлисъ — Импер. Кавказское Медицинское Общество.
Труды и протоколы. (Ch. 3.₃)

195. Tokyo — Kais. Japanische Universität. (Ch. 3₃)
Mitteilungen aus der medizinischen Fakultät.
196. Toronto — The Canadian Institute. (Ch. 3₃)
Transactions.
197. Троицкосавскъ — Кяхтинское Отдѣленіе имп. Рус. Геогр. (Ch. 3₃)
Общества. (Ch. 3₃)
1) Протоколы. 2) Труды.
198. Turóc Sz. Marton — Museálna slovenska Spoločnosť. (Ch. C. M.)
1) Časopis. 2) Sbornik.
199. Upsala — Kongl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet. (B.)
1) Skrifter. 2) Urkunder rörande Stockholms Historia. 3) Eranos.
4) Upsala Universitets Arskrift. 5) Upsala Läkareförenings Förhand-
lingar.
200. Upsala — Redaction des Archives Orientales. (Ch. 3₃)
Archives d' Etudes Orientales.
201. Utrecht — Vereenigings tot onderzoek van Taal en Volks- (Ch. M.)
leven. (Ch. M.)
Driemaandelijksche Bladen.
202. Venezia — Reale Istituto Veneto di Scienze Lettere ed (Ch. A. Ж. 3₃)
Atti. (Ch. A. Ж. 3₃)
203. Варшава — Университетъ. (Ch. 3₃)
Варшавскія Университетскія Извѣстія.
204. Варшава — Редакція «Русс. Филологическаго Вѣстника». (Ch. A. 3. B. Бѣ. 3₂)
Р. Ф. Вѣстникъ. (Ch. A. 3. B. Бѣ. 3₂)
205. Варшава — Towarzystwo Naukowe Warszawskie. (Ch. A. B. Бѣ. 3₃)
1) Sprawozdania. 2) Prace. (Ch. A. B. Бѣ. 3₃)
206. Варшава — Общество исторіи, филологіи и права при уни- (Ch. 3₁)
верситетѣ. (Ch. 3₁)
Записки.
207. Washington — Library of Congress. (Ch. M.)
1) Report. 2) Publications.
208. Washington — Smithsonian Institution. Bureau of American (Ch. 3₃ M.)
Ethnology. (Ch. 3₃ M.)
1) Bulletin. 2) Annual Report.
209. Washington — National Museum, Washington District of (Ch. 3₃ M.)
Columbia U. S. A. (Ch. 3₃ M.)
210. Washington, D. C. — Department of the Interior. Bureau of (Ch. 3₃ Ж. C.)
Education. (Ch. 3₃ Ж. C.)
Annual Report of the Commissioner of Education.
211. Washington — The Bureau of American Ethnology. (Ch. 3₃ M.)
1) Annual Report. 2) Bulletin. (Ch. 3₃ M.)
212. Wien — K. k. Zentralanstalt für Meteorologie und Geody- (Ch. 3₃)
namik. (Ch. 3₃)
Jahrbücher.
213. Wien — Akademie der Wissenschaften. (B.)
1) Anzeiger (Phil.-hist. und Math.-nat. Klasse). 2) Sitzungsberichte
(Phil.-h. Kl.). 3) Archiv für österreichische Geschichte. 4) Sitzungs-
berichte (Math.-naturw. Klasse). Abt. II a, II b. 5) Fontes rerum
Austriacarum.

214. Wien — Редакция „Archiv für slavische Philologie“.
Archiv für slavische Philologie. (Ch. B. Бб. Ез. З. З.)
215. Wien — Verein für österreichische Volkskunde. (Ch. M.)
Zeitschrift für österreichische Volkskunde.
216. Wien — Vereinigung der österreichischen Richter. (Ch. C.)
Mitteilungen.
217. Wien — K. k. Statistische Zentral-Kommission. (Ch. C.)
Österreichisches statistisches Handbuch.
218. Wien — Präsidium des Abgeordnetenhauses. (B.)
Stenographische Protokolle und Beilagen.
219. Wilno — Lietuvia Mokslo Draugija.
Lietuviu Tautu. (Ch. A. Бб. З.)
220. Wilno — Towarzystwo przyjaciół nauk. (Ch. З.)
1) Rocznik. 2) Wydawnictwa.
221. Wilno — Редакция місячника „Litwa i Rus“.
Litwa i Rus. (Ch. З. А.)
222. Wilno — Виленская Комиссія для разбора и издания
древнихъ актовъ. (Ch. Ж. П.)
Акты.
223. Витебскъ — Витебская ученая Архивная Комиссія. (Ch. З.)
1) Полоцко-Витебская Старина. 2) Труды. 3) Ниші видана.
224. Владивостокъ — Общество изучения Амурскаго края.
1) Записки. 2) Непериодичні виданя. (Ch. Ез.)
225. Włocławek — Seminarium Duchowne. (Ch. З.)
Ateneum karłaskie.
226. Воронежъ — Ворон. губерн. Статистическій Комитетъ. (Ch. C.)
Памятная книжка.
227. Воронежъ — Редакция «Филологическихъ Записокъ».
Филологическія Записки. (Ch. А. Бб. З.)
228. Württemberg — Mathematisch-Naturwissenschaftlicher Verein.
Mathematisch-naturwissenschaftliche Mitteilungen. (Ch. З.)
229. Würzburg — Verein für bayerische Volkskunde. (Ch. Кз.)
Blätter zur bayerischen Volkskunde.
230. Zagreb — Jugoslovenska Akademia Znanosti i Umjetnosti. (B.)
1) Monumenta historico-juridica Slavorum Meridionalium. 2) Lj-topis.
3) Rad. 4) Starine. 5) Zbornik za nar. život.
231. Zagreb — Kr. hrvat.-slav.-dalm. zemal. arkiv u Zagrebu.
Vjestnik. (Ch. А. Ж.)
232. Zagreb — Matica Hrvatska. (Ch. М. С.)
233. Zagreb — Hrvatsko Prirodoslovno Društvo. (Ch. З.)
Glasnik.
234. Золотоноша — Золотоношское сельско-хозяйственное Общество.
Вѣстникъ. (Ch. C.)
235. Житомиръ — Общество Исследователей Волини. (Ch. Ж. М.)
Труды.
236. Жовква — Монастиръ ОО. Василян. (А. Б. Бб. Ж. П. С.)
Виданя.

Безплатна висилка видань.

- 1) Буськ — Приватна українська реальна гімназія. (В.)
  - 2) Городенка — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 3) Долина — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 4) Збараж — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 5) Комарно — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 6) Копичинці — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 7) Львів — Торговельна школа Тов. »Просвіта«. (Сх. С.)
  - 8) Рогатин — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 9) Чортків — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 10) Яворів — Приватна українська гімназія. (В.)
  - 11) Яворів — Приватна учит. семінарія СС. Василіанок. (В.)
-

Часописи, які діставала бібліотека в 1913 р.

(Передовий стан).

[Зазначені * від приватних осіб].

Відapest:

1. *Недѣля.*

Харків:

2. *Горнозаводское дѣло*

Чернівці:

3. *Борба.*
- *4. *Вѣра и Церковъ.*
5. *Народний Голос.*
6. *Нова Буковина.*
- *7. *Русская Правда.*
8. *Україна.*

Edmonton, Alta:

9. *Канадичъ.*
10. *Новини.*

Jersey City:

11. *Свобода.*
12. *Svoboda.*

Калуж:

13. *Калужский Листок.*

Канів:

14. *Каневская Недѣля.*

Катеринослав:

15. *Дніпрові Хвилі.*

Київ:

16. *Вістник культури і життя.*
17. *Дзвін.*
18. *Маяк.*
19. *Молода Україна.*
20. *Муравейникъ-Комашня.*
21. *Наша Кооперація.*
22. *Наше Дѣло.*
23. *Огни.*
24. *Рада.*
25. *Рідний Край.*
26. *Рілля.*
27. *Світло.*
28. *Світова Зірниця.*
29. *Сяйво.*
30. *Українська Хата.*

Kojetin na Hané:

31. *Pravěk.*

Коломия:

32. *Ukraina Stello.*

Краків:

- 33. *Przegląd powszechny.*
- 34. *Przewodnik Oświatowy.*
- 35. *Świat Słowiański.*

Львів:

- 36. *Відгуки.*
- 37. *Вісти з Запорожа.*
- 38. *Вісти з українських товариств.*
- 39. *Вістник законів і розпоряджень краєвих.*
- 40. *Вперед.*
- 41. *Галичанинъ.*
- 42. *Голосъ Народа.*
- 43. *Господарська Часопись.*
- 44. *Громадський Голос.*
- 45. *Gazeta Lwowska.*
- 46. *Дзвінок.*
- 47. *Діло.*
- 48. *Добра Новина.*
- 49. *Економіст.*
- 50. *Емігрант.*
- 51. *Жало.*
- 52. *Житє.*
- 53. *Здоровє.*
- 54. *Ілюстрована Україна.*
- 55. *Львівско-Архієпарх. Вѣдомости.*
- 56. *Листокъ.*
- 57. *Місійный Листокъ.*
- 58. *Moriah.*
- 59. *Народна Часопись.*
- 60. *Наша Школа.*
- 61. *Нива.*
- 62. *Новая Жизнь.*
- 63. *Новое Слово.*
- 64. *Основа.*
- 65. *Письмо з Просвіти.*
- 66. *Прикарпатская Русь.*

Львів:

- 67. *Провідник рільничих кружків.*
- 68. *Рільничі Відомости.*
- 69. *Руский Селянин.*
- 70. *Русское Слово.*
- *71. *Руслан.*
- 72. *Самопоміч.*
- 73. *Свобода.*
- 74. *Січові Вісти.*
- 75. *Страхопудъ*
- 76. *Учитель (з Науковим Додатком).*
- 77. *Учительське Слово*
- 78. *Християнський Голосъ.*
- 79. *Часопись для спілок рільничих.*
- 80. *Церковный Востокъ.*
- 81. *Шляхи.*

Мамаївці:

- 82. *Каменяри.*

New Britain, Conn:

- *83. *Америка.*
- 84. *Душпастир.*
- 85. *Зірка.*

New-York:

- 86. *Американський Православный Вѣстникъ*
- 87. *Гайдамаки.*
- 88. *Руский Эмигрантъ.*

Новий Санч:

- 89. *Лемко.*

Olyphant, Pa:

- 90. *Народна Воля.*
- 91. *Нове Житє.*

С. Петербургъ:

- 92. *Український Студентъ.*

Перемишль :

93. *Вѣстникъ Перемискои Епархіи.*

94. *Перемиський Вѣстник.*

Pittsburg, Pa :

95. *Русинъ.*

96. *Союз.*

Prudentopolis (Brasilien) :

97. *Мисионар в Бразиліи.*

98. *Праця.*

Rosthern, Sask :

99. *Новий Край.*

Самбір :

100. *Торговельний Вѣстникъ Ривницъ.*

Станіславів :

101. *Вѣстникъ Стан. Епархіи.*

102. *Станіславівські Вісти.*

Toronto (Kanada) :

103. *Свѣдок Правди.*

Ужгород (Ungvar) :

104. *Наука.*

Vancouver.

105. *Кадило.*

Wien :

106. *Вѣстникъ законів державних.*

107. *Робітник у фабрикахъ тютю.*

108. *Ukrainische Rundschau*

Wilna :

109. *Наша Ніва.*

Winnipeg :

110. *Канада*

111. *Канадійський Русин.*

112. *Канадійський Фармер.*

113. *Наша Сила.*

114. *Ранок.*

115. *Робочий Народ.*

116. *Український Голос.*

Передплачувані :

1. Berlin — Politisch-anthropologische Revue.
2. Budapest — Христіанское Народное Братство. Книжки для членовъ.
3. Київ — Искусство въ Южной Россіи.
4. Київ — Труды Киев. Дух. Академіи.
5. Краків — Przewodnik bibliograficzny.
6. Leipzig — Zentralblatt für Bibliothekswesen.
7. Лохвиця — Лохвицкое Слово.
8. Москва — Русскій Архивъ.
9. С. Петербургъ — Книжная Лѣтопись.
10. > — Историческій Вѣстникъ.
11. > — Русская Старина.
12. > — Русское Богатство.
13. > — Современный Миръ.
14. > — Старые Гѣды.

15. Stockholm — Historisk Tidskrift.
  16. Варшава — Biblioteka Warszawska.
  17. „ — Przegląd historyczny.
  18. Wien — Zeitschrift.
  19. Wien — Mitteilungen der anthropologischen Gesellschaft.
  20. Wien — Zeitschrift des österr. Vereins für Bibliothekswesen.
-

Насові справозданя за военні роки виходять разом в окремім випуску. Всі члени дістануть їх рівночасно з „Хронікою“.

З М І С Т.

	ст.
I. Діяльність Виділу	1—11
II. Наукова діяльність Товариства	12—15
III. Наукові видання Товариства	16—19
IV. Члени Товариства:	
а) Почесні члени	20
б) Дійсні члени	21—34
в) Члени основателі	34—35
г) Звичайні члени	35—41
V. Склад комісій:	
а) Наукові комісії	42—46
б) Адміністративні комісії	46—47
VI. Біографії нововибраних членів	48—88
VII. Некрольоги	89—135
VIII. Науковий фонд ім. дра Т. Дембицького	136—140
IX. Страти Товариства в часі російської інвазії	141—144
X. Заряд Товариства	145—146
XI. Інституції, що обмінювали ся виданнями з Товариством	147—159
XII. Часописи, які діставала бібліотека	160—163

Записки, т. I—СХХХ, — містять багату бібліографію по етнографії, огляди часописів і чимало статей і матеріалів.

Збірник фільологічної секції, т. II, III, VII і X. Розвідки Мих. Драгоманова про українську народню словесність і письменство. Т. I—IV.

— Т. VI. Посмертні твори Митрофана Дикарева з поля фольклору й мітології.

Зубрицький М. Про рекруччину.

— Пачкарство бакупу в горах у Галичині в XIX ст.

Блоустон, Народні казки і вигадки.

Колесса Філ. Ритміка українських народних пісень.

Кузеля З. Слав. балади на тему: хлопець перебираєть ся в жіночу одіж.

— Угорський король Матвій Корвін в слав. усній словесности.

— Причинки до народніх вірувань з початком XIX ст.

— Про студії над дітьми.

Матеріали до укр. етнології, т. I. Містять: Хв. Вовк, Передісторичні знахідки на Кирилівській улиці у Києві; Хв. Вовк, Українське рибальство у Добруджі; М. Могильченко, Гончарство у с. Олешні у Чернігівщині; В. Гнатюк, Кушнірство у Галичині; М. Могильченко, Будівля на Чернігівщині; В. Гнатюк, Народня пожива і спосіб її приправи; Он. Гриша, Весілля у Гадяцькому пов. у Полтавщині; М. Максимович, Сороміцькі весільні нісні; М. Кордуба, Писанки на Галицькій Волині; Програми (нар. побутова техніка).

— т. II. Містять: В. Шухевич, Гуцульщина, ч. I. Зміст: Фізіографічний, етнологічний, статистичний огляд; гуцульське село; гуцульський оседок; гуцульська церква; гуцульська ноша; гуцульський харч.

— т. III. Містять: Хв. Вовк, Знахідки у могилах між Веремем і Стретівкою і біля Трепеля; В. Гнатюк, Ткацтво у східній Галичині; А. Веретельник, Рубане і виготовлюване дерева; М. Зубрицький, Народній календар (бойківський); В., Житє на віру у сибірських селян; П. Литвинова-Бартош, Весільні обряди і звичаї у с. Землянці в Чернігівщині; Програми (вулиця, вечірниця, досвітки, складки).

— т. IV. Містять: В. Шухевич, Гуцульщина, ч. II. Зміст: Звичайні занятя Гуцулів: Праця в оседку, сінокоси, бутиня, сплавачка, вівчарство, рибарство, стрілецтво. Домашній промисл: Лижкарство, коритарство, боднарство, столярство, кушнірство, ткацтво, гончарство, мосяжництво, рибарство, різьбарство.

— т. V. Містять: В. Шухевич, Гуцульщина, ч. III. Зміст: Родина. Гуцульське весілля. Гуцульські струменти. Гуцульські танці. Гуцульські пісні. Смерть і поховани.

— т. VI. Містять: Хв. Вовк, Вироби передмікенського типу у неоліт. становищах на Україні; М. Зубрицький, Годівля, купно і продаж овець у Мшанці; М. Русов, Гончарство у с. Опощаї у Полтавщині; М. Русов, Вироби з дерева у с. Груні у Полтавщині; М. Русов, Гребінництво у с. Груні у Полтавщині; Литвинова-Бартош, Олійниця у с. Землянці; А. Веретельник, Олійні у півн. східній Галичині; М. Шишкевич, Впріб олію на Волині в Галичині; В. Доманицький, Народ. медицина у Ровен. пов.; М. Дикарев, Народ. календар Валуцького пов.

— т. VII. Містять: В. Шухевич, Гуцульщина, ч. IV. Зміст: Церковні обряди.

— т. VIII і IX. Містять: Мр. Г. Дитина в звичаях і віруваннях укр. народа.

— т. X. Містять: Ф. Вовк, Антропометричні досліди українського населеня Галичини, Буковини й Угорщини; М. Зубрицький, Верхня вовняна ноша укр.-р. народа в Галичині; В. Гнатюк, Бойківське весіле в Мшанці; В. Гнатюк, Весіле в Керестурі (в полуд. Угорщині); Ю. Кміт, Бойківське весіле в Гвіздці; В. Левинський, Бойківське весіле в Доброгостові; Др. З. Кузеля, Бойківське весіле в Лавочнім.

— т. XI. Містять: Статі М. Зубрицького про селянські будинки в Мшанці і про хошаки, обув селян Старосамб. і Турч. пов. та статю А. Овещука: Матеріали до гуцульської демонології.

— т. XII. Містять: Гаївки. Зібрав В. Гнатюк. Мелодії: скопив на фонограф О. Роздольський, списав і зредагував Ф. Колесса.

- Матеріали до укр. етнології**, т. XIII і XIV. Містять: Мелодії українських народніх дум. Серія I—II. Списав по фонографу і зредагував Ф. Колеса.
- т. XV. Містять: А. Онщука: Народний календар у Зелениці; Останки первісної культури у Гуцулів; З народнього життя Гуцулів (родини і християн; рекрутчина; як Гуцули правують ся; баї й ворожівя Анд. Шумиляка, й ин.). — В. Доманицького: Народний календар із Волни. — В. Гнатюка: Купанє й пацанє відьм у Галичині.
- т. XVI. Містять: Мелодії українських народніх пісень в Поділі і Колмищині, зібрані Л. Плосайкевичом і Я. Сенчком, під редакцією Ст. Людкевича, з передмовою Філ. Колесси, випуск 1.
- т. XVII. Містять: Др. Іван Раковський. Кошти Черемісів з давних гробів у Тоншаві, Костромської губернії. Частина I.
- т. XVIII. Містять: Др. Ів. Франко, Моя вітдівська хата. — Народня пожива в Галичині. Описи О. Яворського, Ан. Чпузли, Д. Великановича, А. Онщука, В. Заклнського, Ів. Голубовича, П. Коневка з іовітів: Горинці, Дрогобич, Турка, Надвірна, Косів, Снятин, Скалат. — Петро Шекерук Донців. Родни і християн на Гуцульщині. — Федір Коломийченко, Сільські забави в Чернігівщині. — Той сам, Різдвяні обряди в Чернігівщині. — Олекса Ріпський, Парубочі й дівочі звичаї в селі Андріяшівці на Полтавщині. — З пачерів М. Днгарева, Збірки сільської молодіжи на Україні I. Парубоча громада. II. Вулиця. III. Вечерниці й довітки. IV. Складки.
- т. XIX—XX. Містять: I. Українські весільні обряди й звичаї: 1. I. Волошинський, Весіле в Далешеві, Городен. пов. 2. Зах. Галюченко, Весіле в Горданівці, Уман. пов. в Київщині. 3. Марсія Брижко, Весіле в містечку Дубовій, Уман. пов. в Київщині. 4. Ів. Брюховець, Весіле в Прилуць. пов. в Полтавщині. 5. П. Коломийченко, Весіле в селі Прохорах, Борзяс. пов. в Чернігівщині. 6. П. Тарасевський, Весіле в Борзині, Валуй. пов. в Вороніжчині. 7. П. Тарасевський, Весіле в місті Богусарі в Вороніжчині. 8. Ває. Неїжжалій, Весіле в Хитрівці, Мелітон. пов. в Таврі. 9. Федір Півень, Весіле в станції Шкуринській, Єйського відділу, на Чорноморщині. 10. Олена Голубовичева, Весіле в Ілинях, Снятин. пов. II. Ів. Волошинський, Похоронні звичаї і голосія в Городенщині. III. Гнат Коцуняк, Народні хрести в Коломийщині (з 21 табл.). IV. Ярослав Пастернак, Антропометричні досліди над українським населенєм південної Жовківщини. V. Волод. Гнатюк, Пісня про покритку, що втопила дитину.

Огоновський Ом. Історія руської літератури, т. IV. (Життєпис і характеристики українських етнографів).

Олехнович Ів. Раси Європи і їх історичні взаємини.

Онщук Анд. Останки первісної культури у Гуцулів.

Охримович Ів. Останки комунізму у Бойків.

Руська історична бібліотека, т. XIX. Праці Ю. Целевича про опришків.

Томашівський Ст. Причини до пізнання етнолог. території Угор. Руся.

— Угор. Русини в світі мадир. урядової етнології.

— Етнологічна карта Угорської Руся.

Франко Ів. Варлаам і Йоасаф, старохрист. роман.

— Лукія Кобляци.

— Наливайко в мідянім бині. Причинок до історії легенди.

— Пісня про Правду і Неправду.

— Притча про саїнци і хромця.

— Слово про збурене пекла.

— Козак Шлахта.

— Слово о Лазаревь воскресені.

— До історії українського вертепа XVIII в.

— Нові матеріали до історії українського вертепа.

— Студії над народніми піснями.

Широцький Кост. Надгробні хрести на Україні.

Щербаковський Вадим. Дерев'яні церкви на Україні і їх типи.

Щурат Василь. Увільненє злочинця дівчиною в Бродях 1727 р.